

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2021 m. gegužės 27 d.
(OR. en)

Tarpinstitucinė byla:
2018/0243 (COD)

6879/1/21
REV 1

CADREFIN 123	CORLX 134
FIN 175	COHOM 48
POLGEN 38	ECOFIN 230
ACP 11	ASIM 16
COEST 57	MIGR 52
MAMA 40	ATO 15
DEVGEM 39	PE 19
COLAC 19	CODEC 341
COAFR 61	PARLNAT 118
COASI 29	

TEISĖS AKTAI IR KITI DOKUMENTAI

Dalykas: Per pirmąjį svarstymą priimta Tarybos pozicija siekiant priimti EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTĄ, kuriuo nustatoma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“, iš dalies keičiamas ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 466/2014/ES ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1601 ir Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 480/2009
- Tarybos priimta 2021 m. gegužės 26 d.

**EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS
REGLAMENTAS (ES) 2021/...**

... m. ... d.

**kuriuo nustatoma Kaimynystės, vystomojo ir
tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“, iš dalies keičiamas ir
panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 466/2014/ES ir
panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1601 ir
Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 480/2009**

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 209, 212 straipsnius ir į
322 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,

---

¹ O L C 110, 2019 3 22, p. 163.

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę¹,

atsižvelgdami į Audito Rūmų nuomonę²,

laikydamiės įprastos teisėkūros procedūros³,

---

¹ OL C 86, 2019 3 7, p. 295.

² OL C 45, 2019 2 4, p. 1.

³ 2019 m. kovo 27 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2021 m. gegužės 26 d. Tarybos pozicija, priimta per pirmąjį svarstymą (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje). ... m. ... d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

kadangi:

- (1) Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės „Globali Europa“ (toliau – Priemonė), laikomos programa pagal daugiametę finansinę programą, bendrasis tikslas turėtų būti visame pasaulyje puoselėti ir propaguoti Sąjungos vertybes, principus ir pagrindinius interesus siekiant Sąjungos išorės veiksmų tikslų ir laikantis jų principų, kaip nustatyta Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 3 straipsnio 5 dalyje ir 8 bei 21 straipsniuose;
- (2) pagal ES sutarties 21 straipsnį Sąjunga turi užtikrinti savo išorės veiksmų įvairių sričių, taip pat jų ir kitų savo politikos kryptių nuoseklumą ir siekti aukšto lygio bendradarbiavimo visose tarptautinių santykių srityse. Priemone remiamų veiksmų įvairovė turėtų padėti siekti ES sutarties 21 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytų tikslų;
- (3) Sąjungos veiksmais turėtų būti skatinama pagarba tarptautinei žmogaus teisių teisei, įskaitant Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, ir tarptautinei humanitarinei teisei ir jie turėtų būti grindžiami šiomis teisėmis, taip pat turėtų būti vadovujamasi žmogaus teisių visuotinumą ir nedalumo principu;
- (4) pagal ES sutarties 8 straipsnio 1 dalį Sąjunga turi plėtoti ypatingus santykius su kaimyninėmis šalimis siekdama sukurti Sąjungos vertybėmis grindžiamą gerovės ir geros kaimynystės erdvę, kuriai būdingi artimi ir taikūs bendradarbiavimo santykiai. Priemone turėtų būti padedama siekti to tikslo;

- (5) kaip nustatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 208 straipsnyje, Sąjungos vystomojo bendradarbiavimo politikos pagrindinis tikslas yra mažinti, o ilgainiui ir panaikinti skurdą. Įgyvendinant Sąjungos vystomojo bendradarbiavimo politiką taip pat prisidedama prie Sąjungos išorės veiksmų tikslų – pirmiausia skatinti besivystančių šalių darnų ekonominį, socialinį ir aplinkos vystymąsi visų pirma siekiant panaikinti skurdą, kaip nustatyta ES sutarties 21 straipsnio 2 dalies d punkte;
- (6) Sąjunga turi užtikrinti politikos suderinamumą vystomojo bendradarbiavimo labui, kaip to reikalaujama pagal SESV 208 straipsnį. Sąjunga turėtų atsižvelgti į vystomojo bendradarbiavimo tikslus įgyvendindama savo politiką, kuri gali turėti įtakos besivystančioms šalims, nes tai bus vienas iš svarbiausių strategijos siekiant darnaus vystymosi tikslų (toliau – DVT), kurie yra apibrėžti 2015 m. rugsėjo mėn. Jungtinių Tautų (JT) priimtoje Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m. (toliau – Darbotvarkė iki 2030 m.), elementų. Norint užtikrinti politikos suderinamumą darnaus vystymosi labui, kaip įtvirtinta Darbotvarkėje iki 2030 m., reikia atsižvelgti į visų sričių politikos poveikį darniam vystymuisi visais lygmenimis: nacionaliniu, Sąjungos vidaus, kitų šalių vidaus ir pasauliniu;
- (7) Priemonė turėtų būti padedama išsaugoti taiką, užkirsti kelią konfliktams ir stiprinti tarptautinį saugumą, kaip nustatyta ES sutarties 21 straipsnio 2 dalies c punkte;
- (8) siekiant suderinti Priemonės trukmę su Tarybos reglamente (ES, Euratomas) 2020/2093¹ nustatytos 2021–2027 m. DFP (toliau – 2021–2027 m. DFP) trukme, Priemonė turėtų būti nustatyta septynerių metų laikotarpiui;

---

¹ 2020 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2093, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa (OL L 433 I, 2020 12 22, p. 11).

- (9) pagal šią Priemonę turėtų būti numatoma imtis veiksmų, kuriais būtų remiami tie Sąjungos tikslai ir Sąjungos išorės veiksmų politika, be to, ji grindžiama veiksmais, kuriems parama anksčiau buvo skiriama pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentus (ES) Nr. 230/2014¹, (ES) Nr. 232/2014², (ES) Nr. 233/2014³, (ES) Nr. 234/2014⁴, (ES) Nr. 235/2014⁵, (ES) Nr. 236/2014⁶ ir (ES) 2017/1601⁷, Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 466/2014/ES⁸,

---

¹ 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 230/2014, kuriuo nustatoma priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (OL L 77, 2014 3 15, p. 1).

² 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 232/2014, kuriuo sukuriama Europos kaimynystės priemonė (OL L 77, 2014 3 15, p. 27).

³ 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 233/2014, kuriuo nustatoma vystomojo bendradarbiavimo finansavimo priemonė 2014–2020 m. laikotarpiui (OL L 77, 2014 3 15, p. 44).

⁴ 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 234/2014, kuriuo nustatoma bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis partnerystės priemonė (OL L 77, 2014 3 15, p. 77).

⁵ 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 235/2014, kuriuo nustatoma demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo visame pasaulyje finansavimo priemonė (OL L 77, 2014 3 15, p. 85).

⁶ 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 236/2014, kuriuo nustatomos bendros Sąjungos išorės veiksmų finansavimo priemonių įgyvendinimo taisyklės ir procedūros (OL L 77, 2014 3 15, p. 95).

⁷ 2017 m. rugsėjo 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1601, kuriuo sukuriamas Europos darnaus vystymosi fondas (EDVF), EDVF garantija ir EDVF garantijų fondas (OL L 249, 2017 9 27, p. 1).

⁸ 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 466/2014/ES, kuriuo Europos investicijų bankui suteikiama ES garantija finansavimo operacijų, kuriomis remiami investiciniai projektai ne Sąjungoje, nuostoliams atlyginti (OL L 135, 2014 5 8, p. 1).

Tarybos reglamentus (EB, Euratomas) Nr. 480/2009¹, (Euratomas) Nr. 237/2014² ir (ES) 2015/322³ bei 11-ojo Europos plėtros fondo (EPF) vidaus susitarimą⁴;

-
- ¹ 2009 m. gegužės 25 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 480/2009, įsteigiantis Išorės veiksmų garantijų fondą (OL L 145, 2009 6 10, p. 10).
- ² 2013 m. gruodžio 13 d. Tarybos reglamentas (Euratomas) Nr. 237/2014, kuriuo nustatoma bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje priemonė (OL L 77, 2014 3 15, p. 109).
- ³ 2015 m. kovo 2 d. Tarybos reglamentas (ES) 2015/322 dėl 11-ojo Europos plėtros fondo įgyvendinimo (OL L 58, 2015 3 3, p. 1).
- ⁴ Taryboje posėdžiavusių Europos Sąjungos valstybių narių vyriausybių atstovų vidaus susitarimas dėl Europos Sąjungos pagalbos finansavimo pagal 2014–2020 m. daugiametę finansinę programą vadovaujantis AKR ir ES partnerystės susitarimu ir dėl finansinės paramos skyrimo užjūrio šalims ir teritorijoms, kurioms taikoma Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo ketvirtoji dalis (OL L 210, 2013 8 6, p. 1).

- (10) veikiant pasauliniu mastu reikia vadovautis taisyklėmis ir vertybėmis grindžiama pasauline tvarka, kurios pagrindinis principas – daugiašališkumas, o branduolys – JT. Darbotvarkė iki 2030 m., pagal Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją priimtas Paryžiaus susitarimas¹ (toliau – Paryžiaus susitarimas) ir Trečiosios tarptautinės vystymosi finansavimo konferencijos Adis Abebos veiksmų darbotvarkė (toliau – Adis Abebos veiksmų darbotvarkė) yra tarptautinės bendruomenės atsakas į pasaulinius iššūkius ir tendencijas, susijusius su darniu vystymusi. Iš esmės pagrįsta DVT, Darbotvarkė iki 2030 m. yra pokyčius skatinanti programa pasauliniu mastu panaikinti skurdą ir siekti darnaus vystymosi. Tai yra visuotinio masto, išsami bendra veiksmų programa, taikoma Sąjungai, jos valstybėms narėms ir jos partnerėms. Joje užtikrinama darnaus vystymosi ekonominių, socialinių ir su aplinka susijusių aspektų pusiausvyra ir pripažįstamos jos tikslų ir uždavinių esminės tarpusavio sąsajos. Darbotvarkė iki 2030 m. siekiama nė vieno nepalikti nuošalyje ir pirmiausia padėti esantiems nepalankiausioje padėtyje. Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimas būtų glaudžiai koordinuojamas su kitais atitinkamais Sąjungos tarptautiniais įsipareigojimais. Įgyvendinant Priemone remiamus veiksmus, turėtų būti vadovaujama Darbotvarkėje iki 2030 m., Paryžiaus susitarime ir Adis Abebos veiksmų darbotvarkėje nustatytais principais bei tikslais ir jais turėtų būti padedama siekti DVT. Ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama DVT tarpusavio sąsajoms ir integruotiems veiksmams, kuriais galima darniai kurti papildomą naudą ir įgyvendinti kelis siekius, nepakenkiant kitiems siekiams;

---

¹ OL L 282, 2016 10 19, p. 4.

- (11) įgyvendinant Priemonę turėtų būti vadovaujamosi penkiais prioritetais, nustatytais Visuotinėje Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos strategijoje (2016 m. birželio mėn.) (toliau – Visuotinė strategija), kurią Taryba patvirtino 2016 m. spalio 17 d. išvadose ir kurioje pateikiama Sąjungos vizija ir palaikant partnerystę su kitais vykdomų vieningų ir atsakingų išorės veiksmų pagrindas, siekiant skleisti Sąjungos vertybes ir užtikrinti interesus. Sąjunga turėtų stiprinti partnerystės, skatinti dialogą politikos klausimais ir bendrai spręsti visuotinius susirūpinimą keliančius uždavinius. Jos veiksmams turėtų būti remiami Sąjungos pagrindiniai interesai, principai ir vertybės visais jų aspektais. Tai darydama Sąjunga turėtų taikyti integruotą požiūrį ir laikytis pagarbos aukštiesiems socialiniams, darbo ir aplinkos standartams, įskaitant su klimato kaita susijusius standartus, pagarbos teisinei valstybei, tarptautinei teisei, įskaitant humanitarinę ir tarptautinę žmogaus teisių teisę, principų ir juos propaguoti;
- (12) įgyvendinant Priemonę taip pat turėtų būti vadovaujamosi 2017 m. birželio 8 d. Europos konsensusu dėl vystymosi (toliau – Konsensusas), kuriame nustatyta bendro požiūrio į Sąjungos ir jos valstybių narių vystomąjį bendradarbiavimą, siekiant įgyvendinti Darbotvarkę iki 2030 m. ir Adis Abebos veiksmų darbotvarkę, sistema. Priemonės įgyvendinimas turėtų būti grindžiamas vystomojo bendradarbiavimo politikos esminiais uždaviniais – panaikinti skurdą, kovoti su diskriminacija ir nelygybe, nė vieno nepalikti nuošalyje, saugoti aplinką, kovoti su klimato kaita ir didinti atsparumą;

- (13) Priemone turėtų būti atsižvelgiama į tokius susijusius politikos dokumentus, įskaitant būsimas jų peržiūras, kaip: JT konvencija dėl pabėgėlių statuso, JT konvencija dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims, JT vaiko teisių konvencija, Tarptautinės konferencijos gyventojų ir vystymosi klausimais veiksmų programa (angl. ICPD), Pekino veiksmų platforma, JT neįgaliųjų teisių konvencija, Paramos nusiginklavimui, demobilizacijai ir reintegracijai ES koncepcija, „Visapusiškas ES požiūris į Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijų (toliau – JT ST rezoliucijos) Nr. 1325 (2000) ir Nr. 1820 (2009) dėl moterų, taikos ir saugumo įgyvendinimą“, ES tarpininkavimo ir dialogo palaikymo gebėjimų stiprinimo koncepcija, 2011 m. birželio 20 d. priimtos Tarybos išvados dėl konfliktų prevencijos, ES strateginė programa žmogaus teisių ir demokratijos srityje ir ja grindžiami veiksmų planai, 2016 m. lapkričio 14 d. Tarybos išvados dėl ES masto strateginės sistemos saugumo sektoriaus reformai remti, kuriomis patvirtinamas bendras komunikatas dėl ES masto strateginės sistemos saugumo sektoriaus reformai remti elementų, ES kovos su neteisėtais šaunamaisiais ginklais, šaulių ir lengvaisiais ginklais ir jų šaudmenimis strategija, ES žmogaus teisių gairės, kitos atitinkamos JT konvencijos ir Tarptautinės atominės energijos agentūros branduolinės saugos konvencija;
- (14) Priemone turėtų būti siekiama didinti Sąjungos išorės veiksmų suderinamumą ir užtikrinti jų veiksmingumą, taip gerinant įvairių sričių išorės veiksmų politikos įgyvendinimą;

- (15) atsižvelgiant į Visuotinę strategiją, Konsensų ir 2015 m. kovo 18 d. priimtą Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programą 2015–2030 m., reikėtų pripažinti, kad nuo reagavimo į krizes ir jų suvaldymo reikia pereiti prie struktūriškesnio ilgalaikio požiūrio, kurio laikantis būtų veiksmingiau reaguojama į nestabilumo situacijas, gaivalines ir žmogaus sukeltas nelaimes ir užsitęsusias krizes. Reikia atkreipti didesnę dėmesį ir siekti bendro požiūrio į rizikos mažinimą, prevenciją, padarinių švelninimą ir pasirengimą rizikai; taip pat reikia dėti daugiau pastangų skatinant greitą atsaką ir ilgalaikį atsigavimą. Todėl Priemone turėtų būti prisidedama prie atsparumo didinimo ir humanitarinės pagalbos susiejimo su veiksmais vystymosi srityje, visų pirma vykdant greitojo reagavimo veiksmus, taip pat atitinkamas geografines ir temines programas, kartu užtikrinant humanitarinių principų laikymąsi;
- (16) pagal savo tarptautinius įsipareigojimus, susijusius su Pusano veiksmingo vystomojo bendradarbiavimo partnerystės susitarimu, kurie 2016 m. buvo dar kartą patvirtinti Nairobio aukšto lygio forume ir apie kuriuos priminta Konsensuse, Sąjunga, teikdama oficialią paramą vystymuisi (toliau – OPV) visų pagalbos teikimo sąlygų kontekste turėtų taikyti vystymosi veiksmingumo principus, t. y. besivystančių šalių atsakomybės už savo vystymosi prioritetus, orientavimosi į rezultatus, įtraukčių vystymosi partnerysčių, skaidrumo ir tarpusavio atskaitomybės, taip pat suderinimo ir suderinamumo principus. Šiuo atžvilgiu svarbu, kad į nacionalines vystymosi strategijas būtų įtraukti plataus masto konsultavimosi procesai, atitinkantys Paryžiaus deklaracijos dėl pagalbos vystymuisi veiksmingumo principus, visų pirma tais atvejais, kai jie yra programavimo pagrindas;

- (17) pagal DVT Priemonę turėtų būti prisidedama prie sustiprintos stebėsenos ir ataskaitų teikimo orientuojantis į rezultatus (įskaitant padarytus darbus, jų išdavas ir poveikį) šalyse partnerėse, gaunančiose Sąjungos išorės finansinę paramą;
- (18) Komisija turėtų užtikrinti, kad būtų įdiegti aiškūs stebėsenos ir vertinimo mechanizmai siekiant užtikrinti veiksmingą atskaitomybę ir skaidrumą, kai įgyvendinamas Sąjungos biudžetas, ir siekiant užtikrinti veiksmingą pažangos įgyvendinant Priemonės tikslus vertinimą. Kai įmanoma ir tikslinga, Sąjungos išorės veiksmų rezultatus reikėtų stebėti ir vertinti remiantis iš anksto apibrėžtais, skaidriais ir konkrečiai šaliai skirtais išmatuojamais rodikliais, pritaikytais prie Priemonės ypatybių ir tikslų, ir, pageidautina, pagrįstais šalies partnerės rezultatų sistema;

- (19) Komisija turėtų reguliariai vykdyti pagal Priemonę finansuojamų veiksmų stebėseną ir atlikti pažangos siekiant tikėtinų rezultatų, įskaitant padarytus darbus ir jų išdavas, apžvalgą. Kai įmanoma, turėtų būti naudojamos esamos rezultatų sistemos. Pažangai vertinti naudojami rodikliai turėtų būti suderinti su DVT ir būti aiškūs, aktualūs ir turėti patikimą metodiką. Rodikliams reikalingi duomenys turėtų būti lengvai prieinami ir geros kokybės. 2021 m. sausio 1 d. rodiklių vertėmis turėtų būti remiamasi vertinant, koku mastu pasiekti Priemonės tikslai, ir jos bus panaudotos metinėse ataskaitose ir laikotarpio vidurio bei galutiniuose Priemonės vertinimuose. Komisija taip pat turėtų tinkamai panaudoti nepriklausomus išorės vertinimus. Tuo atžvilgiu Komisija turėtų užtikrinti, kai aktualu, tinkamą Europos Parlamento, Tarybos ir kitų suinteresuotųjų subjektų, įskaitant pilietinės visuomenės organizacijas, dalyvavimą;
- (20) Komisija savo vertinimo ataskaitas turėtų siųsti Europos Parlamentui, Tarybai ir valstybėms narėms. Vertinimai gali būti aptariami valstybių narių prašymu pagal šį reglamentą;

- (21) Priemone turėtų būti prisidedama prie bendro Sąjungos tikslo – per Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo laikotarpį 0,7 % bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP) skirti OPV, remiant realistiškus, patikrinamus veiksmus siekiant įvykdyti šį įsipareigojimą, kurio atžvilgiu daromą pažangą reikėtų toliau stebėti ir apie ją teikti ataskaitas. Atsižvelgiant į tai, bent 93 % finansavimo pagal Priemonę turėtų būti skiriama veiksams, parengtiems užtikrinant atitiktį Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) Paramos vystymuisi komiteto nustatytiems OPV kriterijams;
- (22) siekiant užtikrinti, kad išteklių būtų teikiami tam, kam jų labiausiai reikia, ypač mažiausiai išsivysčiusiems šalims ir šalims, kuriose yra nestabili padėtis ir vyksta konfliktai, Priemone turėtų būti prisidedama prie bendro Sąjungos tikslo – trumpuoju laikotarpiu skirti 0,15–0,20 % Sąjungos BNP kaip OPV mažiausiai išsivysčiusiems šalims, o per Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo laikotarpį skirti 0,20 % BNP kaip OPV, remiant realistiškus, patikrinamus veiksmus siekiant įvykdyti šį įsipareigojimą, kurio atžvilgiu daromą pažangą reikėtų toliau stebėti ir apie ją teikti ataskaitas. Kaip susitarta Konsensuse, tikimasi, kad vykdant veiksmus pagal Priemonę bent 20 % OPV, finansuojamos pagal Priemonę, bus skiriama socialinei įtraukčiai ir žmogaus socialinei raidai, įskaitant pagrindines socialines paslaugas, tokias kaip sveikatos priežiūra, švietimas, mityba, vanduo, sanitarija ir higiena, taip pat socialinė apsauga, visų pirma labiausiai marginalizuotiems asmenims;
- (23) Priemone turėtų būti remiami vaikai ir jaunimas, nes jie yra pagrindinė varomoji pokyčių jėga ir prisideda prie Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo, ypač daug dėmesio skiriant jų poreikiams ir įgalėjimui;

- (24) Priemone turėtų būti atsižvelgiama į poreikį daugiausia dėmesio skirti strateginiams prioritetams tiek geografinė prasme – Europos kaimynystei ir Afrikai, taip pat šalims, kuriose yra nestabili padėtis ir šalims, kurioms paramos reikia labiausiai, tiek temine prasme – saugumui, migracijai, klimato kaitai ir aplinkai, taip pat žmogaus teisėms ir demokratijai;
- (25) Priemonė turėtų padėti užtikrinti valstybių ir visuomenių atsparumą pasaulio visuomenės sveikatos srityje sprendžiant visuotinių grėsmių visuomenės sveikatai klausimus, stiprinant sveikatos priežiūros sistemas, užtikrinant visuotinę sveikatos apsaugą, užkertant kelią užkrečiamosioms ligoms ir su jomis kovojant, taip pat padedant užtikrinti vaistų ir vakcinų prieinamumą visiems;
- (26) Kaimynystės ir Užsachario Afrikos geografinėms programoms numatyti finansiniai paketai turėtų būti tik didinami, atsižvelgiant į ypatingą Sąjungos tiems regionams teikiamą prioritetą;
- (27) Priemone turėtų būti remiamas 2015 m. peržiūrėtos ir 2015 m. gruodžio 14 d. Tarybos išvadose patvirtintos Europos kaimynystės politikos įgyvendinimas išlaikant tinkamą geografinę pusiausvyrą ir įgyvendinant regioninio bendradarbiavimo sistemas, pavyzdžiui, tarpvalstybinį bendradarbiavimą, tarptautinį bendradarbiavimą ir bendradarbiavimą jūrų srityje, taip pat atitinkamų makroregioninių ir jūrų baseinų strategijų ir politikos išorės aspektus rytinėse ir pietinėse kaimyninėse šalyse, įskaitant Šiaurės dimensiją ir regioninį bendradarbiavimą Juodosios jūros regione, taip pat integruotą Sąjungos Arkties politiką. Tomis iniciatyvomis sukuriamas papildomas politinis pagrindas, kuriuo remiantis galima gilinti tarpusavio atskaitomybės, bendrų įsipareigojimų ir atsakomybės principais grindžiamus santykius su šalimis partnerėmis ir jų tarpusavio santykius;

- (28) Europos kaimynystės politika siekiama stiprinti demokratiją, propaguoti žmogaus teises ir skatinti teisinės valstybės principo laikymąsi, stabilizuoti kaimynines šalis ir didinti jų atsparumą, visų pirma skatinant politines, ekonomines ir socialines reformas – šie tikslai yra tarp pagrindinių Sąjungos politikos prioritetų. Kad būtų pasiektas 2015 m. peržiūrėtos Europos kaimynystės politikos tikslas, joje daugiausia dėmesio skiriama šioms prioritetinėms sritims: geram valdymui, demokratijai, teisei valstybei ir žmogaus teisėms, ypatingą dėmesį skiriant aktyvesniam bendradarbiavimui su pilietine visuomene; socioekonominiam vystymuisi, įskaitant kovą su jaunimo nedarbu, taip pat švietimą bei aplinkos tvarumą bei geresnį sujungiamumą; saugumui; bei migracijai ir judumui, įskaitant pagrindinių neteisėtos migracijos ir priverstinio persikėlimo priežasčių šalinimą. Esminiai Europos kaimynystės politikos skiriamieji bruožai yra diferenciacija ir didesnė abipusė atsakomybė, užtikrinamos, be kita ko, įgyvendinant paskatomis grindžiamą metodą, kuriuo reaguojama į veiklos rezultatus pagrindinėse srityse, pripažįstant skirtingų lygių bendradarbiavimą ir atsižvelgiant į kiekvienos šalies interesus, susijusius su jos partnerystės su Sąjunga pobūdžiu ir tikslais. Priemone turėtų būti remiamas asociacijos, partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimų, bendrai sutartų asociacijos darbotvarkių ir partnerystės prioritetų ir kitų atitinkamų – esamų ir būsimų – dokumentų, dėl kurių bendrai susitarta su Kaimynystės regiono šalimis, įgyvendinimas. Turėtų būti padidintas Sąjungos paramos matomumas Kaimynystės regione;

- (29) Priemone turėtų būti remiamas Partnerystės susitarimo tarp Afrikos, Karibų jūros bei Ramiojo vandenyno grupės valstybių ir Europos bendrijos bei jos valstybių narių¹ (toliau – AKR ir ES partnerystės susitarimas), pasirašyto 2000 m. birželio 23 d. Kotonu ir įsigaliojusio 2003 m. balandžio 1 d., ir iš to sekančių susitarimų su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybių grupės šalimis įgyvendinimas ir sudaromos sąlygos Sąjungai ir jos AKR partneriams toliau plėtoti tvirtus aljansus dėl pagrindinių pasaulinių iššūkių. Visų pirma Priemone turėtų būti remiamas tolesnis nusistovėjęs Sąjungos ir Afrikos Sąjungos bendradarbiavimas pagal bendrą Afrikos ir ES strategiją, ir jame turėtų būti remiamasi AKR ir ES partnerystės susitarimu, be kita ko, laikantis žemyninio požiūrio į Afriką ir įgyvendinant abipusiškai naudingą lygių partnerių – Sąjungos ir Afrikos – partnerystę;
- (30) Sąjunga taip pat turėtų siekti toliau plėtoti santykius ir kurti partnerystes su trečiosiomis valstybėmis Azijoje, Šiaurės ir Pietų Amerikoje. Pagal geografines programas Ramiojo vandenyno regionas ir Karibų regionas turėtų būti remiami skiriant orientacinę ne mažesnę kaip atitinkamai 500 000 000 EUR ir 800 000 000 EUR sumą;
- (31) Priemone taip pat turėtų būti prisidedama prie su prekyba susijusių Sąjungos išorės santykių aspektų, įskaitant tiekimo grandinių išsamų patikrinimą, siekiant užtikrinti Sąjungos prekybos politikos ir vystymosi tikslų bei veiksmų nuoseklumą ir abipusę paramą;

---

¹ OL L 317, 2000 12 15, p. 3. AKR ir ES partnerystės susitarimas buvo iš dalies pakeistas 2005 m. birželio 25 d. Liuksemburge pasirašytu susitarimu (OL L 209, 2005 8 11, p. 27) ir 2010 m. birželio 22 d. Uagadugu pasirašytu susitarimu (OL L 287, 2010 11 4, p. 3).

- (32) Sąjunga turėtų siekti kuo efektyviau naudoti turimus išteklius, kad jos išorės veikslių poveikis būtų optimalus. Tai turėtų būti pasiekta užtikrinant Sąjungos išorės finansavimo priemonių, visų pirma Pasirengimo narystei paramos priemonės, nustatytos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu, kuriuo nustatoma Pasirengimo narystei paramos priemonė (PNPP III) (toliau – PNPP III reglamentas), Humanitarinės pagalbos priemonės, nustatytos Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1257/96¹, Užjūrio šalių bei teritorijų ir Europos Sąjungos asociacijos, nustatytos Tarybos sprendimu dėl užjūrio šalių bei teritorijų ir Europos Sąjungos asociacijos, įskaitant santykius tarp Europos Sąjungos ir Grenlandijos bei Danijos Karalystės (toliau – Užjūrio, įskaitant Grenlandiją, asociacijos sprendimas), Europos tarptautinio bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje priemonės, nustatytos Tarybos sprendimu (Euratomas) 2021/...²⁺, bendros užsienio ir saugumo politikos, įskaitant, kai aktualu, bendrą saugumo ir gynybos politiką, ir Europos taikos priemonės, nustatytos Tarybos sprendimu (BUSP) 2021/509³, kuri yra finansuojama ne iš Sąjungos biudžeto, suderinamumą, nuoseklumą bei papildomumą, taip pat kuriant sinergiją su kitų sričių Sąjungos politika ir programomis.

---

¹ 1996 m. birželio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1257/96 dėl humanitarinės pagalbos (OL L 163, 1996 7 2, p. 1).

² ... m. ... d. Tarybos reglamentas (Euratomas) 2021/..., kuriuo nustatoma Europos atominės energijos steigimo sutartimi pagrįsta Europos tarptautinio bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje priemonė, kuria papildoma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė, ir panaikinamas Reglamentas (Euratomas) Nr. 237/2014 (OL L ..., ..., p. ...).

⁺ OL: prašom tekste įrašyti dokumente ST 12568/20 [2018/0245(NLE)] pateikto reglamento numerį, o išnašoje nurodyti to reglamento numerį, priėmimo datą ir OL nuorodą.

³ 2021 m. kovo 22 d. Tarybos sprendimas (BUSP) 2021/509, kuriuo nustatoma Europos taikos priemonė ir panaikinamas Sprendimas (BUSP) 2015/528 (OL L 102, 2021 3 24, p. 14).

Kai aktualu, tai apima suderinamumą ir papildomumą su makrofinansine parama. Kad bendrų intervencinių priemonių poveikis siekiant bendro tikslo būtų kuo didesnis, Priemone turėtų būti leidžiama kartu naudoti ir pagal kitas Sąjungos programas skiriamą finansavimą, jei įnašais nekompensuojamos tos pačios išlaidos;

- (33) atsižvelgiant į programos „Erasmus+“ sėkmę, Priemone Sąjungai turėtų būti sudarytos sąlygos toliau stiprinti programos išorės aspektą. Priemonėje numatytoms geografinėms programoms skirta orientacinė 1 800 000 000 EUR suma turėtų būti naudojama programos „Erasmus+“ tarptautinio aspekto veiksmams, įgyvendinamiems remiantis ... m. ... d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/...¹⁺ ir programavimo dokumentu, priimtu pagal Priemonę, finansuoti. Programavimas pagal Priemonę turėtų visapusiškai padidinti programos „Erasmus+“ potencialą;
- (34) pagal Priemonę teikiamas Sąjungos finansavimas turėtų būti naudojamas programos „Kūrybiška Europa“, nustatytos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/...²⁺⁺, tarptautinio aspekto veiksmams finansuoti siekiant padėti stiprinti tarptautinius kultūros ryšius ir pripažinti kultūros vaidmenį propaguojant Europos vertybes;

---

¹ ... m. ... d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/..., kuriuo nustatoma Sąjungos švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa „Erasmus+“ ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1288/2013 (OL ..., ..., p. ...).

⁺ OL: prašom tekste įrašyti dokumente PE-CONS 32/21 [2018/0191(COD)] pateikto reglamento numerį, o išnašoje nurodyti to reglamento numerį, priėmimo datą ir OL nuorodą.

² ... m. ... d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/..., kuriuo nustatoma 2021–2027 m. programa „Kūrybiška Europa“ ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1295/2013 (OL ..., ..., p. ...).

⁺⁺ OL: prašom tekste įrašyti dokumente PE-CONS 31/21 [2018/0190(COD)] pateikto reglamento numerį, o išnašoje nurodyti to reglamento numerį, priėmimo datą ir OL nuorodą.

- (35) pagal Priemonę finansuojami veiksmai turėtų būti pagal bendrą principą įgyvendinami pagal geografines programas siekiant kuo labiau padidinti Sąjungos paramos poveikį ir priartinti Sąjungos veiksmus prie šalių partnerių ir gyventojų. Tą bendrą principą, kai aktualu, reikėtų papildyti teminėmis programomis ir greitojo reagavimo veiksmais, kartu užtikrinant visų programų ir veiksmų nuoseklumą ir suderinamumą;
- (36) vietos valdžios institucijos apima labai įvairius subnacionalinius valdžios lygmenis ir grandis, įskaitant savivaldybes, bendruomenes, rajonus, apskritis, provincijas, regionus ir jų asociacijas. Pagal Konsensusą Sąjunga turėtų skatinti aktyvias konsultacijas su vietos valdžios institucijomis ir bendradarbiavimą su jomis, taip pat jų dalyvavimą prisidedant prie darnaus vystymosi ir DVT įgyvendinimo vietos lygmeniu, visų pirma kalbant apie demokratiją, teisinę valstybę, žmogaus teises ir pagrindines laisves, socialinę teisingumą ir atsižvelgiant į tai, kad jos yra pagrindinių socialinių paslaugų teikėjos. Sąjunga turėtų pripažinti daugialypį vietos valdžios institucijų atliekamą vaidmenį propaguojant teritorinį požiūrį į vietos vystymąsi, be kita ko, decentralizacijos procesus, dalyvavimą ir atskaitomybę. Sąjunga turėtų dar aktyviau remti vietos valdžios institucijų gebėjimų stiprinimą, kad jų balsas darnaus vystymosi procese taptų svaresnis ir būtų daroma pažanga vedant politinį, socialinį ir ekonominį dialogą, taip pat skatinamas decentralizuotas bendradarbiavimas. Orientacinė paramos vietos valdžios institucijoms pagal geografines programas suma turėtų būti ne mažesnė kaip 500 000 000 EUR;

(37) Sąjungos ir valstybių narių vystomojo bendradarbiavimo politika turėtų viena kitą papildyti ir sustiprinti. Sąjunga ir jos valstybės narės turėtų būti vieningos savo įvairovėje ir geriau kartu dirbti, remdamosi įvairia patirtimi, taikydamos įvairius požiūrius ir atsižvelgdamos į savo atitinkamus lyginamuosius pranašumus. Todėl Sąjunga turėtų skatinti įtraukumą ir bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis siekiant kuo labiau padidinti pridėtinę vertę, atsižvelgiant į patirtį bei pajėgumus ir taip stiprinant bendrus interesus, vertybes ir bendrus tikslus. Tuo atžvilgiu Sąjunga ir jos valstybės narės taip pat turėtų siekti skatinti tarpusavio keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais, dalijimąsi žiniomis ir pajėgumų stiprinimą. Sąjungos finansavimo formų, kuriose dalyvauja valstybių narių viešojo administravimo institucijos, pavyzdžiui, porinių projektų, atveju su valstybėmis narėmis turėtų būti aptariamose supaprastintos įgyvendinimo ir sutarčių nuostatos ir jos turėtų būti taikomos remiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) 2018/1046¹ (toliau – Finansinis reglamentas);

---

¹ 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (OL L 193, 2018 7 30, p. 1).

- (38) pagal Konsensusą Sąjunga ir jos valstybės narės, sutelkdamos savo išteklius ir pajėgumus, turėtų stiprinti bendrą programavimą, kad bendras programų poveikis būtų kuo didesnis. Bendras programavimas turėtų būti skatinamas ir stiprinamas, tačiau turėtų išlikti savanoriškas, lankstus, įtraukus ir pritaikytas atsižvelgiant į konkrečios šalies aplinkybes, juo turėtų būti sudaryta galimybė Sąjungos ir valstybių narių programavimo dokumentus pakeisti Sąjungos bendro programavimo dokumentais. Bendras programavimas turėtų būti grindžiamas šalių partnerių dalyvavimu, įsitraukimu ir atsakomybe. Sąjunga ir jos valstybės narės turėtų stengtis remti šalis partneres, kai tinkama, bendrai įgyvendindamos programas. Bendras įgyvendinimas turėtų būti įtraukus ir atviras visiems Sąjungos partneriams, kurie sutinka su bendra vizija ir gali prie jos prisidėti, įskaitant valstybių narių agentūras ir jų vystymosi finansų įstaigas, vietos valdžios institucijas, privatųjį sektorių, pilietinę visuomenę ir akademinę bendruomenę;
- (39) kriterijai, naudojami partnerių poreikiams nustatyti vykdant programavimą, turėtų atitikti šiame reglamente nustatytus skaidrumo principus;
- (40) kadangi pagarba demokratijai, žmogaus teisėms ir teisinės valstybės principui yra būtina patikimo finansų valdymo ir veiksmingo Sąjungos teikiamo finansavimo sąlyga, kaip nurodyta Finansiniame reglamente, parama galėtų būti sustabdyta, jei demokratijos, žmogaus teisių ar teisinės valstybės padėtis trečiosiose valstybėse pablogėja;

- (41) Sąjunga yra įsipareigojusi sudaryti palankesnes sąlygas siekti bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje tikslų, nurodytų Reglamente (Euratomas) 2021/...⁺. Todėl turėtų būti atsižvelgiama į tai, kaip šalis partnerės įgyvendina su branduoline sauga susijusias pareigas ir įsipareigojimus, ir visa tai turėtų būti aptariama reguliariuose politiniuose dialoguose su tomis šalimis. Jei šalis partnerė nuolat nepaiso pagrindinių branduolinės saugos standartų ir atitinkamų tarptautinių konvencijų nuostatų, Sąjunga turėtų imtis tinkamų veiksmų;
- (42) pagal Priemonę Sąjunga turėtų spręsti žmogaus teisių ir demokratizacijos klausimus visais lygmenimis. Kadangi įgyvendinant Priemonę visada turėtų būti atspindimi ir integruojami demokratijos ir žmogaus teisių, įskaitant lyčių lygybę ir moterų įgalėjimą, aspektai, Sąjungos parama pagal žmogaus teisių ir demokratijos teminę programą bei pilietinės visuomenės organizacijų teminę programą dėl jos visuotinio pobūdžio ir nepriklausomų veiksmų, kuriems nebūtinai atitinkamų trečiųjų valstybių vyriausybių ir valdžios institucijų sutikimas, turėtų atlikti konkrečią papildomą ir pridėtinę funkciją. Ta funkcija turėtų sudaryti sąlygas bendradarbiauti ir palaikyti partnerystės ryšius su pilietine visuomene visų pirma opiais žmogaus teisių ir demokratijos klausimais. Sąjunga ypač daug dėmesio turėtų lanksčiai skirti šalims ir neatidėliotinos skubos situacijoms, kai žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms kyla didžiausias pavojus ir kai tos teisės ir laisvės pažeidžiamos ypač akivaizdžiai ir sistemingai;

⁺ OL: prašom tekste įrašyti dokumente ST 12568/20 [2018/0245(NLE)] pateikto reglamento numerį.

- (43) ES rinkimų stebėjimo misijos turėtų padėti didinti rinkimų procesų skaidrumą ir pasitikėjimą jais, teikti kompetentingą rinkimų vertinimą ir parengti rekomendacijas, kaip toliau tobulinti rinkimų procesus, Sąjungai palaikant bendradarbiavimą ir politinį dialogą su šalimis partnerėmis. Orientacinė suma, neviršijanti 25 %, išteklių, iš pradžių skirtų žmogaus teisių ir demokratijos teminei programai, turėtų būti skirta ES rinkimų stebėjimo misijoms finansuoti;
- (44) įgyvendinant Priemonę turėtų būti vadovaujama lyčių lygybės, moterų ir mergaičių įgalėjimo, smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su šiais reiškiniais principais ir turėtų būti siekiama apsaugoti ir propaguoti moterų teises, laikantis ES lyčių lygybės veiksmų planų ir atitinkamų Tarybos išvadų bei tarptautinių konvencijų, įskaitant 2018 m. gruodžio 10 d. Tarybos išvadą dėl moterų, taikos ir saugumo. Sustiprinus lyčių lygybę ir moterų įgalėjimą Sąjungos išorės veiksmuose, taip pat dedant daugiau pastangų pasiekti ES lyčių lygybės veiksmų planuose nurodytus būtiniausius veiklos rezultatų standartus, visi Sąjungos išorės veiksmai ir visas tarptautinis bendradarbiavimas būtų vykdomi laikantis lyčiai atžvalgaus ir pokyčius skatinančio požiūrio. Bent 85 % naujų veiksmų, įgyvendinamų pagal Priemonę, atveju lyčių lygybė turėtų būti pagrindinis arba svarbus tikslas, kaip apibrėžta EBPO Paramos vystymuisi komiteto lyčių lygybės politikos rodiklyje. Bent 5 % tų veiksmų pagrindinis tikslas turėtų būti lyčių lygybė ir moterų bei mergaičių teisės ir įgalėjimas;

- (45) Priemone pripažįstama, kad demografinis augimas ir demografiniai pokyčiai gali turėti didelį poveikį vystymosi srities pasiekimams ir ekonomikos pažangai. Siekiant užtikrinti, kad dabartinės ir būsimos kartos galėtų tvariai panaudoti visą savo potencialą, Priemone turėtų būti remiamos partnerių pastangos siekti laikytis integruoto požiūrio, kuriuo kuo labiau sumažinami su gyventojų skaičiaus augimu susiję iššūkiai ir kuo labiau pasinaudojama gaunamais demografiniais dividendais, kartu gerbiant kiekvienos šalies teisę spręsti dėl savo demografinės politikos ir gerbiant, saugant bei užtikrinant žmogaus teises ir lyčių lygybę;
- (46) pilietinės visuomenės organizacijoms priskiriama daug įvairių subjektų, turinčių įvairių funkcijų ir įgaliojimų, įskaitant visas nevalstybines, pelno nesiekiančias, nepriklausomas ir nesmurtines struktūras, į kurias žmonės buriasi siekdami bendrų politinių, kultūrinių, religinių, aplinkos, socialinių arba ekonominių tikslų ir idealų. Vietos, nacionaliniu, regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis veiklą vykdančios organizacijos apima miesto ir kaimo vietovių, formaliąsias ir neformaliąsias organizacijas. Sąjunga vertina pilietinės visuomenės organizacijų įvairovę bei ypatumus ir bendradarbiauja su atskaitingomis ir skaidriomis pilietinės visuomenės organizacijomis, kurios pritaria jos įsipareigojimui siekti darnaus vystymosi ir puoselėti pagrindines vertybes – taiką, laisvę, lygias teises ir žmogaus orumą.

Pagal Priemonę Sąjungos parama turėtų būti teikiama pilietinės visuomenės organizacijoms, kad būtų įgyvendinamos Sąjungos vertybės, interesai ir tikslai. Turėtų būti tinkamai konsultuojamasi su pilietinės visuomenės organizacijomis ir sudaromos galimybės joms laiku susipažinti su aktualia informacija, kad jos galėtų tinkamai įsitraukti ir prasmingai dalyvauti rengiant ir įgyvendinant programas, įskaitant susijusius programų stebėsenos procesus. Pagal Priemonę turėtų būti remiamas demokratiją, laisvus rinkimus, pilietinę visuomenę, žmogaus teises ir teisinės valstybės principą visame pasaulyje remiančių organizacijų, pavyzdžiui, Europos demokratijos fondo, taip pat piliečių rinkimų stebėjimo organizacijų ir jų europinių bei kitų regioninių ir pasaulinių platformų vaidmuo;

- (47) Priemone pilietinės visuomenės organizacijos turėtų būti skatinamos prisidėti prie darnaus vystymosi ir DVT įgyvendinimo, *inter alia*, demokratijos, teisinės valstybės, žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių, socialinio teisingumo ir pagrindinių socialinių paslaugų srityse;
- (48) šiame reglamente nustatomas Priemonės finansinis paketas, kuris Europos Parlamentui ir Tarybai yra svarbiausias orientacinis dydis metinės biudžeto sudarymo procedūros metu, kaip apibrėžta 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinio susitarimo dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo, taip pat dėl naujų nuosavų išteklių, įskaitant veiksmų gaires dėl naujų nuosavų išteklių nustatymo¹, 18 punkte;

---

¹ OL L 433 I, 2020 12 22, p. 28.

(49) atsižvelgiant į kovos su klimato kaita svarbą ir laikantis Sąjungos įsipareigojimų įgyvendinti Paryžiaus susitarimą ir siekiant JT DVT, Priemone turėtų būti padedama veiksnius klimato kaitos srityje integruoti į Sąjungos politiką ir pasiekti bendrą tikslą – 30 % Sąjungos biudžeto išlaidų skirti klimato srities tikslams įgyvendinti. Numatoma, kad vykdant veiksnius pagal Priemonę 30 % jos bendro finansinio paketo lėšų bus skirta klimato srities tikslams. Atitinkami veiksmai bus nustatyti Priemonės įgyvendinimo metu, o bendras įnašas pagal Priemonę turėtų būti atitinkamų stebėsenos, vertinimo ir peržiūros procedūrų dalis. Siekiant padėti sustabdyti ir apgręžti biologinės įvairovės nykimą, Priemone turėtų būti prisidedama prie siekio 2024 m. biologinės įvairovės tikslams skirti 7,5 % metinių išlaidų pagal daugiametę finansinę programą, o 2026 m. ir 2027 m. biologinės įvairovės tikslams skirti 10 % metinių išlaidų pagal daugiametę finansinę programą, kartu atsižvelgiant į esamus klimato ir biologinės įvairovės tikslų sutapimus. Sąjungos veiksmais šioje srityje turėtų būti skatinama prisijungti prie Paryžiaus susitarimo, JT biologinės įvairovės konvencijos, JT bendrosios klimato kaitos konvencijos ir JT konvencijos dėl kovos su dykumėjimu, ir neprisidėti prie aplinkos būklės blogėjimo bei nedaryti žalos aplinkai ar klimatui. Visų pirma pagal Priemonę skiriamas finansavimas turėtų derėti su ilgalaikiu tikslu dėl temperatūros – užtikrinti, kad vidutinės pasaulinės temperatūros padidėjimas būtų gerokai mažesnis nei 2 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu, ir toliau dėti pastangas, kad temperatūra nepakiltų daugiau kaip 1,5 °C. Tai taip pat turėtų derėti su tikslu didinti gebėjimą prisitaikyti prie neigiamo klimato kaitos poveikio ir didinti atsparumą klimato kaitai. Ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama veiksniams, kuriais kuriama papildoma nauda ir siekiama įvairių tikslų, be kita ko, klimato, biologinės įvairovės ir aplinkos srityse;

- (50) Sąjunga turėtų teikti pirmenybę konstruktyviam bendradarbiavimui judumo ir visų migracijos aspektų srityje, siekdama užtikrinti, kad migracija vyktų saugiai ir būtų gerai reglamentuota. Būtina toliau aktyvinti bendradarbiavimą migracijos srityje su šalimis partnerėmis, kartu geriant valstybių narių kompetenciją, pasinaudojant tvarkingos, saugios, teisėtos ir atsakingos migracijos teikiama nauda ir veiksmingai sprendžiant neteisėtos migracijos ir priverstinio persikėlimo problemą. Toks bendradarbiavimas turėtų padėti užtikrinti galimybę gauti tarptautinę apsaugą, šalinti pagrindines neteisėtos migracijos ir priverstinio persikėlimo priežastis, gerinti sienų valdymą ir toliau vykdyti neteisėtos migracijos ir priverstinio persikėlimo prevenciją, kovoti su prekyba žmonėmis ir neteisėtu migrantų gabenimu ir, kai aktualu, dirbti oraus ir tvaraus gražinimo, readmisijos ir reintegracijos srityse, veiklą grindžiant tarpusavio atskaitomybe ir visapusišku su humanitarinėmis ir žmogaus teisėmis susijusių įpareigojimų pagal tarptautinę ir Sąjungos teisę laikymusi ir bendradarbiaujant su diasporomis bei remiant teisėtos migracijos būdus. Todėl trečiųjų valstybių veiksmingas bendradarbiavimas su Sąjunga šioje srityje turėtų būti neatskiriamas Priemonės elementas. Siekiant užtikrinti, kad Sąjungos išorės parama būtų padedama šalims partnerėms veiksmingiau valdyti migraciją siekiant darnaus vystymosi, labai svarbus didesnis migracijos ir vystomojo bendradarbiavimo politikos bei kitos išorės politikos suderinamumas. Priemone turėtų būti padedama laikytis koordinuoto, holistinio ir struktūrinio požiūrio į migraciją, kuo labiau plėtojant sinergijas ir taikant būtinus svetus;

(51) Priemone Sąjungai turėtų būti suteiktos galimybės bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis visapusiškai reaguoti į su migracija ir priverstiniu persikėlimu susijusius iššūkius, poreikius ir galimybes, užtikrinant suderinamumą su Sąjungos migracijos politika ir ją papildant. Tuo tikslu, nedarant poveikio galimybei veikti kitaip esant nenumatytais aplinkybėmis, 10 % (kaip orientacinis dydis) Priemonės finansinio paketo turėtų būti skirta konkrečiai veiksams, kuriais remiamas migracijos ir priverstinio persikėlimo valdymas, laikantis Priemonės tikslų. Be to, tas tikslinis rodiklis taip pat turėtų apimti veiksmus, kuriais šalinamos pagrindinės neteisėtos migracijos ir priverstinio persikėlimo priežastys, kai tokiais veiksmais yra tiesiogiai sprendžiami konkretūs su migracija ir priverstiniu persikėlimu susiję iššūkiai. Su migracija susiję veiksmai pagal Priemonę, vykdomi pagal poreikį, pagal jo geografines ir temines programas ir įgyvendinant greitojo reagavimo veiksmus, turėtų būti grindžiami patirtimi, įgyta įgyvendinant Europos migracijos darbotvarkę ir 2014–2020 m. daugiametę finansinę programą, siekiant kurti visapusiškas partnerystes. Teikiant Sąjungos paramą turėtų būti atsižvelgiama į teisėtos migracijos teikiamą naudą vystymuisi. Su migracija susiję veiksmai pagal Priemonę turėtų padėti veiksmingai įgyvendinti ES susitarimus ir dialogus migracijos klausimais su trečiosiomis valstybėmis, skatindami bendradarbiavimą, grindžiamą lanksčiu skatinamuoju požiūriu ir paremtą koordinavimo mechanizmu pagal Priemonę. Koordinavimo mechanizmas turėtų sudaryti sąlygas Priemone spresti esamas ir kylančias migracijos problemas, pasinaudojant visais tinkamais komponentais pasitelkus lankstų finansavimą, kartu atsižvelgiant į jo finansinius paketus ir remiantis lanksčiu jų įgyvendinimu. Tie veiksmai turėtų būti įgyvendinami visapusiškai laikantis tarptautinės teisės, įskaitant tarptautinę žmogaus teisių ir pabėgėlių teisę, taip pat visapusiškai gerbiant Sąjungos ir nacionalinę kompetenciją. Komisija turėtų sukurti ir naudoti patikimą ir skaidrią tokių išlaidų sekimo siekiant jas kiekybiškai matuoti ir ataskaitų apie jas teikimo sistemą;

- (52) Priemone turėtų būti atsižvelgiama į skaitmeninius sprendimus ir informacines ir ryšių technologijas kaip į galingus darnaus vystymosi ir integracinio ekonomikos augimo skatinimo veiksnius ir juo turėtų būti prisidedama prie tolesnio skaitmeninimo skatinimo;
- (53) pagal Priemonę patvirtintais veiksmais, susijusiais su kova su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu, su kibernetiniu saugumu ir su kova su kibernetiniais nusikaltimais, taip pat su karinių subjektų pajėgumų stiprinimu remiant vystymąsi ir saugumą vystymosi labui, turėtų būti siekiama užtikrinti tiesioginę naudą gyventojų žmogiškajam saugumui, apimti atitinkamus gerosios praktikos pavyzdžius siekiant užtikrinti tvarumą ir atskaitomybę vidutinės trukmės bei ilguoju laikotarpiu, įskaitant veiksmingą demokratinę priežiūrą, ir turėtų būti propaguojamas teisinės valstybės principas, skaidrumas ir nustatyti tarptautinės teisės principai;
- (54) Darbotvarkėje iki 2030 m. pabrėžiama, kad svarbu skatinti taikias ir įtraukias visuomenes – tiek įgyvendinant 16-ąją DVT, tiek siekiant kitų vystymosi politikos rezultatų. 16a DVT konkrečiai raginama „stiprinti atitinkamas nacionalines institucijas, įskaitant ir tarptautinį bendradarbiavimą, kurių paskirtis plėtoti gebėjimus visais lygiais, ypač besivystančiose šalyse, siekiant užkirsti kelią smurtui ir kovoti su terorizmu bei nusikalstamumu“;
- (55) EBPO Paramos vystymuisi komiteto 2016 m. vasario 19 d. aukšto lygio susitikimo komunikate buvo atnaujinti ataskaitų dėl OPV taikos ir saugumo srityje teikimo nurodymai. Veiksmų finansavimas pagal Priemonę yra OPV, kai veiksmas atitinka kriterijus, nustatytus tuose ataskaitų teikimo nurodymuose arba vėlesniuose ataskaitų teikimo nurodymuose, dėl kurių Paramos vystymuisi komitetas gali susitarti;

- (56) pajėgumų stiprinimas remiant vystymąsi ir saugumą vystymosi labui turėtų būti naudojamas tik išimtiniais atvejais, kai Priemonės tikslų negalima pasiekti pasitelkiant nekarinius subjektus;
- (57) Priemonė turėtų būti grindžiama įgyvendinant pajėgumų stiprinimo veiksmus, kuriais remiamas vystymasis ir saugumas vystymosi labui, įgyta patirtimi ir pasiektais rezultatais, visų pirma po atitinkamų konsultacijų ir vertinimų, atliktų įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/2306¹. Tame kontekste Komisija taip pat turėtų, kai tikslinga, atsižvelgti į bendrus vertinimus, atliktus kartu su valstybėmis narėmis;
- (58) Sąjunga taip pat turėtų skatinti visuose pagal Priemonę vykdomuose veiksmuose ir programose laikytis konfliktams atžvalgaus ir lyčiai atžvalgaus požiūrio;
- (59) šiam reglamentui taikomos Europos Parlamento ir Tarybos pagal SESV 322 straipsnį priimtos horizontaliosios finansinės taisyklės. Tos taisyklės nustatytos Finansiniame reglamente ir jomis visų pirma nustatoma biudžeto sudarymo ir vykdymo pasitelkiant dotacijas, apdovanojimus, viešuosius pirkimus, netiesioginį valdymą, finansines priemones, biudžeto garantijas, finansinę paramą ir apmokėjimą išorės ekspertams tvarka ir numatoma finansų pareigūnų atsakomybės kontrolė. Remiantis SESV 322 straipsniu priimtos taisyklės taip pat apima bendrą Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimą;

---

¹ 2017 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/2306, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 230/2014, kuriuo nustatoma priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (OL L 335, 2017 12 15, p. 6).

- (60) šiame reglamente nustatyti finansavimo būdai ir įgyvendinimo metodai turėtų būti pasirenkami remiantis tuo, ar jais galima pasiekti konkrečius veiksmų tikslus ir užtikrinti rezultatus, atsižvelgiant visų pirma į kontrolės išlaidas, administracinę naštą ir tikėtiną reikalavimų nesilaikymo riziką. Pasirenkant turėtų būti atsižvelgiama į fiksuotųjų sumų, vieneto įkainių ir fiksuotųjų normų naudojimo galimybes, taip pat ir į su atitinkamos operacijos išlaidomis nesusijusį finansavimą, kaip nurodyta Finansinio reglamento 125 straipsnio 1 dalies a punkte;
- (61) pagal Finansinio reglamento 193 straipsnio 2 dalį dotacija gali būti skirta jau pradėtam įgyvendinti veiksmui, jeigu pareiškėjas gali įrodyti, kad veiksmą buvo būtina pradėti įgyvendinti prieš pasirašant susitarimą dėl dotacijos. Tačiau išlaidos, patirtos prieš pateikiant dotacijos paraišką, nėra tinkamos finansuoti, išskyrus tinkamai pagrįstus išimtinius atvejus. Siekiant išvengti bet kokio Sąjungos paramos sutrikdymo, kuris galėtų pakenkti Sąjungos interesams, finansavimo sprendime turėtų būti įmanoma numatyti – ribotą laikotarpį 2021–2027 m. DFP vykdymo pradžioje ir tik tinkamai pagrįstais atvejais, – kad veiksmai ir išlaidos būtų tinkami finansuoti nuo 2021 m. sausio 1 d., net jei tie veiksmai buvo vykdomi ir tos išlaidos patirtos prieš pateikiant dotacijos paraišką;

(62) naujaji „Europos darnaus vystymosi fondą+“ (EDVF+), grindžiamą Europos darnaus vystymosi fondu (EDVF), nustatytu Reglamentu (ES) 2017/1601, turėtų sudaryti integruotas finansinis paketas, užtikrinantis finansavimo pajėgumus visame pasaulyje dotacijų, techninės pagalbos, finansinių priemonių, biudžeto garantijų ir derinimo operacijų forma. EDVF+, papildytas pastangomis siekiant pagerinti partnerių investicijų klimata, turėtų tapti Išorės investicijų plano dalimi ir jame turėtų būti sujungtos derinimo ir biudžeto garantijų operacijos, kurioms taikoma Išorės veiksmų garantija, įskaitant operacijas, aprėpiančias su skolinimo operacijomis susijusią valstybės riziką, kurios anksčiau buvo vykdomos pagal Europos investicijų bankui (EIB) suteiktą išorės skolinimo įgaliojimą. Lėšos, naudotinos EDVF+ operacijoms, turėtų būti skiriamos remiantis atitinkamais programavimo dokumentais, visų pirma juose apibrėžtais prioritetais, ir turėtų būti atsižvelgiama, *inter alia*, į konkrečias kiekvienos šalies partnerės ar regiono partnerio realijas bei poreikius ir į šiame reglamente nustatyto lėšų paskirstymo pagal geografines teritorijas santykinį svorį. Programavimo procese turėtų būti užtikrinta tinkama derinimo ir biudžeto garantijų operacijų pagal EDVF+, taip pat kitų šiame reglamente numatytų kitų Sąjungos finansavimo formų pusiausvyra. EDVF+ turėtų būti įgyvendinamas pasitelkiant atvirą ir bendradarbiavimu grindžiamą investicijų architektūrą, siekiant užtikrinti optimalų reikalavimus atitinkančių garantijos šalių sektorių ir geografinių ekspertinių žinių panaudojimą ir kuo didesnę jų poveikį vystymuisi. EDVF+ turėtų būti sudarytas iš regioninių investavimo platformų tose regioninėse teritorijose, kurioms taikomas šis reglamentas, ir, kai aktualu, PNPP III reglamentas.

Siekiant užtikrinti nepriklausomą, nešališką, įtraukų ir skaidrų EDVF+ rizikos valdymą, turėtų būti įsteigta techninė rizikos vertinimo grupė, kurioje galėtų dalyvauti EIB ekspertai, kitos reikalavimus atitinkančios garantijos šalys ir suinteresuotos valstybės narės; jos veiklą organizuotų ir jai vadovautų Komisija. Komisija turėtų užtikrinti, kad informacija bei analizės rezultatais būtų dalijamasi laiku, skaidriai ir įtraukiai su visomis valstybėmis narėmis, tinkamai atsižvelgiant į konfidencialumo klausimus. Komisija, pasikonsultavusi su technine rizikos vertinimo grupe ir atsižvelgdama į jos rekomendacijas, turėtų sudaryti išorės veiksmų garantijos susitarimus su visomis atrinktomis reikalavimus atitinkančiomis garantijos šalimis, įskaitant EIB, ir turėtų pateikti atitinkamai strateginei valdybai pagrindinius tų susitarimų elementus;

(63) atsižvelgiant į EIB vaidmenį pagal Sutartis ir jo patirtį, įgytą pastaraisiais dešimtmečiais remiant Sąjungos politiką, EIB ir toliau turėtų būti Komisijos įprastas partneris vykdant operacijas pagal Išorės veiksmų garantiją. EIB ir Komisija turėtų stiprinti savo bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą įgyvendinant Išorės veiksmų garantiją pagal EDVF+, be kita ko, programavimo proceso metu ir veiksmų vietoje. EIB turėtų būti patikėta įgyvendinti specialią investicijų liniją, apimančią visapusišką rizikos garantiją, taikomą operacijoms su valstybinio lygmens šalimis ir nekomercinėmis žemesnio nei valstybinio lygmens garantijos šalimis, kuri turėtų būti išimtinė, išskyrus operacijas, kurių EIB vykdyti negali arba kurių nusprendžia nevykdyti. Jei tikslinga, Europos investicijų bankui turėtų būti nustatytos papildomos neišimtinės specialios investicijų linijos, teikiančios visapusišką rizikos garantiją, taikomą operacijoms su komercinėmis žemesnio nei valstybinio lygmens garantijos šalimis ir operacijoms, kuriomis skatinamos tiesioginės užsienio investicijos, prekyba ir šalių partnerių ekonomikos tarptautinimas, be kita ko, pasitelkiant tiesiogines užsienio investicijas šalyse, taip pat kitus Sąjungos teminius prioritetus, kuriais remiami Priemonės tikslai ir kurie atitinka DVT, įskaitant Europos plėtros finansų įstaigas ir Sąjungos privačiojo sektoriaus subjektus, bet jais neapsiribojant. ES garantija turėtų suteikti apsaugą tik nuo politinės rizikos, taikomą privačiojo sektoriaus operacijoms, kurios turėtų derėti su valstybių narių eksporto kreditų agentūrų operacijomis.

Tos investicijų linijos, kurias turėtų sudaryti specialūs įgaliojimai, kurių EIB reikalauja, kad būtų galima vykdyti veiklą už Sąjungos ribų, pagal kurias turėtų būti taikomos tos pačios taisyklės ir sąlygos, kokios taikomos bet kurioms kitoms investicijų linijoms pagal EDVF+, įskaitant valdymo taisykles, išskyrus išskirtinę investicijų liniją, turėtų būti nustatomos laikantis šiame reglamente nustatytos operacijų ir garantijos šalių atitikties reikalavimams ir atrankos pagal EDVF+ taikomai išorės veiksmų garantijai tvarkos. Toms trims EIB skirtoms investicijų linijoms turėtų būti skirta 26 725 000 000 EUR bendra orientacinė suma. Kiekvienai investicijų linijai skirtos sumos turėtų būti pagrįstos ir patvirtintos atlikus programavimo procesą daugiametės finansinės programos pradžioje ir atliekant programavimo peržiūras. Kiekvienos investicijų linijos tikslai, prioritetai ir sumos bei jų įgyvendinimas turėtų užtikrinti visišką politikos suderinimą su Sąjungos prioritetais ir atitikti šį reglamentą bei atitinkamas daugiametės orientacines programas, įskaitant jo geografinius ir teminius prioritetus. Rizikos vertinimo ir atlygio metodika pagal EDVF+ turėtų būti nuosekliai taikoma visoms investicijų linijoms, įskaitant Europos investicijų bankui skirtas linijas, kad būtų užtikrintos vienodos sąlygos. EIB įgyvendinamos investicijų linijos gali apimti bet kurią iš šalių, atitinkančių reikalavimus išorės veiksmų garantijai gauti, visų pirma tose, kuriose to labiausiai reikia, atsižvelgiant į Priemonės ir, kai aktualu, PNPP III reglamento geografinius prioritetus. EDVF+ garantijos EIB operacijoms su komercinėmis žemesnio nei valstybinio lygmens garantijos šalimis ir privačiojo sektoriaus operacijoms turėtų būti teikiamos tokioms pačiomis sąlygomis kaip garantijos, teikiamos kitoms reikalavimus atitinkančioms garantijos šalims.

EDVF+ garantijos valstybinio lygmens šalių ir nekomercinėms žemesnio nei valstybinio lygmens šalių operacijoms ir komercinėms žemesnio nei valstybinio lygmens šalių operacijoms, kurios negeneruoja didelių pajamų, kurias teikia EIB arba kitos reikalavimus atitinkančios garantijos šalys, gali būti neatlyginamos siekiant padėti sumažinti viešojo sektoriaus investicijų, kurias daro šalys partnerės, finansavimo išlaidas. Laikydami Priemonės tikslų ir bendrųjų principų, atitinkamų orientacinių programavimo dokumentų ir, kai aktualu, PNPP III reglamento, Komisija ir EIB turėtų sudaryti specialius išorės veiksmų garantijos susitarimus dėl EIB specialių investicijų linijų;

- (64) EDVF+ turėtų siekti remti investicijas, kuriomis prisidedama prie DVT įgyvendinimo puoselėjant tvarų ir įtraukų ekonominį, aplinkos ir socialinį vystymąsi, perėjimą prie tvarios pridėtinės vertės ekonomikos ir stabilios investicinės aplinkos, ir skatinant socioekonominį ir aplinkos atsparumą šalyse partnerėse, ypač daug dėmesio skiriant skurdo panaikinimui, paramai šalinant įvairią socioekonominę nelygybę, tvariam ir integraciniam ekonomikos augimui, kovai su klimato kaita laikantis Paryžiaus susitarimo, prisitaikymui prie klimato kaitos ir jos švelninimui, aplinkos apsaugai ir valdymui, deramo darbo vietų kūrimui remiantis pagrindiniais Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) darbo standartais, ekonominėms galimybėms, įgūdžiams ir verslumui, socioekonominiams sektoriams, įskaitant socialines įmones ir kooperatyvus, labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms (toliau – MVI), tvariam sujungiamumui ir paramai pažeidžiamoms grupėms, pagarbai žmogaus teisėms, lyčių lygybei ir moterų bei jaunimo įgalėjimui, taip pat konkrečių socioekonominių pagrindinių neteisėtos migracijos priežasčių ir pagrindinių priverstinio persikėlimo priežasčių šalinimui, laikantis atitinkamų orientacinių programavimo dokumentų.

EDVF+ įgyvendinimas turėtų atitikti Priemonės ir, kai aktualu, PNPP III reglamento tikslus, bendruosius principus ir politikos sistemą, visų pirma taikytinas tarptautiniu mastu sutartas gaires, principus ir konvencijas dėl investicijų, įskaitant JT atsakingo investavimo principus, JT verslo ir žmogaus teisių pagrindinius principus, EBPO rekomendacijas daugiašalėms įmonėms, JT Maisto ir žemės ūkio organizacijos atsakingo investavimo į žemės ūkį ir maisto sistemas principus, TDO konvencijas, tarptautinę žmogaus teisių teisę ir vystymosi veiksmingumo principus, nustatytus Pusano veiksmingo vystomojo bendradarbiavimo partnerystėje ir dar kartą patvirtintus 2016 m. Nairobio aukšto lygio forume, įskaitant atsakomybės, suderinimo, orientavimosi į rezultatus, skaidrumo ir tarpusavio atskaitomybės principus, ir tikslą siekti nesąlygotosios pagalbos. Ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama šalims, kurios yra identifikuotos kaip esančios nestabilioje padėtyje arba kuriose vyksta konfliktas, mažiausiai išsivysčiusiems šalims, mažoms besivystančioms salų valstybėms, žemyninėms besivystančioms šalims ir labai įsiskolinusioms neturtingoms šalims;

(65) EDVF+ turėtų kuo labiau padidinti finansavimo papildomumą, spręsti rinkos nepakankamumo ir neoptimalaus investavimo atvejų problemas, remti veiklą plečiančius ir savo investicijas savarankiškai finansuojančius vietos viešuosius subjektus, tiekti novatoriškus produktus ir pritraukti privačiojo sektoriaus lėšų. Papildomumas turėtų būti taikomas atsižvelgiant į Priemonės tikslus ir principus bei į kitas susijusias Sąjungos politikos sritis. Privačiojo sektoriaus, įskaitant MVĮ, dalyvavimas Sąjungos bendradarbiavime su šalimis partnerėmis per EDVF+ turėtų užtikrinti išmatuojamą ir papildomą poveikį vystymuisi neiškraipant vietos rinkos ir sąžiningai konkuruojant su vietos ekonominės veiklos vykdytojais. Šis procesas turėtų būti ekonomiškai efektyvus, skaidrus ir grindžiamas tarpusavio atskaitomybe ir rizikos bei išlaidų pasidalijimu. EDVF+ turėtų veikti vieno langelio principu: jis gautų finansų įstaigų ir viešųjų arba privačiųjų investuotojų finansavimo pasiūlymus ir reikalavimus atitinkančioms investicijoms skirtą įvairią finansinę paramą; EDVF+ svarto poveikis turėtų būti vertinamas įvertinant papildomo finansavimo mobilizavimą darniam vystymuisi naudojant EDVF+ finansinę paramą. Svarto poveikis turėtų būti įvertinamas pagal Finansinio reglamento 2 straipsnio 38 punkte pateiktą apibrėžtį ir tarptautines taisykles bei praktiką, taikomus kiekybiškai įvertinant oficialiais vystymosi finansavimo intervenciniais veiksmais iš privačiojo sektoriaus sutelktas sumas, pavyzdžiui, EBPO Paramos vystymuisi komiteto metodikas. Europos Parlamentas ir Taryba turėtų galėti pakviesti reikalavimus atitinkančias garantijos šalis ir pilietinę visuomenę į keitimąsi nuomonėmis dėl finansavimo ir investavimo operacijų, kurioms taikomas šis reglamentas;

(66) išorės veiksmų garantija turėtų būti nustatyta remiantis esama EDVF garantija, sukurta Reglamentu (ES) 2017/1601, ir garantijomis, kurios remiamos iš Išorės veiksmų garantijų fondo, įsteigto Reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 480/2009. Išorės veiksmų garantija turėtų būti remiamos EDVF+ operacijos, kurioms teikiamos biudžeto garantijos, makrofinansinė parama ir paskolos trečiosioms valstybėms remiantis Tarybos sprendimu 77/270/Euratomas¹. Tos operacijos turėtų būti remiamos skiriant asignavimus pagal Priemonę, kartu su numatytais pagal PNPP III reglamentą ir Reglamentą (Euratomas) 2021/...⁺, kurie taip pat turėtų apimti atidėjinius ir įsipareigojimus, atsirandančius atitinkamai dėl makrofinansinės paramos paskolų ir paskolų trečiosioms valstybėms, nurodytų Reglamento (Euratomas) 2021/...⁺ 10 straipsnio 2 dalyje. Finansuojant EDVF+ operacijas pirmenybė turėtų būti teikiama toms operacijoms, kuriomis užtikrinamas kuo didesnis papildomumas ir poveikis vystymuisi, įskaitant tas, kurios daro didelį poveikį deramo darbo vietų kūrimui ir kurių sąnaudų ir naudos santykis didina investicijų tvarumą ir kurios užtikrina tvarumą ir ilgalaikį poveikį vystymuisi. Vykdam išorės veiksmų garantija remiamas operacijas atitinkamai laikantis geresnio reglamentavimo reikalavimų, turėtų būti atliekamas išsamus aplinkos, finansinių ir socialinių aspektų *ex ante* vertinimas.

---

¹ 1977 m. kovo 29 d. Tarybos sprendimas 77/270/Euratomas, suteikiantis Komisijai teisę suteikti Euratomo paskolas, siekiant prisidėti prie atominių elektrinių finansavimo (OL L 88, 1977 4 6, p. 9).

⁺ OL: prašom tekste įrašyti dokumente ST 12568/20 [2018/0245(NLE)] pateikto reglamento numerį.

Biudžeto garantijos ir finansinės priemonės turėtų atitikti Sąjungos politiką dėl mokesčių tikslais nebendradarbiaujančių jurisdikciją turinčių subjektų ir jos atnaujinimus, kaip nustatyta atitinkamuose Sąjungos teisės aktuose ir Tarybos išvadose, visų pirma 2016 m. lapkričio 8 d. Tarybos išvadose ir jų priede, taip pat Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2015/849¹ nustatytus principus. Taikomos visos atitinkamos Finansinio reglamento nuostatos, visų pirma nuostatos dėl netiesioginio valdymo, nustatytos Finansinio reglamento VI antraštinėje dalyje. Už būtinųjų viešųjų paslaugų teikimą ir toliau turėtų būti atsakinga vyriausybė;

- (67) siekiant užtikrinti lankstumą, padidinti patrauklumą privačiam sektoriui ir užtikrinti kuo didesnę investicijų poveikį, turėtų būti numatyta nuostata, leidžianti nukrypti nuo taisyklių, susijusių su Sąjungos biudžeto vykdymo metodais, kaip nustatyta Finansiniame reglamente, dėl reikalavimus atitinkančių garantijos šalių. Tos reikalavimus atitinkančios garantijos šalys taip pat galėtų būti įstaigos, kurioms nėra pavesta įgyvendinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės arba šalies partnerės privatinės teisės reglamentuojamos įstaigos;
- (68) siekiant padidinti išorės veikslių garantijos poveikį, valstybės narės ir Europos ekonominės erdvės susitarimo² susitariančiosios šalys turėtų turėti galimybę teikti įnašus grynujų pinigų arba garantijos forma. Įnašas garantijos forma turėtų neviršyti 50 % operacijų su Sąjungos biudžeto garantijomis sumos. Dėl tos garantijos kylantys finansiniai įsipareigojimai neturėtų būti atidedami, o likvidumo atsargos turėtų būti teikiamos iš bendro atidėjinių fondo, įsteigto Finansinio reglamento 212 straipsniu;

---

¹ 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB (OL L 141, 2015 6 5, p. 73).

² OL L 1, 1994 1 3, p. 3.

- (69) išorės veiksmai dažnai įgyvendinami labai nepastovioje aplinkoje, kurioje reikia nuolat ir greitai prisitaikyti prie kintančių Sąjungos partnerių poreikių, prie pasaulinių iššūkių, susijusių su žmogaus teisėmis, demokratija ir geru valdymu, saugumu ir stabilumu, klimato kaita ir aplinka, vandenynais ir prie iššūkių, susijusių su migracija ir priverstiniu persikėlimu bei pagrindinėmis šių reiškinių priežastimis. Derinant nuspėjamumo principą su poreikiu greitai reaguoti į naujus poreikius reikia koreguoti finansinių programų įgyvendinimą. Siekiant padidinti Sąjungos gebėjimą reaguoti į nenumatytus poreikius, remiantis sėkminga Europos plėtros fondo patirtimi, reikėtų numatyti nepaskirstytą sumą kaip rezervą naujiems iššūkiams ir prioritetams. Ji turėtų būti mobilizuojama šiame reglamente nustatyta tvarka;
- (70) rezervas naujiems iššūkiams ir prioritetams turėtų užtikrinti šiuos papildomus išteklius:
200 000 000 EUR – žmogaus teisių ir demokratijos teminei programai,
200 000 000 EUR – pilietinės visuomenės organizacijų teminei programai ir
600 000 000 EUR – pasaulinių iššūkių teminei programai;
- (71) prieš mobilizuodama lėšas iš rezervo naujiems iššūkiams ir prioritetams, Komisija turėtų išsamiai informuoti Europos Parlamentą ir turėtų visapusiškai atsižvelgti į jo pastabas dėl numatomo pobūdžio, tikslų ir numatytų finansinių sumų;

- (72) todėl, laikantis principo, kad Sąjungos biudžetas yra sudaromas kasmet, šiuo reglamentu turėtų būti išsaugota galimybė taikyti lankstumo priemones, kurios pagal Finansinį reglamentą jau buvo leidžiamos kitoms politikos sritims, t. y. perkėlimus ir įsipareigojimų dėl lėšų perskirstymą, siekiant užtikrinti veiksmingą Sąjungos lėšų naudojimą tiek Sąjungos piliečiams, tiek šalims partnerėms, taip kuo labiau padidinant Sąjungos lėšas, skirtas Sąjungos išorės veiksmų intervencinėms priemonėms;
- (73) karinių subjektų trečiosiose valstybėse pajėgumų stiprinimas turėtų būti vykdomas kaip Sąjungos vystomojo bendradarbiavimo politikos dalis, kai tuo daugiausia siekiama tikslų vystymosi srityje, ir kaip Sąjungos bendros užsienio ir saugumo politikos (BUSP) dalis, kai tuo daugiausia siekiama tikslų taikos ir saugumo srityje, laikantis ES sutarties 40 straipsnio. Šiuo reglamentu paisoma taikomų procedūrų ir institucijų įgaliojimų masto pagal Sąjungos vystomojo bendradarbiavimo politiką ir Sąjungos BUSP;

(74) veiksmas pagal Priemonę, susiję su įrangos, paslaugų ar technologijų tiekimu (teikimu) arba finansavimu turėtų atitikti atitinkamas Sąjungos, nacionalines ir tarptautines nuostatas, visų pirma taisyklės, nustatytas Tarybos bendrojoje pozicijoje 2008/944/BUSP¹, Sąjungos ribojamąsias priemones ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/...²⁺. Komisijos atliekami rizikos vertinimai pagal Priemonę nedaro poveikio valstybių narių atliekamam eksporto licencijų paraiškų vertinimui. Kiekviena valstybė narė pagal Bendrojoje pozicijoje 2008/944/BUSP nustatytus kriterijus turėtų atskirai įvertinti kiekvieną jai pateiktą gaminių, įtrauktų į ES bendrąjį karinės įrangos sąrašą, eksporto licencijų paraišką, įskaitant paraiškas, susijusias su perdavimais tarp vyriausybių. Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/125³ tokiais veiksmais neturėtų būti finansuojamas jokios rūšies įrangos, kuri gali būti naudojama kankinimui ir kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ar baudimui, tiekimas;

---

¹ 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos bendroji pozicija 2008/944/BUSP, nustatanti bendrąsias taisykles, reglamentuojančias karinių technologijų ir įrangos eksporto kontrolę (OL L 335, 2008 12 13, p. 99).

² ... m. ... d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/..., kuriuo nustatomas Sąjungos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų ir tranzito kontrolės režimą (OL L ..., ..., p. ...).

⁺ OL: prašom tekste įrašyti dokumente PE-CONS Nr. 54/20 [206/0295 (COD)] pateikto reglamento numerį ir išnašoje įrašyti to reglamento numerį, datą ir OL nuorodą.

³ 2019 m. sausio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/125 dėl prekybos tam tikromis prekėmis, kurios galėtų būti naudojamos mirties bausmei vykdyti, kankinimui ar kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui (OL L 30, 2019 1 31, p. 1).

- (75) Užjūrio, įskaitant Grenlandiją, asociacijos sprendime nustatytas užjūrio šalių bei teritorijų asociacijos su Sąjunga finansinis paketas. Tas finansinis paketas yra pagrindinis užjūrio šalių bei teritorijų finansavimo šaltinis. Pagal Užjūrio, įskaitant Grenlandiją, asociacijos sprendimą užjūrio šalyse bei teritorijose įsisteigę asmenys ir subjektai turėtų atitikti reikalavimus gauti finansavimą pagal tą sprendimą, atsižvelgiant į jame nustatytas taisykles ir tikslus bei galimas priemones, taikytinas valstybei narei, su kuria atitinkama užjūrio šalis ar teritorija yra susijusi. Be to, reikėtų skatinti šalių partnerių, užjūrio šalių bei teritorijų ir Sąjungos atokiausių regionų bendradarbiavimą bendro intereso srityse pagal SESV 349 straipsnį;
- (76) siekiant didinti šalių partnerių atsakomybę už savo vystymosi procesus ir išorės pagalbos tvarumą, Sąjunga, kai aktualu, turėtų skatinti, kad visais bendradarbiavimo projekto ciklo aspektais būtų naudojamos pačių šalių partnerių institucijos, pajėgumai ir ekspertinės žinios ir šalių partnerių sistemos bei procedūros, kartu užtikrinant visapusišką vietos valdžios institucijų ir pilietinės visuomenės dalyvavimą. Sąjunga potencialiems Sąjungos finansavimo gavėjams turėtų teikti informaciją ir rengti mokymus apie tai, kaip teikti paraiškas dėl Sąjungos finansavimo;

- (77) komunikacija skatina demokratines diskusijas, stiprina instituciju vykdoma Sajungos finansavimo kontrole bei prieziura ir prisideda prie Sajungos patikimumo didinimo. Sajunga ir Sajungos finansavimo gavėjai turėtų didinti Sajungos veiksmu matomuma ir tinkamai informuoti apie Sajungos paramos pridetine verte. Tuo atzvilgiu pagal Finansini reglamenta su Sajungos finansavimo gavėjais sudarytuose susitarimuose turėtų būti nustatytos pareigos uztikrinti tinkama matomuma, o Komisija turėtų tinkamai ir laiku imtis veiksmu, jei šios pareigos nevykdomos;
- (78) šiame reglamente nurodyti metiniai ar daugiamečiai veiksmu planai ir priemonės turėtų būti laikomi darbo programomis pagal Finansini reglamenta. Metinius arba daugiamečius veiksmu planus turėtų sudaryti viename dokumente pateiktas priemoniu rinkinys;

(79) pagal Finansinį reglamentą, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 883/2013¹, Tarybos reglamentus (EB, Euratomas) Nr. 2988/95², (Euratomas, EB) Nr. 2185/96³ ir (ES) 2017/1939⁴ Sąjungos finansiniai interesai turi būti apsaugoti proporcingomis priemonėmis, įskaitant priemones, susijusias su pažeidimų, įskaitant sukčiavimą, prevencija, nustatymu, ištaisymu ir tyrimu, prarastų, neteisingai išmokėtų ar neteisingai panaudotų lėšų susigrąžinimu ir, kai tinkama, administracinių nuobaudų skyrimu. Visų pirma, vadovaujantis reglamentais (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 ir (ES, Euratomas) Nr. 883/2013, Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) turi įgaliojimus atlikti administracinius tyrimus, įskaitant patikrinimus ir inspektavimus vietoje, siekdama nustatyti, ar nebūta Sąjungos finansiniams interesams kenkiančių sukčiavimo, korupcijos ar kitos neteisėtos veiklos atvejų. Pagal Reglamentą (ES) 2017/1939 Europos prokuratūra turi įgaliojimus tirti Sąjungos finansiniams interesams kenkiančias nusikalstamas veikas, kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2017/1371⁵, ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už jas.

---

¹ 2013 m. rugsėjo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1073/1999 ir Tarybos reglamentas (Euratomas) Nr. 1074/1999 (OL L 248, 2013 9 18, p. 1).

² 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, 1995 12 23, p. 1).

³ 1996 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentas (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 dėl Komisijos atliekamų patikrinimų ir inspektavimų vietoje siekiant apsaugoti Europos Bendrijų finansinius interesus nuo sukčiavimo ir kitų pažeidimų (OL L 292, 1996 11 15, p. 2).

⁴ 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje (OL L 283, 2017 10 31, p. 1).

⁵ 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL L 198, 2017 7 28, p. 29).

Pagal Finansinį reglamentą bet kuris asmuo arba subjektas, gaunantis Sąjungos lėšas, turi visapusiškai bendradarbiauti Sąjungos finansinių interesų apsaugos klausimu, suteikti būtinas teises ir prieigą Komisijai, OLAF, Audito Rūmams ir, kiek tai susiję su tvirtesniame bendradarbiavime pagal Reglamentą (ES) 2017/1939 dalyvaujančiomis valstybėmis narėmis, Europos prokuratūrai, ir užtikrinti, kad visos trečiosios šalys, dalyvaujančios įgyvendinant Sąjungos lėšas, suteiktų lygiavertes teises. Dėl tos priežasties į susitarimus su trečiosiomis valstybėmis bei teritorijomis ir tarptautinėmis organizacijomis ir į visas sutartis ar susitarimus, sudaromuose įgyvendinant Priemonę, turėtų būti įtraukiamos nuostatos, kuriomis Komisijai, Audito Rūmams ir OLAF aiškiai suteikiami įgaliojimai atlikti tokį auditą, patikrinimus ir inspektavimus vietoje laikantis jų atitinkamos kompetencijos ir kuriomis užtikrinama, kad visos trečiosios šalys, dalyvaujančios įgyvendinant Sąjungos lėšas, suteiktų lygiavertes teises;

- (80) Priemone turėtų būti prisidedama prie tarptautinės kovos su mokestiniu sukčiavimu, mokesčių slėpimu, sukčiavimu, korupcija ir pinigų plovimu;

(81) siekiant papildyti arba iš dalies pakeisti tam tikrus neesminius šio reglamento elementus, Komisijai pagal SESV 290 straipsnį turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus, kuriais iš dalies keičiama karinių subjektų pajėgumų stiprinimo remiant vystymąsi ir saugumą veiksmams nustatyta suma, didžiausia išorės veiksmų garantijai skirtai suma, atidėjinių normos ir didžiausia atidėjinių suma išorės veiksmų garantijai, II, III ir IV prieduose išvardytos bendradarbiavimo sritys ir intervencinių priemonių sritys, V priede išvardytos EDVF+ operacijų prioritetinės sritys, VI priede nustatyti rodikliai, taip pat kuriais šis reglamentas papildomas konkrečiais tikslais ir prioritetinėmis bendradarbiavimo sritimis remiantis II priede nustatytais bendradarbiavimo pagal geografines programas sritimis, įskaitant prioritetų subregionui nustatymą, teminius tikslus ir orientacinius finansinius asignavimus, skirtus tam tikriems subregionams, taip pat šis reglamentas papildomas nuostatomis dėl stebėsenos ir vertinimo sistemos nustatymo. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, pvz., pilietine visuomene ir ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros¹ nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;

---

¹ OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

- (82) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento atitinkamų nuostatų įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011¹;
- (83) remiantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros 22 ir 23 punktais, Priemonė turėtų būti vertinama remiantis informacija, surinkta taikant konkrečius stebėsenos reikalavimus, kartu vengiant administracinės naštos, tenkančios visų pirma valstybėms narėms, ir pernelyg didelio reguliavimo. Tie reikalavimai, kai tinkama, turėtų apimti išmatuojamus rodiklius, kuriais remiantis būtų vertinamas Priemonės poveikis vietoje;
- (84) nuorodos į Tarybos sprendimo 2010/427/ES² 9 straipsnyje išvardytas Sąjungos išorės pagalbos priemones, pakeičiamas šiuo reglamentu, turėtų būti laikomos nuorodomis į šį reglamentą. Komisija turėtų užtikrinti, kad šis reglamentas būtų įgyvendinamas remiantis tame sprendime numatytu Europos išorės veiksmų tarnybos vaidmeniu;

---

¹ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

² 2010 m. liepos 26 d. Tarybos sprendimas 2010/427/ES, kuriuo nustatoma Europos išorės veiksmų tarnybos struktūra ir veikimas (OL L 201, 2010 8 3, p. 30).

- (85) šiame reglamente numatyti veiksmai ir priemonės, kai aktualu, turėtų papildyti priemones, kurias Sąjunga patvirtino siekdama BUSP tikslų pagal ES sutarties V antraštinės dalies antrą skyrių, ir priemones, patvirtintas pagal SESV penktos dalies IV antraštinę dalį, jie turi būti suderinti su tomis priemonėmis ir jais turi būti jų paisoma;
- (86) kadangi šio reglamento tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, o tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi ES sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;
- (87) Sprendimas Nr. 466/2014/ES turėtų būti iš dalies pakeistas ir panaikintas, o reglamentai (ES) 2017/1601 ir (EB, Euratomas) Nr. 480/2009 turėtų būti panaikinti;
- (88) siekiant užtikrinti paramos teikimo atitinkamoje politikos srityje tęstinumą ir sudaryti sąlygas ją įgyvendinti nuo 2021–2027 m. DFP pradžios, šis reglamentas turėtų įsigaliooti skubos tvarka ir turėtų būti taikomas atgaline data nuo 2021 m. sausio 1 d.,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu nustatoma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“ (toliau – Priemonė), įskaitant Europos darnaus vystymosi fondą+ (EDVF+) ir išorės veiksmų garantiją 2021–2027 m. DFP laikotarpiui.

Juo nustatomi Priemonės tikslai, 2021–2027 m. biudžetas, Sąjungos finansavimo formos ir tokio finansavimo teikimo taisyklės.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) šalies orientacinė programa – vienoje šalyje vykdoma orientacinė programa;

- 2) daugiašalė orientacinė programa – keliose šalyse vykdoma orientacinė programa;
- 3) regioninė orientacinė programa – daugiašalė orientacinė programa, vykdoma keliose trečiosiose valstybėse, esančiose toje pačioje geografinėje teritorijoje, kaip nustatyta 4 straipsnio 2 dalyje;
- 4) tarpregioninė orientacinė programa – daugiašalė orientacinė programa, vykdoma keliose trečiosiose valstybėse, esančiose skirtingose geografinėse teritorijose, kaip nustatyta 4 straipsnio 2 dalyje;
- 5) tarpvalstybinis bendradarbiavimas – vienos ar daugiau valstybių narių ir vienos ar daugiau trečiųjų valstybių ir teritorijų bendradarbiavimas prie Sąjungos išorės gretimų sausumos ir jūrų sienų, suprantamas kaip apimantis ir tarptautinį bendradarbiavimą didesnėse tarptautinėse teritorijose ar aplink jūrų baseinus bei tarpregioninį bendradarbiavimą, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente dėl konkrečių nuostatų, taikomų siekiant Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo (INTERREG), kuris remiamas Europos regioninės plėtros fondo ir išorės finansavimo priemonių lėšomis (toliau – INTERREG reglamentas);

- 6) teisės subjektas – fizinis ar juridinis asmuo, įsteigtas ir tokiu pripažįstamas pagal Sąjungos, nacionalinę ar tarptautinę teisę, turintis juridinio asmens statusą ir galintis veikti savo vardu, naudotis teisėmis ir turėti pareigų, arba subjektas, neturintis juridinio asmens statuso, kaip nurodyta Finansinio reglamento 197 straipsnio 2 dalies c punkte;
- 7) pilietinės visuomenės organizacija – platus ratas subjektų, turinčių daugialypius vaidmenis ir įgaliojimus, galinčius kisti laikui bėgant ir priklausomai nuo institucijos ir šalies, ir apimantis visas nevalstybines, pelno nesiekiančias nepriklausomas ir nesmutines struktūras, į kurias žmonės buriasi siekdami bendrų tikslų ir idealų, įskaitant politinius, kultūrinius, religinius, aplinkosaugos, socialinius ar ekonominius, ir kurios veikia vietos, nacionaliniu, regioniniu ar tarptautiniu lygmenimis ir apima miesto ir kaimo, formaliąsias ir neformaliąsias organizacijas;
- 8) vietos valdžios institucija – apima viešąsias institucijas, turinčias juridinio asmens statusą, sudarančias žemesnio nei centrinės valdžios lygmens valstybės struktūros dalį, pavyzdžiui, kaimus, savivaldybes, rajonus, apygardas, provincijas ar regionus, kurios yra atskaitingos piliečiams ir paprastai sudarytos iš patariamojo arba politiką formuojančio organo, pvz., tarybos ar asamblėjos, ir vykdomosios institucijos, pvz., mero ar kito vykdomojo pareigūno, kuri yra tiesiogiai ar netiesiogiai renkama ar išrenkama vietos lygmeniu;

- 9) investicijų linija – tikslinė Išorės veiksmų garantijos paramos pagal EDVF+, kuri teikiama investicijų portfeliams konkrečiuose regionuose, šalyse ar sektoriuose, sritis;
- 10) papildomumas – principas, remiantis Finansinio reglamento 209 straipsnio 2 dalimi, pagal kurį šio reglamento ir PNPP III reglamento kontekste išorės veiksmų garantijos parama pagal EDVF+ prisidedama prie darnaus vystymosi vykdant operacijas, kurių be šios garantijos nebūtų buvę galima vykdyti arba kurias vykdant pasiekama gerokai didesnių teigiamų rezultatų, negu būtų buvę pasiekta be šios garantijos. Be to, papildomumo principas reiškia, kad Išorės veiksmų garantija remiamos operacijos pritraukia privačiojo sektoriaus lėšų ir jomis sprendžiamos rinkos nepakankamumo ar neoptimalaus investavimo atvejų problemos, taip pat gerinama investicijų kokybė, tvarumas, poveikis arba mastas. Šiuo principu taip pat užtikrinama, kad išorės veiksmų garantijos operacijomis nebūtų pakeičiama valstybės narės parama, privatusis finansavimas ar kita Sąjungos arba tarptautinė finansinė intervencinė priemonė ir jomis būtų vengiama išstumti kitas viešąsias ar privačiąsias investicijas, išskyrus Priemonės tikslais ir principais tinkamai pagrįstus atvejus. Išorės veiksmų garantija remiami projektai paprastai pasižymi didesniu rizikos profiliu nei reikalavimus atitinkančių garantijos šalių remiamas investicijų portfelis pagal jų įprastą investavimo politiką, nenaudojant išorės veiksmų garantijos;

- 11) operacija su valstybinio lygmens garantijos šalimis ir nekomercinėmis žemesnio nei valstybinio lygmens garantijos šalimis – operacija, kurios garantijos šalis yra tiesiogiai valstybė arba viešasis subjektas, turintis visapusišką aiškią valstybės garantiją, nes neturi veiksnio arba finansinio savarankiškumo arba gebėjimo gauti būtiną tiesioginį finansavimą;
- 12) operacija su komercinėmis žemesnio nei valstybinio lygmens garantijos šalimis – operacija, kurios garantijos šalis yra viešasis subjektas, kuris neturi aiškos valstybės garantijos, kuris finansiškai yra pajėgus skolintis savo rizika ir turi veiksnumą tai padaryti;
- 13) įnašų mokėtojas – tarptautinė finansų įstaiga, valstybė narė ar valstybės narės viešoji institucija, viešoji įstaiga ar kitas viešasis ar privatus subjektas, kuris prisideda prie bendro atidėjinių fondo;
- 14) šalis partnerė – šalis ar teritorija, kuri gali gauti Sąjungos paramą pagal Priemonę vadovaujantis 4 straipsniu.

Šio reglamento tikslu, kai daroma nuoroda į žmogaus teises, susitariama, kad tai apima pagrindines laisves.

3 straipsnis
Priemonės tikslai

1. Priemonės bendrieji tikslai yra:
  - a) visame pasaulyje puoselėti ir propaguoti Sąjungos vertybes, principus ir pagrindinius interesus siekiant Sąjungos išorės veiksmų tikslų ir laikantis jų principų, kaip nustatyta ES sutarties 3 straipsnio 5 dalyje ir 8 bei 21 straipsniuose, ir taip prisidėti prie skurdo mažinimo ir, ilgainiui, panaikinimo, demokratijos, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms, darnaus vystymosi ir kovos su klimato kaita įtvirtinimo, rėmimo ir skatinimo, kovos su neteisėta migracija ir priverstiniu persikėlimu, įskaitant jų pagrindines priežastis;
  - b) skatinti daugiašališkumą, įvykdyti tarptautinius įsipareigojimus ir tikslus, kuriems Sąjunga yra pritarusi, ypač DVT, Darbotvarkę iki 2030 m. bei Paryžiaus susitarimą;
  - c) skatinti stipresnes partnerystes su trečiosiomis valstybėmis, be kita ko, su Europos kaimynystės politikos šalimis, remiantis abipusiais interesais ir atsakomybe siekiant skatinti stabilizavimą, gerą valdymą ir atsparumo stiprinimą.

2. Konkretūs priemonės tikslai yra:

- a) remti ir stiprinti dialogą ir bendradarbiavimą su Kaimynystės, Užsachario Afrikos, Azijos ir Ramiojo vandenyno, Šiaurės ir Pietų Amerikos ir Karibų regionų trečiosiomis valstybėmis ir regionais;
- b) plėtoti specialias sustiprintas partnerystes ir tvirtesnį politinį bendradarbiavimą su Europos kaimynystės politikos šalimis, kurie grindžiami bendradarbiavimu, taika ir stabilumu bei bendru įsipareigojimu puoselėti visuotines demokratijos, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms vertybes, ir kuriais siekiama tvirtos ir tvarios demokratijos ir pažangios socioekonominės integracijos, taip pat žmonių tarpusavio ryšių;
- c) pasauliniu lygmeniu:
  - i) apsaugoti, propaguoti ir remti demokratiją, teisinę valstybę, įskaitant atskaitomybės mechanizmą, ir žmogaus teises, įskaitant lyčių lygybę ir žmogaus teisių gynėjų apsaugą, be kita ko, pačiomis sunkiausiomis aplinkybėmis ir skubos atvejais;
  - ii) remti pilietinės visuomenės organizacijas;

iii) užtikrinti didesnę stabilumą ir stiprinti taiką bei užkirsti kelią konfliktams, taip padedant apsaugoti civilius gyventojus; ir

iv) reaguoti į kitus pasaulinius iššūkius, tokius kaip klimato kaita, biologinės įvairovės ir aplinkos apsauga, taip pat migracija ir judumas;

d) greitai reaguoti:

i) krizių, nestabilumo ir konfliktų atvejais, įskaitant atvejus, kurie gali susiklostyti dėl migracijos srautų ir priverstinio persikėlimo bei hibridinių grėsmių;

ii) į su atsparumu susijusius iššūkius, be kita ko, į gaivalines arba žmogaus sukeltas nelaimes, ir humanitarinės pagalbos susiejimą su veiksmais vystymosi srityje, taip pat

iii) į Sąjungos užsienio politikos poreikius ir prioritetus.

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų tikslų įgyvendinimas vertinamas pagal 41 straipsnyje nurodytus atitinkamus rodiklius.

4. Ne mažiau kaip 93 % išlaidų pagal Priemonę turi atitikti EBPO Paramos vystymuisi komiteto nustatytus OPV kriterijus, taip padedant įgyvendinti bendrus oficialios paramos vystymuisi įsipareigojimus, įskaitant įsipareigojimus dėl mažiausiai išsivysčiusių šalių. Turi būti atsižvelgiama į išlaidų, susijusių su I priede išvardytomis šalimis partnerėmis ir teritorijomis, ypatumus.

4 straipsnis
Taikymo sritis ir struktūra

1. Sąjungos finansavimas pagal Priemonę įgyvendinamas pasitelkiant:
  - a) geografines programas;
  - b) temines programas;
  - c) greitojo reagavimo veiksmus.

2. Geografinės programos apima šalių ir daugiašalį bendradarbiavimą šiose teritorijose:
  - a) Kaimynystės;
  - b) Užsachario Afrikos;
  - c) Azijos ir Ramiojo vandenyno;
  - d) Šiaurės Amerikos, Pietų Amerikos ir Karibų regionų.

Geografinės programos gali būti vykdomos visose trečiojoje valstybėse, išskyrus šalis kandidates ir potencialias kandidates, kaip apibrėžta Reglamente (ES) 2021/...⁺, ir užjūrio šalis ir teritorijas.

⁺ OL: prašom tekste įrašyti dokumente ... [2018/0247(COD)] pateikto reglamento numerį.

Taip pat gali būti nustatomos žemyninės ar tarpregioninės apimties geografinės programos, ypač visos Afrikos programa, apimanti Afrikos valstybes pagal pirmos pastraipos a ir b punktus, ir programa, apimanti Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybes pagal pirmos pastraipos b, c ir d punktus.

Kaimynystei skirtos geografinės programos gali būti vykdomos bet kurioje iš I priede nurodytų šalių arba teritorijų.

Siekiant Priemonės tikslų, geografinės programos grindžiamos II priede nustatytais bendradarbiavimo sritimis.

3. Teminės programos apima veiksmus, susijusius su DVT siekimu pasauliniu lygmeniu šiose srityse:

- a) žmogaus teisių ir demokratijos;
- b) pilietinės visuomenės organizacijų;
- c) taikos, stabilumo ir konfliktų prevencijos;
- d) pasaulinių iššūkių.

Teminės programos gali būti vykdomos visose trečiosiose valstybėse, taip pat ir užjūrio šalyse bei teritorijose.

Siekiant Priemonės tikslų, teminės programos grindžiamos III priede nustatytais intervencinių priemonių sritimis.

4. Vykdamas greitojo reagavimo veiksmus sudaroma galimybė imtis išankstinių veiksmų siekiant:
  - a) prisidėti prie taikos, stabilumo ir konfliktų prevencijos skubos, kylančių krizių, krizių ir pokriziniais atvejais, įskaitant atvejus, kurie gali susiklostyti dėl migracijos srautų ir priverstinio persikėlimo;
  - b) padėti stiprinti valstybių, visuomenių, bendruomenių bei asmenų atsparumą ir humanitarinę pagalbą susieti su veiksmais vystymosi srityje ir, kai aktualu – su taikos kūrimu;
  - c) reaguoti į Sąjungos užsienio politikos poreikius ir prioritetus.

Greitojo reagavimo veiksmai gali būti vykdomi visose trečiosiose valstybėse, taip pat ir užjūrio šalyse bei teritorijose.

Siekiant Priemonės tikslų, greitojo reagavimo veiksmai grindžiami IV priede nustatytais intervencinių priemonių sritimis.

5. Veiksmai pagal Priemonę įgyvendinami visų pirma vykdamas geografines programas.

Pagal temines programas įgyvendinami veiksmai papildo pagal geografines programas finansuojamus veiksmus, ir jais remiamos pasaulinės ir tarprejoninės iniciatyvos, kuriomis siekiama tarptautiniu mastu sutartų tikslų, visų pirma DVT ir Paryžiaus susitarimo tikslų, taip pat apsaugoti visuotines viešąsias gėrybes arba įveikti pasaulinius iššūkius. Pagal temines programas įgyvendinami veiksmai taip pat gali būti vykdomi tais atvejais, jei:

- a) nėra jokios geografinės programos;
- b) geografinė programa yra sustabdyta;
- c) dėl veiksmo nesusitariama su atitinkama šalimi partnere; arba
- d) veiksmo negalima tinkamai įgyvendinti vykdant geografines programas.

Greitojo reagavimo veiksmai papildo geografines ir temines programas. Greitojo reagavimo veiksmai rengiami ir įgyvendinami tam, kad būtų užtikrintas, kai aktualu, jų tęstinumas pagal geografines arba temines programas.

- 6. Komisijai pagal 44 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiami II, III ir IV priedai.

7. Komisijai pagal 44 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotąjį aktą ne vėliau kaip 2021 m. gruodžio 31 d., kad šis reglamentas būtų papildytas nuostatomis, kuriomis būtų nustatyti:

- a) konkretūs tikslai ir prioritetinės bendradarbiavimo sritys, pagrįstos II priede nurodytomis bendradarbiavimo pagal geografines programas sritimis, įskaitant prioritetus, skirti šiems subregionams: Pietinės kaimynystės šalys, Rytinės kaimynystės šalys, Vakarų Afrika, Rytų ir Centrinė Afrika, Pietų Afrika ir Indijos vandenyno regionas, Artimieji Rytai, Vidurinė Azija, Pietų Azija, Šiaurės ir Pietryčių Azija, Ramusis vandenynas, Šiaurės ir Pietų Amerika ir Karibai;
- b) geografinio ramsčio orientaciniai teminiai tikslai ir
- c) orientaciniai finansiniai asignavimai Vakarų Afrikos, Rytų ir Centrinės Afrikos, Pietų Afrikos ir Indijos vandenyno subregionams.

Šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytas deleguotasis aktas peržiūrimas atliekant 42 straipsnio 2 dalyje nurodytą laikotarpio vidurio vertinimą.

5 straipsnis

Nuoseklumas, suderinamumas, sinergija ir papildomumas

1. Įgyvendinant Priemonę užtikrinamas nuoseklumas, suderinamumas, sinergija ir papildomumas su visomis Sąjungos išorės veikslių sritimis, įskaitant kitas išorės finansavimo priemones, ir su kitų atitinkamų sričių Sąjungos politika bei programomis, taip pat užtikrinamas politikos suderinamumas vystymosi labui.

Tuo tikslu Sąjunga atsižvelgia į visų sričių vidaus ir išorės politikos poveikį darniam vystymuisi ir siekia skatinti didesnę sinergiją ir papildomumą visų pirma su prekybos politika, ekonominiu bendradarbiavimu ir bendradarbiavimu kituose sektoriuose.

2. Veiksmai, kuriems taikomas Reglamentas (EB) Nr. 1257/96, pagal Priemonę nefinansuojami.
3. Kai tikslinga, veiksmas, kuris gavo įnašą pagal Priemonę, gali taip pat gauti įnašą iš kitos Sąjungos programos, jei tais įnašais nedengiamos tos pačios išlaidos. Pagal Priemonę taip pat gali būti prisidedama prie priemonių, nustatytų pagal kitas Sąjungos programas, jei tais įnašais nedengiamos tos pačios išlaidos. Veiksmui skirtam atitinkamam įnašui taikomos tos Sąjungos programos, iš kurios lėšų jis skirtas, taisyklės. Sudėtinis finansavimas neviršija visų tinkamų finansuoti veiksmo išlaidų. Pagal skirtingas Sąjungos programas skiriama parama gali būti apskaičiuojama proporcingai pagal dokumentus, kuriais nustatomos paramos sąlygos.

6 straipsnis

Biudžetas

1. Laikotarpiu nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2027 m. gruodžio 31 d. Priemonės įgyvendinimo finansinis paketas yra 79 462 000 000 EUR einamosiomis kainomis.
2. 1 dalyje nurodytą finansinį paketą sudaro:
  - a) 60 388 000 000 EUR geografinėms programoms:
    - Kaimynystė – ne mažiau 19 323 000 000 EUR,
    - Užsachario Afrika – ne mažiau 29 181 000 000 EUR,
    - Azija ir Ramusis vandenynas – 8 489 000 000 EUR,
    - Šiaurės ir Pietų Amerika ir Karibai – 3 395 000 000 EUR;
  - b) 6 358 000 000 EUR teminėms programoms:
    - žmogaus teisės ir demokratija – 1 362 000 000 EUR,
    - pilietinės visuomenės organizacijos – 1 362 000 000 EUR,

- taika, stabilumas ir konfliktų prevencija – 908 000 000 EUR,
  - pasauliniai iššūkiai – 2 726 000 000 EUR;
- c) 3 182 000 000 EUR greitojo reagavimo veiksams.
3. 9 534 000 000 EUR rezervas naujiems iššūkiams ir prioritetams naudojamas šio straipsnio 2 dalies a, b ir c punktuose nurodytoms sumoms didinti; tokie didinimai atliekami laikantis 17 straipsnio.
  4. 2 dalies a punkte nurodytas finansinis paketas atitinka ne mažiau kaip 75 % 1 dalyje nurodyto finansinio paketo.
  5. Veiksams pagal 9 straipsnį finansuoti skiriama ne didesnė kaip 270 000 000 EUR suma. Komisijai pagal 44 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotąjį aktą, kuriuo ta suma iš dalies keičiama.

7 straipsnis
Politikos sistema

Bendrą Priemonės įgyvendinimo politikos sistemą sudaro asociacijos susitarimai, partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimai, daugiašaliai susitarimai, kurių šalis Sąjunga yra, ir kiti susitarimai, kuriais nustatomi teisiškai privalomi Sąjungos ir šalių partnerių santykiai, taip pat Europos Vadovų Tarybos išvados, Tarybos išvados, aukščiausiojo lygio susitikimų deklaracijos arba susitikimų valstybių ar vyriausybių vadovų arba ministrų lygmeniu su šalimis partnerėmis išvados, Europos Parlamento rezoliucijos, Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai (toliau – Vyriausiasis įgaliotinis) komunikatai.

8 straipsnis
Bendrieji principai

1. Palaikydama dialogą ir bendradarbiaudama su šalimis partnerėmis, regionais partneriais ir pilietine visuomene, be kita ko, veikdama daugiašaliuose forumuose, Sąjunga siekia propaguoti, plėtoti ir stiprinti demokratijos, gero valdymo, teisinės valstybės, pagarbos žmogaus teisėms, įskaitant jų visuotinumą ir nedalumą, ir pagrindinėms laisvėms principus, pagarbą žmogaus orumui, lygybės ir solidarumo principus, kuriais ji yra pagrįsta.

2. Priemonėje taikomas teisėmis grindžiamas požiūris, apimantis visas žmogaus teises (pilietines ir politines ar ekonomines, socialines ir kultūrinės), taikomas siekiant integruoti žmogaus teisių principus, remti savo teisių reikalaujančius teisių turėtojus, daugiausia dėmesio skiriant skurdesniems, marginalizuotiems ir pažeidžiamiems asmenims ir asmenų grupėms, įskaitant neįgaliuosius, ir padėti šalims partnerėms įgyvendinti savo tarptautines pareigas žmogaus teisių srityje. Taikant tą požiūrį vadovaujama principu nė vieno nepalikti nuošalyje, taip pat lygybės ir nediskriminavimo jokių pagrindų principais.
3. Priemone skatinama lyčių lygybė, moterų ir mergaičių teisės bei įgalėjimas ir nediskriminavimas jokių pagrindų, įgyvendinant tikslinius ir visuotinai integruotus veiksmus. Ja taip pat daug dėmesio skiriama vaiko teisėms ir jaunimo įgalėjimui.
4. Priemonė įgyvendinama visapusiškai laikantis Sąjungos įsipareigojimo šiame kontekste propaguoti, apsaugoti ir užtikrinti visas žmogaus teises ir visapusiškai bei veiksmingai įgyvendinti Pekino veiksmų platformą bei ICPD veiksmų programą bei jų peržiūros konferencijų rezultatus ir tebėra įsipareigojusi užtikrinti lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises šiame kontekste. Atsižvelgiant į tai, Priemone remiamas Sąjungos įsipareigojimas propaguoti, apsaugoti ir įgyvendinti kiekvieno asmens teisę be diskriminacijos, prievartos ir smurto visiškai kontroliuoti ir laisvai bei atsakingai priimti sprendimus dėl klausimų, susijusių su jų seksualumu ir lytine bei reprodukcinę sveikata. Juo taip pat remiamas poreikis užtikrinti visiems asmenims galimybę gauti kokybišką ir prieinamą išsamią informaciją ir mokymą apie lytinę ir reprodukcinę sveikatą, įskaitant išsamų lytinį švietimą, ir naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis.

5. Sąjunga atitinkamai remia dvišalio, regioninio ir daugiašalio bendradarbiavimo ir dialogo, asociacijos ir prekybos susitarimų, partnerystės susitarimų ir trišalio bendradarbiavimo įgyvendinimą.

Sąjunga skatina daugiašalį, taisyklėmis ir vertybėmis grindžiamą požiūrį į visuotines gėrybes ir pasaulinius iššūkius ir šiuo tikslu bendradarbiauja su valstybėmis narėmis, šalimis partnerėmis, tarptautinėmis organizacijomis ir kitais paramos teikėjais.

Sąjunga propaguoja veiksmingą daugiašališkumą skatindama bendradarbiavimą su tarptautinėmis organizacijomis ir kitais paramos teikėjais.

Sąjunga atsižvelgia ir aptaria reguliariuose politiniuose dialoguose su partnerėmis šalimis, kaip jos įgyvendina savo pareigas ir įsipareigojimus, įskaitant Darbotvarkę iki 2030 m., tarptautines žmogaus teisių konvencijas ir kitas konvencijas, įskaitant konvencijas dėl branduolinės saugos standartų, tarptautinius susitarimus, visų pirma Paryžiaus susitarimą, ir sutartinius santykius su Sąjunga, visų pirma asociacijos susitarimus, partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimus bei prekybos susitarimus.

6. Sąjungos bei valstybių narių ir šalių partnerių bendradarbiavimas grindžiamas šiais vystymosi veiksmingumo principais, kurių skatinama laikytis (kai taikytina, visų įgyvendinimo sąlygų kontekste), visų pirma: šalių partnerių atsakomybe įgyvendinant vystymosi prioritetus, orientavimusi į rezultatus, įtraukiomis vystymosi partnerystėmis, skaidrumu ir tarpusavio atskaitomybe. Sąjunga skatina veiksmingą ir efektyvų išteklių mobilizavimą ir naudojimą.

Laikydamos įtraukios partnerystės ir skaidrumo principo, kai tinkama, Komisija užtikrina, kad būtų tinkamai konsultuojamasi su šalių partnerių atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant pilietinės visuomenės organizacijas ir vietos valdžios institucijas, ir sudaromos galimybės jiems laiku susipažinti su aktualia informacija, kad jie galėtų tinkamai įsitraukti ir prasmingai dalyvauti programų rengimo, įgyvendinimo ir susijusiuose stebėsenos procesuose. Kai tikslinga, Komisija taip pat užtikrina, kad būtų vykdomas intensyvesnis dialogas su privačiuoju sektoriumi.

Laikydamos atsakomybės principo, Komisija, kai tikslinga, skatina šalis partneres naudoti savo pačių institucijas ir sistemas programoms įgyvendinti.

7. Siekdamas skatinti savo veiksmų ir iniciatyvų papildomumą ir efektyvumą, Sąjunga ir valstybės narės užtikrina savo politikos koordinavimą ir reguliariai tarpusavyje konsultuojasi dėl savo paramos programų, be kita ko, tarptautinėse organizacijose ir per tarptautines konferencijas.

Sąjunga ir valstybės narės koordinuoja savo atitinkamas paramos programas siekdamos padidinti efektyvumą ir veiksmingumą.

Sąjunga skatina įtraukumą įgyvendinant Priemonę ir bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis siekdama kuo labiau padidinti pridėtinę vertę ir atsižvelgdama į patirtį bei pajėgumus – taip stiprina bendrus interesus, vertybes ir bendrus tikslus. Sąjunga ragina valstybių narių įstaigas ir ekspertus keistis geriausios praktikos pavyzdžiais ir dalytis žiniomis.

8. Į pagal Priemonę vykdomas programas ir veiksmus integruojami aspektai, susiję su kova su klimato kaita, aplinkos apsauga, žmogaus teisėmis, demokratija, lyčių lygybe ir, kai aktualu, nelaimių rizikos mažinimu, taip pat atsižvelgiama į DVT tarpusavio sąsajas, kad būtų skatinami integruoti veiksmai, kuriais galima suderintai siekti papildomos naudos ir įgyvendinti kelis tikslus. Tos programos ir veiksmai grindžiami išsamia daugiadalyke konteksto, pajėgumų, rizikos ir pažeidžiamumo analize, į juos integruojamas požiūris į atsparumą, jie yra atžvalgūs konfliktams, atsižvelgiant į konfliktų prevenciją ir taikos kūrimą. Jie vykdomi vadovaujantis žalos nedarymo principu ir principu „nė vieno nepalikti nuošalyje“.
9. Priemone skatinama naudoti skaitmeninimą kaip galingą darnaus vystymosi ir integracinio ekonomikos augimo skatinimo veiksni.

10. Bendradarbiaujant su partneriais turi būti laikomasi labiau koordinuoto, holistinio ir struktūrinio požiūrio į migraciją, atsižvelgiant į tai, kaip svarbu šalinti pagrindines neteisėtos migracijos ir priverstinio persikėlimo priežastis. Juo užtikrinama kuo didesnė sinergija ir kuriamos visapusiškos partnerystės, ypatingą dėmesį skiriant kilmės ir tranzito šalims. Tas požiūris turi apimti visas tinkamas priemones ir būtinus švertus, užtikrinamus įgyvendinant lankstų motyvuojamąjį požiūrį, kartu pagal kontekstą tinkamu būdu taikant galimus su migracija susijusio finansavimo paskirstymo pakeitimus, laikantis Priemonėje nustatytų programavimo principų. Juo atsižvelgiama į veiksmingą bendradarbiavimą ir Sąjungos susitarimų bei dialogų migracijos klausimais įgyvendinimą. Tie veiksmai įgyvendinami visapusiškai laikantis tarptautinės teisės, įskaitant tarptautinę žmogaus teisių ir pabėgėlių teisę, taip pat visapusiškai gerbiant Sąjungos ir nacionalinę kompetenciją. To metodo veiksmingumas vertinamas kasmet arba pagal poreikį. Su migracija susiję veiksmai pagal Priemonę įgyvendinami remiant Sąjungos migracijos politikos tikslus, pasitelkiant lankstų finansavimo mechanizmą.
11. Komisija užtikrina, kad pagal Priemonę patvirtinti veiksmai, susiję su kova su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu, su kibernetiniu saugumu ir su kova su kibernetiniais nusikaltimais, taip pat su karinių subjektų pajėgumų stiprinimu remiant vystymąsi ir saugumą vystymosi labui, būtų įgyvendinami laikantis tarptautinės teisės, įskaitant tarptautinę žmogaus teisių ir humanitarinę teisę. Tuo tikslu Komisija nustato tinkamą rizikos vertinimo ir stebėsenos sistemą. Toje sistemoje Komisija parengia veiklos gaires siekdama užtikrinti, kad rengiant ir įgyvendinant tuos veiksmus būtų atsižvelgiama į žmogaus teises.

Tokie veiksmai grindžiami reguliaria ir patikima konfliktų analize siekiant užtikrinti atžvalgumą konfliktams ir įgyvendinti saugumo sektoriaus reformos požiūrį, kuriuo prisidedama prie demokratinio valdymo, atskaitomybės ir žmogiškojo saugumo, įskaitant naudą vietos gyventojams. Tos priemonės, kai aktualu, susiejamos su ilgesnio laikotarpio parama, kuria siekiama reformuoti saugumo sektorių.

12. Komisija reguliariai informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą ir bet kurios iš šių trijų institucijų iniciatyva su jomis keičiasi nuomonėmis, be kita ko, dėl paskatomis grindžiamo metodo, kuriuo reaguojama į veiklos rezultatus pagrindinėse srityse, nurodyto 20 straipsnyje. Europos Parlamentas gali reguliariai keistis nuomonėmis su Komisija dėl savo paties vykdomų paramos programų, aptariant tokius klausimus kaip gebėjimų stiprinimas, įskaitant susijusį tarpininkavimą ir dialogą, ir rinkimų stebėjimas.
13. Komisija reguliariai keičiasi informacija su pilietine visuomene.
14. Kai tikslinga, Komisija parengia rizikos valdymo sistemas, įskaitant vertinimo ir švelninimo priemones, ir jomis vadovaujasi.
15. Sąjungos finansavimas pagal Priemonę nenaudojamas ginklų ar šaudmenų viešiesiems pirkimams arba karinio ar gynybinio pobūdžio operacijoms finansuoti.

9 straipsnis

Karinių subjektų pajėgumų stiprinimas remiant vystymąsi ir saugumą vystymosi labui

1. Siekiant prisidėti prie darnaus vystymosi, kuriam reikia stabilios, taikios ir įtraukios visuomenės, Sąjungos parama pagal Priemonę gali būti naudojama vykdant platesnio masto saugumo sektoriaus reformą arba siekiant 3 dalyje nustatytomis išimtinėmis aplinkybėmis stiprinti karinių subjektų pajėgumus šalyse partnerėse, kad būtų vykdoma vystymosi veikla ir saugumo vystymosi labui veikla.
2. Parama pagal šį straipsnį gali apimti visų pirma pajėgumų stiprinimo programų teikimą vystymuisi ir saugumui vystymosi labui remti, įskaitant mokymus, mentorystę ir rekomendacijas, taip pat įrangos tiekimą, infrastruktūros gerinimą ir tiesiogiai su ta parama susijusių paslaugų teikimą.
3. Parama pagal šį straipsnį teikiama tik:
  - a) jeigu reikalavimų neįmanoma įvykdyti pasitelkiant nekarinius subjektus siekiant tinkamai įvykdyti Sąjungos tikslus pagal Priemonę ir yra iškilusi grėsmė veikiančių valstybės institucijų egzistavimui arba grėsmė žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugai, o valstybės institucijos negali tos grėsmės pašalinti, ir

- b) jeigu atitinkama šalis partnerė ir Sąjunga laikosi bendros nuomonės, kad kariniai subjektai yra itin svarbūs siekiant išsaugoti, sukurti ar atkurti sąlygas, būtinas darniam vystymuisi, be kita ko, krizių atvejais ir trapiuose arba destabilizuotuose kontekstuose ir situacijose.
4. Pagal šį straipsnį Sąjungos teikiama parama nenaudojama karinių subjektų pajėgumų stiprinimui finansuoti kitais tikslais nei vystymosi veiklai ir saugumo vystymosi labai veiklai vykdyti. Visų pirma Sąjungos parama nenaudojama siekiant finansuoti bet kurią iš toliau nurodytos veiklos:
- a) pasikartojančias karines išlaidas;
  - b) ginklų ir šaudmenų ar bet kurios kitos įrangos, kuri skirta mirtinai jėgai panaudoti, pirkimą;
  - c) mokymus, skirtus konkrečiai prisidėti prie ginkluotųjų pajėgų kovinių pajėgumų stiprinimo.
5. Rengdama ir įgyvendindama priemones pagal šį straipsnį Komisija skatina šalies partnerės politinę atsakomybę. Ji taip pat parengia reikiamus elementus ir gerosios praktikos pavyzdžius, būtinus siekiant užtikrinti tvarumą ir atskaitomybę vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, ir propaguoja teisinės valstybės principą ir nustatytus tarptautinės teisės principus.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

PRIEMONĖS ĮGYVENDINIMAS

I skyrius

Programavimas

10 straipsnis

Geografinių programų taikymo sritis

1. Siekiant Priemonės tikslų, geografinės programos rengiamos remiantis šiomis bendradarbiavimo sritimis:
  - a) geras valdymas, demokratija, teisinė valstybė ir žmogaus teisės, įskaitant lyčių lygybę;
  - b) skurdo panaikinimas, kova su nelygybe ir diskriminacija ir žmogaus socialinės raidos skatinimas;
  - c) migracija, priverstinis persikėlimas ir judumas;
  - d) aplinka ir klimato kaita;

- e) integracinis ir tvarus ekonomikos augimas ir deramas darbas;
- f) taika, stabilumas ir konfliktų prevencija;
- g) partnerystė.

2. Kiekviena iš 1 dalyje nurodytų bendradarbiavimo sričių išsamiau išdėstyta II priede.

11 straipsnis

Teminių programų taikymo sritis

1. Siekiant Priemonės tikslų, teminės programos apima šias intervencinių priemonių sritis:
  - a) žmogaus teisės ir demokratija: propaguoti
    - i) pagrindines demokratijos vertybes;
    - ii) teisinę valstybę;
    - iii) žmogaus teisių visuotinumą, nedalomumą ir tarpusavio priklausomybę;
    - iv) pagarbą žmogaus orumui;

- v) nediskriminavimo, lygybės bei solidarumo principus;
  - vi) skatinti JT Chartijos ir tarptautinės žmogaus teisių teisės principų laikymąsi;
- b) pilietinės visuomenės organizacijos:
- i) įtraukti, dalyvaujamoji, įgalėjusi ir nepriklausoma pilietinė visuomenė ir demokratinė erdvė šalyse partnerėse;
  - ii) įtraukus ir atviras dialogas su pilietinės visuomenės subjektais ir tarp jų;
  - iii) Europos piliečių informuotumas, supratimas ir žinios apie vystymosi klausimus ir dalyvavimas šioje srityje;
- c) taika, stabilumas ir konfliktų prevencija:
- i) parama konfliktų prevencijos, taikos kūrimo ir pasirengimo krizėms veiksams;
  - ii) parama, skirta pasaulinėms ir tarpregioninėms grėsmėms ir kylančioms grėsmėms šalinti;
- d) pasauliniai iššūkiai:
- i) sveikata;
  - ii) švietimas;

- iii) lyčių lygybė ir moterų bei mergaičių įgalėjimas;
- iv) vaikai ir jaunimas;
- v) migracija, priverstinis persikėlimas ir judumas;
- vi) deramas darbas, socialinė apsauga, kova su nelygybe ir įtrauktis;
- vii) kultūra;
- viii) sveikos aplinkos užtikrinimas ir kova su klimato kaita;
- ix) tvarioji energetika;
- x) tvarus ir integracinis augimas, deramos darbo vietos ir privačiojo sektoriaus įtraukimas;
- xi) apsirūpinimo maistu saugumas ir mitybos saugumas;
- xii) stiprinti vietos valdžios institucijų kaip vystymosi srities veikėjų vaidmenį;
- xiii) skatinti įtraukias visuomenes ir daugiašales suinteresuotųjų subjektų iniciatyvas, gerą ekonomikos valdymą, be kita ko, sąžiningą ir įtraukų vidaus pajamų mobilizavimą;
- xiv) remti pažangos įgyvendinant partnerystės ir veiksmingumo principus vertinimą ir dokumentavimą.

2. Kiekviena iš 1 dalyje nurodytų bendradarbiavimo sričių išsamiau išdėstyta III priede.

12 straipsnis

Bendro programavimo metodas

1. Pagal Priemonę programuojamos bendradarbiavimo ir intervencinės priemonės, išskyrus greitojo reagavimo veiksmus, nurodytus 4 straipsnio 4 dalyje.
2. Vadovaujantis 7 straipsniu programavimas pagal Priemonę grindžiamas šiais aspektais:
  - a) programavimo dokumentuose nustatoma darni Sąjungos ir šalių partnerių ar regionų partnerių bendradarbiavimo sistema, atitinkanti šiame reglamente nustatytą bendrąjį tikslą ir taikymo sritį, uždavinius ir principus;
  - b) rengiant programavimo dokumentus, skirtus krizinėje, pokrizinėje arba nestabilioje ir pažeidžiamoje padėtyje esančioms šalims partnerėms ir regionams partneriams, atliekama konflikto analizė, kad būtų užtikrintas atžvalgumas konfliktams, ir tinkamai atsižvelgiama į konkrečius atitinkamų šalių partnerių ar regionų partnerių ir jų gyventojų poreikius bei aplinkybes; tais atvejais, kai šalys partnerės ar regionai partneriai yra tiesiogiai atsidūrę krizinėje, pokrizinėje ar nestabilioje padėtyje arba yra tokių padėčių paveikti, ypač daug dėmesio skiriama visų atitinkamų subjektų veiksmų koordinavimo stiprinimui siekiant padėti nuo ekstremaliosios padėties pereiti prie darnaus vystymosi ir stabilios taikos, įskaitant smurto prevenciją;

- c) Sąjunga ir valstybės narės nuo ankstyvo etapo ir per visą programavimo procesą užtikrina įtraukias tarpusavio konsultacijas siekdamos skatinti savo bendradarbiavimo veiklos suderinamumą, papildomumą ir nuoseklumą. Rengiant šalių programas pirmenybė kaip metodui teikiama bendram programavimui, o jo įgyvendinimas turi būti lankstus, įtraukus ir vedamas šalies lygmeniu. Bendras programavimas turi būti atviras ir kitiems atitinkamiems paramos teikėjams bei subjektams, kai, Sąjungos ir valstybių narių vertinimu, tai yra aktualu. Be to, Sąjunga ir valstybės narės, kai tik tikslinga, stengiasi remti šalis partneres užtikrindamos bendrą įgyvendinimą;
- d) Sąjunga nuo ankstyvo etapo ir per visą programavimo procesą skatina reguliarių, įvairių suinteresuotųjų subjektų įtraukų dialogą su kitais paramos teikėjais bei subjektais, įskaitant vietos valdžios institucijas, pilietinės visuomenės, fondų ir privačiojo sektoriaus atstovus, kai aktualu, siekdama atitinkamai palengvinti jų įnašus ir užtikrinti, kad jie atliktų prasmingą vaidmenį programavimo procese;
- e) pagal atitinkamai 4 straipsnio 3 dalies a ir b punktuose nurodytas žmogaus teisių ir demokratijos teminę programą ir pilietinės visuomenės organizacijų teminę programą parama teikiama nepriklausomai nuo atitinkamų trečiųjų valstybių vyriausybių ir kitų valdžios institucijų sutikimo. Šiomis teminėmis programomis daugiausia remiami pilietinės visuomenės subjektai visais lygmenimis, atsižvelgiant į įgyvendinimo formas ir metodus, kaip nurodyta 27 straipsnio 3 dalyje.

Europos Parlamentas ir Taryba informuojami apie pirmos pastraipos c ir d punktuose numatytų konsultacijų rezultatus.

3. Programavimo dokumentai turi būti pagrįsti rezultatais ir, kai įmanoma, į juos turi būti įtraukti aiškūs tikslai ir rodikliai. Kai tinkama, rodikliai turi būti pagrįsti tarptautiniu mastu sutartais tikslais ir rodikliais, visų pirma tais, kurie nustatyti DVT, taip pat šalies lygmens rezultatų sistemomis, kad būtų galima įvertinti Sąjungos įnašą į pasiektus rezultatus padarytų darbų, jų išdavų ir poveikio lygmeniu ir apie tai pranešti.

13 straipsnis

Geografinių programų programavimo principai

1. Geografinių programų programavimas grindžiamais šiais principais:
  - a) nedarant poveikio 5 daliai, veiksmai, kiek įmanoma, grindžiami Sąjungos, valstybių narių ir atitinkamų šalių partnerių, įskaitant nacionalines, regionines ir vietos valdžios institucijas, įtraukiant pilietinės visuomenės organizacijas, nacionalinius, regioninius ir vietos parlamentus bei kitus suinteresuotuosius subjektus, kuo anksčiau pradėtu, nuolatiniu ir įtraukiu dialogu siekiant stiprinti demokratinę atsakomybę už procesą ir skatinti remti nacionalines ir regionines strategijas;
  - b) kai tikslinga, programavimo laikotarpis sinchronizuojamas ir suderinamas su šalių partnerių strategijų ciklais;

- c) į programavimą gali būti įtraukta bendradarbiavimo veikla, finansuojama iš įvairių 6 straipsnio 2 dalyje nustatytų asignavimų ir iš kitų Sąjungos programų remiantis jų pagrindiniais aktais.

2. Vykdamas geografinių programų programavimą nustatoma konkreti pritaikyta bendradarbiavimo sistema, grindžiama:

- a) partnerių poreikiais, nustatytais remiantis konkrečiais kriterijais atsižvelgiant į gyventojų skaičių, skurdą, nelygybę, žmogaus socialinę raidą, ekonominę ir aplinkos pažeidžiamumą, valstybės bei visuomenės atsparumą ir užsitęsusių bei pasikartojančių krizių poveikį;
- b) partnerių gebėjimu ir įsipareigojimu propaguoti bendras vertybes, principus ir interesus, įskaitant žmogaus teises, pagrindines laisves, demokratiją, teisinę valstybę, gerą valdymą, kovą su korupcija, atvirą pilietinę erdvę ir lyčių lygybę, ir remti bendrus tikslus, daugiašalius aljansus ir bendradarbiavimą, taisyklėmis grindžiamą tarptautinę sistemą ir Sąjungos prioritetų įgyvendinimą;
- c) partnerių įsipareigojimais, įskaitant tuos, dėl kurių bendrai susitarta su Sąjunga, ir veiklos rezultatais, nustatytais remiantis tokiais kriterijais kaip politinė reforma, ekonominis ir socialinis vystymasis, aplinkos tvarumas ir veiksmingas paramos naudojimas, atsižvelgiant į šalių partnerių ypatumus ir išsivystymo lygį;

- d) galimu Sąjungos finansavimo poveikiu šalyse partnerėse ir regionuose partneriuose;
  - e) partnerių pajėgumais sutelkti ir veiksmingai panaudoti vietos išteklius, gauti finansinių išteklių, skaidriai valdyti išteklius remiant nacionalinius vystymosi prioritetus ir jų įsisavinimo pajėgumais.
3. Išteklių skirstymo procese pirmenybė teikiama šalims, kurioms paramos reikia labiausiai, visų pirma mažiausiai išsivysčiusioms šalims, mažas pajamas gaunančioms šalims, krizinėje, pokrizinėje, nestabilioje ir pažeidžiamumo padėtyje esančioms šalims, įskaitant mažas besivystančias salų valstybes ir žemynines besivystančias šalis.
  4. Be to, Sąjunga sprendžia su konkrečiais vidutinės pajamas gaunančių šalių, visų pirma šalių, kurios neseniai buvo priskiriamos prie mažesnes pajamas gaunančių šalių, iššūkiams susijusiomis problemomis.
  5. Bendradarbiaujant su pramoninėmis šalimis daugiausia dėmesio skiriama Sąjungos ir abipusių interesų bei vertybių, taip pat bendrai sutartų tikslų ir daugiašališkumo skatinimui.
  6. Priemone prisidedama prie veiksmų, nustatytų pagal Reglamentą (ES) 2021/...⁺. Pagal šį reglamentą septyneriems metams parengiamas bendrasis programavimo dokumentas, įtraukiant lėšas pagal PNPP III reglamentą. Naudojant šias lėšas taikomas Reglamentas (ES) 2021/...⁺.

⁺ OL: prašom tekste įrašyti dokumente PE-CONS 32/21 [2018/0191(COD)] pateikto reglamento numerį.

14 straipsnis

Geografinių programų programavimo dokumentai

1. Pagal Priemonę geografinės programos įgyvendinamos vykdant daugiamečių orientacines šalies ir daugiašales programas.
2. Daugiamečiose orientacinėse programose nustatomos pasirinktos prioritetinės sritys, kurioms skiriamas Sąjungos finansavimas, konkretūs tikslai, tikėtini rezultatai, aiškūs ir konkretūs veiklos rezultatų rodikliai ir orientaciniai finansiniai asignavimai bendrai ir pagal prioritetinę sritį ir, kai taikytina, įgyvendinimo metodai.
3. Daugiamečio orientacinė programa grindžiama:
  - a) vystymosi plano arba panašaus dokumento formos nacionaline arba regionine strategija, kuria Komisija rėmėsi rengdama atitinkamą daugiamečio orientacinę programą to dokumento priėmimo metu;
  - b) pagrindų dokumentu, kuriuo nustatoma Sąjungos politika atitinkamo partnerio ar partnerių atžvilgiu, įskaitant Sąjungos ir valstybių narių bendrą dokumentą;
  - c) bendru Sąjungos ir atitinkamo partnerio arba partnerių dokumentu, kuriame nustatyti bendri prioritetai ir abipusiai įsipareigojimai.

4. Siekiant padidinti Sąjungos kolektyvinio bendradarbiavimo poveikį, kai įmanoma ir tikslinga, Sąjungos ir valstybių narių programavimo dokumentus pakeičia bendro programavimo dokumentas. Visgi toks bendro programavimo dokumentas pakeičia Sąjungos daugiametę orientacinę programą tik tuo atveju, jei jis patvirtintas pagal 16 straipsnį priimtu aktu atitinka 12 ir 13 straipsnius, jame yra šio straipsnio 2 dalyje nustatyti elementai ir juo nustatomas darbo pasidalijimas tarp Sąjungos ir valstybių narių.

15 straipsnis

Teminių programų programavimo dokumentai

1. Pagal Priemonę teminės programos įgyvendinamos vykdant daugiametes orientacines programas.
2. Teminėms programoms skirtose daugiametėse orientacinėse programose nustatoma Sąjungos strategija, atrinktos prioritetinės sritys, kurioms skiriamas Sąjungos finansavimas, konkretūs tikslai, tikėtini rezultatai, aiškūs ir konkretūs veiklos rezultatų rodikliai, apibūdinama tarptautinė padėtis ir pagrindinių atitinkamos temos partnerių veikla.

Kai taikytina, nustatomi dalyvavimui pasaulinėse iniciatyvose skirti išteklių ir intervencinių priemonių prioritetai.

3. Teminėms programoms skirtose daugiamečiose orientacinėse programose nustatomas orientacinis finansinis asignavimas iš viso, pagal bendradarbiavimo sritį ir pagal prioritetą. Preliminarus finansinis asignavimas gali būti skiriamas nurodant intervalą.

16 straipsnis

Daugiamečių orientacinių programų priėmimas ir keitimas

1. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustato 14 ir 15 straipsniuose nurodytas daugiamečio orientacines programas. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 45 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros. Ši procedūra taip pat taikoma šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytoms peržiūroms, kurias atlikus gali gerokai pasikeisti daugiamečio orientacinės programos turinys.
2. Priimant 14 straipsnyje nurodytus bendro daugiamečio programavimo dokumentus Komisijos sprendimas taikomas tik su Sąjungos įnašu susijusiai bendro daugiamečio programavimo dokumento daliai.
3. Geografinėms programoms skirtos daugiamečio orientacinės programos peržiūrimos, atlikus 42 straipsnio 2 dalyje nurodytą laikotarpio vidurio vertinimą, taip pat *ad hoc* pagrindu, jei to reikia veiksmingam įgyvendinimui, ypač jei yra esminių 7 straipsnyje nurodytos politikos sistemos pasikeitimų arba krizės ar pokrizinės padėties atveju.

4. Teminėms programoms skirtos daugiametės orientacinės programos peržiūrimos, atlikus 42 straipsnio 2 dalyje nurodytą laikotarpio vidurio vertinimą, taip pat *ad hoc* pagrindu, jei to reikia veiksmingam įgyvendinimui, ypač jei yra esminių 7 straipsnyje nurodytos politikos sistemos pasikeitimų.
5. Jei yra tinkamai pagrįstų priežasčių, dėl kurių privaloma skubėti, pavyzdžiui, krizių ar tiesioginių grėsmių taikai, demokratijai, teisinei valstybei, žmogaus teisėms arba pagrindinėms laisvėms atvejais, Komisija įgyvendinimo aktais gali iš dalies keisti šio reglamento 14 ir 15 straipsniuose nurodytas daugiametės orientacinės programas. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 45 straipsnio 4 dalyje nurodytos skubos procedūros.

17 straipsnis

Rezervas naujiems iššūkiams ir prioritetams

1. 6 straipsnio 3 dalyje nurodyta suma naudojama tada, kai labiausiai reikia, ir tinkamai pagrįstais atvejais, *inter alia*, siekiant:
  - a) užtikrinti tinkamą Sąjungos atsaką nenumatytų aplinkybių atveju;

- b) reaguoti į naujus poreikius ar iškylančius iššūkius, pavyzdžiui, prie Sąjungos ir jos kaimynių sienų, susijusius su gaivaline ar žmogaus sukelta krize, smurtiniais konfliktais ir pokrizine padėtimi arba migracijos spaudimu ir priverstiniu persikėlimu;
  - c) paremti naujas Sąjungos pasiūlytas ar tarptautines iniciatyvas arba prioritetus.
2. Sprendimai dėl tų lėšų panaudojimo priimami vadovaujantis 16 ir 25 straipsniuose nustatyta tvarka.

II skyrius

Konkrečios Kaimynystės regionui skirtos nuostatos

18 straipsnis

Konkretūs Kaimynystės regionui skirti tikslai

Laikantis 3 ir 4 straipsnių Sąjungos paramos, skiriamos Kaimynystės regionui, pagal Priemonę konkretūs tikslai yra:

- a) skatinti tvirtesnį politinį bendradarbiavimą, stiprinti ir konsoliduoti tvirtą bei tvarią demokratiją, stabilumą, gerą valdymą, teisinę valstybę ir pagarbą žmogaus teisėms;

- b) remti asociacijos susitarimų arba kitų esamų ir būsimų susitarimų ir bendrai sutartų asociacijos darbotvarkių ir partnerystės prioritetų ar lygiaverčių dokumentų įgyvendinimą, be kita ko, vykdant institucinį bendradarbiavimą ir pajėgumų stiprinimą;
- c) skatinti glaudesnius Sąjungos ir šalių partnerių visuomenių partnerystės ryšius, taip pat partnerystės ryšius tarp šalių partnerių visuomenių, be kita ko, pasitelkiant žmonių tarpusavio ryšius ir įvairius veiksmus, ypač orientuotus į jaunimą;
- d) stiprinti regioninį ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą, visų pirma pagal Rytų partnerystę, Viduržemio jūros šalių sąjungą, Europos kaimynystės masto bendradarbiavimą, taip pat regioninį bendradarbiavimą Juodosios jūros regione, bendradarbiavimą Arkties klausimais, Šiaurės dimensiją, be kita ko, energetikos ir saugumo srityse;
- e) siekti laipsniškos integracijos į Sąjungos vidaus rinką ir tvirtesnio bendradarbiavimo sektoriuose bei įvairių sektorių bendradarbiavimo, be kita ko, vykdant teisės aktų derinimą ir siekiant reguliavimo konvergencijos su Sąjungos ir kitomis atitinkamomis tarptautinėmis normomis ir standartais, taip pat suteikiant geresnes galimybes patekti į rinką, be kita ko, kuriant išsamias ir visapusiškas laisvosios prekybos erdves, stiprinant susijusias institucijas ir investicijas;

- f) stiprinti partnerystes siekiant gerai valdomos ir saugios migracijos bei judumo ir, kai taikytina ir jeigu yra sudarytos gerai valdomo ir saugaus judumo sąlygos, remti esamų bevizijų režimų įgyvendinimą, atsižvelgiant į peržiūrėtą bevizio režimo sustabdymo mechanizmą, dialogus dėl vizų režimo liberalizavimo ir dvišalius ar regioninius susitarimus ir tvarką su trečiosiomis šalimis, įskaitant partnerystes judumo srityje;
- g) remti pasitikėjimo stiprinimo ir kitas priemones, kuriomis būtų prisidedama prie saugumo, konfliktų prevencijos ir sprendimo, įskaitant paramą nukentėjusiems gyventojams ir atstatymą.

19 straipsnis

Programavimo dokumentai ir asignavimų skyrimo kriterijai

1. I priede išvardytų šalių partnerių ir teritorijų atveju prioritetinės sritys, kurioms skiriamas Sąjungos finansavimas, daugiausia atrenkamos iš sričių, įtrauktų į asociacijos, partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimus, bendrai sutartas asociacijos darbotvarkes ir partnerystės prioritetus arba kitus svarbius, esamus ir būsimus Sąjungos ir šalių partnerių dvišaliu ir daugiašaliu formatu bendrai sutartus dokumentus, nurodytus 14 straipsnio 3 dalies c punkte, be kita ko, priklausomai nuo to, kas aktualu, Rytų partnerystės ir Europos kaimynystės politikos Pietų dimensijos kontekste, laikantis 18 straipsnyje nustatytų konkrečių tikslų ir II priede išdėstytų bendradarbiavimo pagal geografines programas sričių.

2. Nukrypstant nuo 13 straipsnio 2 ir 3 dalių, Sąjungos parama pagal Kaimynystės regionui skirtas geografines programas diferencijuojama pagal formą ir sumas, atsižvelgiant į šalies partnerės:
- a) poreikius, naudojant tokius rodiklius, kaip gyventojų skaičius, nelygybės atvejai ir išsivystymo lygis;
  - b) įsipareigojimą įgyvendinti bendrai sutartus politinės, ekonominės, aplinkos ir socialinės reformų tikslus ir su tuo susijusią pažangą;
  - c) įsipareigojimą užtikrinti tvirtą ir tvarią demokratiją, teisinę valstybę, gerą valdymą, žmogaus teises ir kovą su korupcija bei su šiuo procesu susijusią pažangą;
  - d) partnerystę su Sąjunga, įskaitant tos partnerystės užmojo mastą;
  - e) įsisavinimo pajėgumą ir galimą Sąjungos paramos pagal Priemonę poveikį.
3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodyta Sąjungos parama įtraukiama į 14 straipsnyje nurodytus geografinių programų programavimo dokumentus.

20 straipsnis

Paskatomis grindžiamas metodas

1. 10 % finansinio paketo, nustatyto 6 straipsnio 2 dalies a punkto pirmoje įtraukoje, orientacinė suma, skirta 14 straipsnyje nurodytiems šalies orientaciniams finansiniams asignavimams papildyti, paskirstoma I priede išvardytoms šalims partnerėms ir teritorijoms kaip paskata vykdyti reformas. Sprendimai dėl tokių asignavimų priimami atsižvelgiant į jų veiklos rezultatus ir pažangą siekiant demokratijos, gero valdymo ir teisinės valstybės, įskaitant bendradarbiavimą su pilietine visuomene, užtikrinant žmogaus teises, įskaitant lyčių lygybę, bendradarbiaujant migracijos srityje, vykdant ekonomikos valdymo ir reformas, visų pirma reformas, dėl kurių bendrai susitarta. Šalių partnerių pažanga reguliariai vertinama, visų pirma pasitelkiant pažangos ataskaitas, kuriose, be kita ko, išdėstomos tendencijos, palyginti su ankstesniais metais.
2. 1 dalis netaikoma teikiant paramą pilietinei visuomenei, konfliktų prevencijai ir taikos kūrimui, žmonių tarpusavio ryšiams, įskaitant vietos valdžios institucijų bendradarbiavimą, paramą su žmogaus teisėmis susijusios padėties gerinimui arba su krize susijusioms rėmimo priemonėms. Itin smarkiai arba nuolat blogėjant padėčiai, susijusiai su demokratija, žmogaus teisėmis ar teisine valstybe arba padidėjusia konflikto rizika, kai įmanoma ir tinkama, tiems veiksams teikiama parama padidinama.

21 straipsnis

Daugiašalės orientacinės programos

Daugiašalėmis orientacinėmis programomis Kaimynystės regione siekiama įveikti visoms arba daugeliui šalių partnerių bendrus iššūkius, remiantis Rytų partnerystės bei peržiūrėtos Europos kaimynystės politikos Pietų dimensijos prioritetais ir atsižvelgiant į darbą, atliekamą Viduržemio jūros sąjungos kontekste, taip pat bendradarbiaujant regioniniu, transregioniniu ir subregioniniu lygmeniu, visų pirma bendradarbiaujant dviem arba daugiau šalių partnerių, be kita ko, Šiaurės dimensijos ir Juodosios jūros sinergijos regioninio bendradarbiavimo kontekste.

22 straipsnis

Tarpvalstybinis bendradarbiavimas

1. Tarpvalstybinis bendradarbiavimas, kaip apibrėžta 2 straipsnio pirmos pastraipos 5 punkte, apima bendradarbiavimą prie išorės gretimų sausumos ir jūrų sienų, tarptautinį bendradarbiavimą didesnėse tarpvalstybinėse teritorijose arba aplink jūrų baseinus, taip pat tarpregioninį bendradarbiavimą.
2. Kaimynystės regionui skirtais veiksmais prisidedama prie tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų, kaip nurodyta 1 dalyje, kurias bendrai finansuoja Europos regioninės plėtros fondas pagal INTERREG reglamentą. Toms programoms remti skiriama iki 5 % (kaip orientacinis dydis) Kaimynystės regionui skirto finansinio paketo.

3. Įnašai į tarpvalstybinio bendradarbiavimo programas nustatomi ir naudojami pagal INTERREG reglamento 10 straipsnio 3 dalį.
4. Bendro Sąjungos finansavimo dalis turi neviršyti 90 % tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos tinkamų finansuoti išlaidų.
5. Tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų išankstinis finansavimas gali viršyti INTERREG reglamento 51 straipsnyje nurodytą procentinį dydį. Vadovaujančiosios institucijos prašymu kiekvienais finansiniais metais išankstinio finansavimo norma gali siekti iki 80 % metinių įsipareigojimų programai.
6. Tarpvalstybiniam bendradarbiavimui skirtas daugiametis strateginis dokumentas, kuriame nustatomi šio reglamento 14 straipsnio 2 dalyje nurodyti elementai, priimamas pagal INTERREG reglamento 10 straipsnio 1 dalį.
7. Jei tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos nutraukiamos pagal INTERREG reglamento 12 straipsnį, nepanaudota Kaimynystės regionui skirta finansinio paketo parama nutrauktai programai pirmiausia gali būti naudojama atitinkamai kitoms tarpvalstybinio bendradarbiavimo programoms arba bet kuriai kitai to finansinio paketo veiklai finansuoti.

III skyrius

Veiksmų planai, priemonės ir įgyvendinimo metodai

23 straipsnis

Veiksmų planai ir priemonės

1. Komisija priima metinius arba daugiamečius veiksmų planus ir priemones. Priemonės gali būti atskirosios priemonės, specialiosios priemonės, rėmimo priemonės arba išimtinės paramos priemonės. Veiksmų planuose ir priemonėse atsižvelgiama į konkretų kontekstą ir nurodomi kiekvieno veiksmo siekiami tikslai, tikėtini rezultatai ir pagrindinė veikla, įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo metodai, taip pat biudžetas ir visos susijusios rėmimo išlaidos.
2. Veiksmų planai grindžiami programavimo dokumentais, išskyrus 5 ir 6 dalyse nurodytus atvejus. Veiksmų planai rengiami įtraukiai, skaidriai ir pateikiami laiku. Kai tik tikslinga, veiksmų planai aptariami kartu su valstybėmis narėmis geresnio bendradarbiavimo kontekste.
3. Prireikus veiksmas gali būti patvirtintas kaip atskiroji priemonė prieš priimant veiksmų planus arba juos priėmus. Atskirosios priemonės grindžiamos programavimo dokumentais, išskyrus 5 dalyje nurodytus atvejus ir kitais tinkamai pagrįstais atvejais.

4. Jeigu atsiranda nenumatytų poreikių ar aplinkybių ir kai finansavimo neįmanoma gauti iš tinkamesnių šaltinių, Komisija gali priimti specialiąsias priemones, kurios nebuvo numatytos programavimo dokumentuose.
5. Metiniai ar daugiamečiai veiksmų planai ir atskirosios priemonės gali būti taikomi siekiant įgyvendinti 4 straipsnio 4 dalies b ir c punktuose nurodytus greitojo reagavimo veiksmus.
6. Komisija gali priimti išimtinės paramos priemones, skirtas greitojo reagavimo veiksams, kaip nurodyta 4 straipsnio 4 dalies a punkte.

Išimtinės paramos priemonės trukmė gali būti ne ilgesnė kaip 18 mėnesių ir, jei atsiranda objektyvių ir nenumatytų kliūčių jai įgyvendinti, ji gali būti pratęsta du kartus po ne ilgesnį kaip šešių mėnesių laikotarpį daugiausia iki 30 mėnesių, su sąlyga, kad priemonės finansinė suma nebus didinama.

Užsitęsios krizės ir konflikto atvejais Komisija gali priimti antrą išimtinę paramos priemonę, kurios trukmė būtų ne ilgesnė kaip 18 mėnesių. Tinkamai pagrįstais atvejais gali būti priimtos papildomos priemonės, jei Sąjungos veiksmų tęstinumas yra būtinas ir jo negalima užtikrinti kitomis priemonėmis.

24 straipsnis
Rėmimo priemonės

1. Sąjungos finansavimas gali būti skiriamas Priemonės įgyvendinimo ir jos tikslų siekimo rėmimo išlaidoms, įskaitant administracinę paramą, susijusią su tokiam įgyvendinimui būtina parengiamąja, tolesne, stebėsenos, kontrolės, audito ir vertinimo veikla, taip pat būstinėse ir Sąjungos delegacijų patiriamoms išlaidoms, skirtoms Priemonei reikalingai administracinei ir koordinavimo paramai, taip pat pagal Priemonę finansuojamoms operacijoms valdyti, įskaitant informavimo ir komunikacijos veiksmus ir institucines informacinių technologijų sistemas.
2. Jei rėmimo išlaidos neįtraukiamos į 23 straipsnyje nurodytus veiksmų planus ar priemones, Komisija, kai taikytina, priima rėmimo priemones. Sąjungos finansavimas pagal rėmimo priemones gali apimti:
  - a) tyrimus, susitikimus, informavimą, informuotumo didinimą, mokymą, pasirengimą ir keitimąsi įgyta patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais, leidybos veiklą ir visas kitas administracinės ar techninės paramos išlaidas, reikalingas veiksmams programuoti ir valdyti, įskaitant atlygį gaunančių išorės ekspertų paslaugas;

- b) mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą ir tyrimus atitinkamais klausimais bei jų rezultatų sklaidą;
- c) išlaidas, susijusias su informacijos teikimu ir komunikacijos veiksmais, įskaitant komunikacijos strategijų rengimą ir institucinį informavimą apie Sąjungos politikos prioritetus ir jų matomumą.

25 straipsnis

Veiksmų planų ir priemonių priėmimas

1. Veiksmų planai ir priemonės priimami įgyvendinimo aktais. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 45 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.
2. 1 dalyje nurodytos procedūros nereikia taikyti:
  - a) atskirosioms priemonėms, kurioms skiriamas Sąjungos finansavimas neviršija 5 000 000 EUR;
  - b) specialiosioms ir rėmimo priemonėms, taip pat veiksmų planams, priimtiems siekiant įgyvendinti greitojo reagavimo veiksmus, kuriems skiriamas Sąjungos finansavimas neviršija 10 000 000 EUR;
  - c) 23 straipsnio 4 dalyje nurodytoms išimtinėms paramos priemonėms, kurioms skiriamas Sąjungos finansavimas neviršija 20 000 000 EUR;

- d) toliau nurodytiems techniniams veiksų planų ir priemonių pakeitimams, jei tokie pakeitimai iš esmės neturi įtakos atitinkamo veiksų plano ar priemonės tikslams, pavyzdžiui:
- i) jei keičiamas įgyvendinimo metodas,
  - ii) jei pratęsimas įgyvendinimo laikotarpis,
  - iii) jei lėšos perskirstomos tarp veiksų plane pateikiamų veiksų;
  - iv) veiksų planų ir priemonių biudžeto padidinimui arba sumažinimui ne daugiau kaip 20 % pradinio biudžeto ir ne daugiau kaip 10 000 000 EUR.

Daugiamečiams veiksų planams ir priemonėms 2 dalies pirmos pastraipos a, b, c punktuose ir d punkto iv papunktyje nurodytos ribos taikomos metiniu pagrindu.

Kai veiksų planai ir priemonės, išskyrus išimtinės paramos priemones, ir techniniai pakeitimai priimami pagal šią dalį, apie juos per vieną mėnesį nuo priėmimo turi būti pranešama Europos Parlamentui ir valstybėms narėms per 45 straipsnyje nurodytą atitinkamą komitetą.

3. Prieš patvirtindama arba pratęsdama išimtinės paramos priemones, kurios neviršija 20 000 000 EUR, Komisija praneša Europos Parlamentui ir Tarybai apie priemonių pobūdį ir tikslus bei numatytas finansines sumas. Prieš atlikdama reikšmingus esminius jau priimtų išimtinių paramos priemonių pakeitimus Komisija apie tai praneša Europos Parlamentui ir Tarybai. Siekdama užtikrinti Sąjungos išorės veiksmų nuoseklumą Komisija atsižvelgia į susijusius politikos principus, kurių laikomasi tokių priemonių planavimo ir tolesnio įgyvendinimo atžvilgiu.
4. Jei yra tinkamai pagrįstų priežasčių, dėl kurių privaloma skubėti, pavyzdžiui, krizių, įskaitant gaivalines ar žmogaus sukeltas nelaimes, ar tiesioginių grėsmių demokratijai, teisinei valstybei, žmogaus teisėms arba pagrindinėms laisvėms atvejais, Komisija, laikydamasi 45 straipsnio 4 dalyje nurodytos procedūros, nedelsiant taikytiniais įgyvendinimo aktais gali priimti veiksmų planus ir priemones ar esamų veiksmų planų ir priemonių pakeitimus.

5. Pagal taikytinus Sąjungos teisės aktus, įskaitant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/92/ES¹ ir Tarybos direktyvą 85/337/EEB², veikslių lygmeniu atliekama atitinkama patikra aplinkosaugos požiūriu, be kita ko, dėl poveikio klimato kaitai ir biologinei įvairovei, įskaitant, kai taikytina, aplinkos požiūriu rizikingų veikslių poveikio aplinkai vertinimą, įskaitant poveikį klimato kaitai, ekosistemoms ir biologinei įvairovei, visų pirma didelės naujos infrastruktūros atveju.

Atliekami kiti tinkami *ex ante* vertinimai, proporcingi numatytų veikslių ir priemonių tikslams ir sumoms, siekiant nustatyti galimas tų veikslių ir priemonių implikacijas ir riziką žmogaus teisių, galimybės naudotis gamtos ištekliais, pavyzdžiui, žeme, ir socialinių standartų atžvilgiu, be kita ko, atliekant pagrindinių veikslių ir priemonių, kurie turėtų daryti didelį poveikį toms sritims, poveikio vertinimus.

Kai aktualu, įgyvendinant sektorines programas atliekami strateginiai poveikio aplinkai vertinimai, įskaitant poveikį klimato kaitai. Užtikrinama, kad atliekant poveikio aplinkai vertinimus dalyvautų suinteresuotieji subjektai ir visuomenė galėtų susipažinti su tokių vertinimų rezultatais.

---

¹ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (kodifikuota redakcija) (OL L 26, 2012 1 28, p. 1).

² 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyva 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 175, 1985 7 5, p. 40).

26 straipsnis

Bendradarbiavimo metodai

1. Kaip numatyta Finansiniame reglamente, finansavimą pagal Priemonę vykdo Komisija: arba tiesiogiai – Komisija, Sąjungos delegacijos ar vykdomosios įstaigos, arba netiesiogiai – per bet kurį iš to reglamento 62 straipsnio 1 dalies c punkte išvardytų subjektų.
2. Finansavimas pagal Priemonę taip pat gali būti teikiamas per įnašus į tarptautinius, regioninius arba nacionalinius fondus, pvz., kuriuos įsteigė arba valdo EIB, valstybės narės, šalys partnerės ir regionai partneriai, tarptautinės organizacijos arba kiti paramos teikėjai.
3. Finansinio reglamento 62 straipsnio 1 dalies c punkte ir šio reglamento 35 straipsnio 4 dalyje išvardytos reikalavimus atitinkančios garantijos šalys kasmet vykdo savo ataskaitų teikimo pareigas pagal Finansinio reglamento 155 straipsnį. Visiems tiems subjektams taikomi ataskaitų teikimo reikalavimai nustatomi finansiniame partnerystės pagrindų susitarime, susitarime dėl įnašo, susitarime dėl biudžeto garantijų arba finansavimo susitarime.

4. Pagal šią Priemonę finansuojamų veiksmų bendras finansavimas gali būti lygiagretus arba jungtinis.
5. Jeigu bendras finansavimas yra lygiagretus, veiksmas padalijamas į keletą aiškiai identifikuojamų komponentų, kurių kiekvieną finansuoja skirtingi partneriai, bendrą finansavimą teikiant taip, kad visais atvejais būtų galima nustatyti, koks buvo galutinis finansavimo panaudojimas, ir išvengta finansavimo dubliavimo.
6. Jeigu bendras finansavimas yra jungtinis, bendros veiksmo išlaidos padalijamos tarp partnerių, kurie teikia bendrą finansavimą, o ištekliai yra sutelkiami taip, kad nebeįmanoma nustatyti jokios pagal veiksmą vykdytos konkrečios veiklos finansavimo šaltinio.
7. Sąjungos ir jos partnerių bendradarbiavimas gali būti vykdomas, pvz., šiomis formomis:
  - a) trišaliais susitarimais, pagal kuriuos Sąjunga su trečiosiomis valstybėmis derina savo paramos finansavimą, skirtą šaliai partnerei arba regionui partneriui;

- b) administracinio ir techninio bendradarbiavimo priemonėmis, taip pat stiprinant gebėjimus, be kita ko, siekiant dalytis valstybių narių pereinamojo proceso arba reformų įgyvendinimo patirtimi, pavyzdžiui, decentralizuoto bendradarbiavimo pasitelkiant partnerystes arba porinimą tarp valstybės narės ir šalies partnerės arba regiono partnerio viešųjų institucijų, įskaitant vietos valdžios institucijas, viešosios teisės įstaigas arba privatinės teisės subjektus, kuriems pavestos viešųjų paslaugų užduotys, taip pat bendradarbiavimo priemonėmis, į kurių vykdymą įtraukiami valstybių narių ir jų regioninių bei vietos valdžios institucijų komandiruoti viešojo sektoriaus ekspertai;
- c) įnašais prisidedant prie būtinų viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės sukūrimo ir administravimo išlaidų, įskaitant išlaidas, susijusias su pilietinės visuomenės organizacijų, kai įmanoma, atliekamu nepriklausomu jų vertinimu ir stebėseną;
- d) sektorių politikos rėmimo programomis, pagal kurias Sąjunga teikia paramą šalies partnerės sektoriaus programai;
- e) įnašais prisidedant prie išlaidų, kurios susidaro šalims dalyvaujant Sąjungos programose, ir Sąjungos agentūrų ir įstaigų, taip pat įstaigų ar asmenų, kuriems pavesta įgyvendinti konkrečius veiksmus bendros užsienio ir saugumo politikos srityje pagal ES sutarties V antraštinę dalį, vykdomuose veiksmuose, padengti.

27 straipsnis
Sjungos finansavimo formos

1. Sąjungos finansavimas gali būti teikiamas pagal Finansiniame reglamente numatytas finansavimo rūšis, visų pirma:
  - a) dotacijomis;
  - b) paslaugų, prekių ar darbų viešojo pirkimo sutartimis;
  - c) parama biudžetui;
  - d) įnašais į Komisijos įsteigtus patikos fondus pagal Finansinio reglamento 234 straipsnį;
  - e) finansinėmis priemonėmis;
  - f) biudžeto garantijomis;
  - g) derinimo operacijomis;
  - h) skolos mažinimu vykdant tarptautiniu mastu sutartą skolos mažinimo programą;
  - i) finansine parama;
  - j) už atlygį dirbančių išorės ekspertų paslaugomis.

2. Dirbdama su šalių partnerių suinteresuotaisiais subjektais, tokiais kaip pilietinės visuomenės organizacijos ir vietos valdžios institucijos, Komisija, nustatydamą finansavimo sąlygas, įnašo rūšį, sutarčių skyrimo sąlygas ir dotacijų valdymo administracines nuostatas, atsižvelgia į tokių suinteresuotųjų subjektų ypatumus, įskaitant jų poreikius ir susijusias aplinkybes, siekdama aprępti kuo įvairesnius suinteresuotuosius subjektus ir kuo geriau patenkinti jų poreikius. Skatinama taikyti konkrečias sąlygas pagal Finansinį reglamentą, pvz., partnerystės susitarimus, leidimus teikti finansinę paramą trečiosioms šalims, tiesioginį sutarčių skyrimą ar kvietimus teikti pasiūlymus ribojant tinkamumo kriterijus, arba fiksuotąsias sumas, vieneto įkainius ir finansavimą taikant fiksuotąją normą, taip pat su išlaidomis nesusijusį finansavimą, kaip numatyta Finansinio reglamento 125 straipsnio 1 dalyje.
3. Be Finansinio reglamento 195 straipsnyje nurodytų atvejų, tiesioginė sutarčių skyrimo procedūra gali būti taikoma:
  - a) mažos vertės dotacijoms, skirtoms žmogaus teisių gynėjų skubiems apsaugos veiksams ir poreikiams finansuoti, be kita ko, pasitelkiant žmogaus teisių gynėjų, kuriems gresia pavojus, apsaugos mechanizmus, taip pat tarpininkams ir kitiems pilietinės visuomenės subjektams, dalyvaujantiems su krize ir ginkluotu konfliktu susijusiame dialoge, konfliktų sprendimo, susitaikymo ir taikos kūrimo procesuose, kai tikslinga, be bendro finansavimo poreikio;

- b) dotacijoms, kai tikslinga, be bendro finansavimo poreikio, skirtoms finansuoti veiksams sudėtingiausiomis sąlygomis, kai skelbti kvietimą teikti paraiškas būtų netikslinga, įskaitant situacijas, kai labai trūksta pagrindinių teisių, be kita ko, esama žmogaus teisių pažeidimo, kyla grėsmė demokratinėms institucijoms, eskaluojama krizė arba ginkluotas konfliktas, kai kyla didžiausias pavojus žmonių saugumui arba kai žmogaus teisių organizacijos ir gynėjai, tarpininkai bei kiti pilietinės visuomenės subjektai, dalyvaujantys su krizėmis ir ginkluotais konfliktais susijusiame dialoge, susitaikyme ir taikos kūrime, veikia pačiomis sudėtingiausiomis sąlygomis. Tokios dotacijos negali viršyti 1 000 000 mln. EUR, jų trukmė negali būti ilgesnė kaip 18 mėnesių, o jei atsiranda objektyvių ir nenumatytų kliūčių joms įgyvendinti, ši trukmė gali būti pratęsta dar 12 mėnesių;
- c) dotacijoms JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biurui ir Pasauliniam žmogaus teisių tinklui, Europos tarpuniversitetiniam žmogaus teisių ir demokratizacijos centrai, kuris organizuoja Europos magistrantūros studijas žmogaus teisių ir demokratizacijos srityje, ir su juo susijusiam universitetų, kurie organizuoja žmogaus teisių srities pouniversitetines studijas, tinklui, įskaitant stipendijas trečiųjų valstybių studentams ir žmogaus teisių gynėjams;
- d) mažos vertės dotacijoms, skirtoms pilietinės visuomenės organizacijoms, naudojant kuo labiau supaprastintas finansavimo formas pagal Finansinio reglamento 125 straipsnį.

Parama biudžetui, be kita ko, pagal sektorių reformų vykdymo sutartis, grindžiama šalies atsakomybe, tarpusavio atskaitomybe ir šalių partnerių įsipareigojimu, atsižvelgiant į jų rezultatus ir pažangą, visuotinių vertybių, demokratijos, žmogaus teisių ir teisinės valstybės srityse, ir ja siekiama stiprinti Sąjungos ir šalių partnerių partnerystes. Ji apima aktyvesnį dialogą politikos klausimais, gebėjimų stiprinimą ir geresnį valdymą, papildant partnerių pastangas surinkti daugiau lėšų ir geriau jas išleisti, kad būtų remiamas tvarus, integracinis ekonomikos augimas ir deramo darbo vietų kūrimas, be kita ko, jaunimui, skurdo panaikinimas, nelygybės mažinimas ir demokratijos bei taikios visuomenės kūrimas ir konsolidavimas. Parama biudžetui taip pat prisidedama prie lyčių lygybės.

Visi sprendimai dėl paramos biudžetui teikimo grindžiami Sąjungos sutarta paramos biudžetui politika, aiškiais tinkamumo kriterijais ir atidžiu rizikos bei naudos vertinimu.

4. Parama biudžetui diferencijuojama taip, kad būtų galima geriau reaguoti į šalies partnerės politinį, ekonominį, socialinį ir aplinkos kontekstą, atsižvelgiant į pažeidžiamumo situaciją.

Teikdama paramą biudžetui pagal Finansinio reglamento 236 straipsnį, Komisija aiškiai apibrėžia paramos biudžetui naudojimo sąlygų kriterijus, įskaitant reformų vykdymo pažangą ir skaidrumą, ir stebi, kaip jų laikomasi, taip pat remia parlamentinės kontrolės ir nacionalinių audito gebėjimų plėtojimą, skaidrumo ir galimybių visuomenei susipažinti su informacija didinimą.

5. Paramos biudžetui išmokėjimas grindžiamas rodikliais, iš kurių matyti, kad padaryta pakankama pažanga siekiant su šalimi partnere sutartų tikslų.
6. Vadovaujantis Finansinio reglamento 193 straipsnio 2 dalies antros pastraipos a punktu, finansavimo sprendime nurodytais tinkamai pagrįstais atvejais pagal Priemonę remiama veikla ir 2021 m. patirtos pagrindinės išlaidos gali būti laikomos tinkamomis finansuoti nuo 2021 m. sausio 1 d., net jei ta veikla buvo vykdoma ir tos išlaidos patirtos prieš pateikiant dotacijos paraišką.
7. Pagal Priemonę finansinės priemonės, biudžeto garantijos ir derinimo operacijos įgyvendinamos laikantis Finansinio reglamento 209 straipsnio 1 dalyje nustatytų principų ir, kai tik įmanoma, vadovaujant EIB, daugiašalei Europos finansų įstaigai, pvz., Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankui, arba dvišalei Europos finansų įstaigai, pvz., plėtros bankams, teikiamą paramą potencialiai sujungiant su papildomomis kitomis finansinės paramos formomis – tiek iš valstybių narių, tiek iš trečiųjų šalių.

Pagal Priemonę įnašus finansinėms priemonėms gali skirti valstybės narės ir bet kuris subjektas, nurodytas Finansinio reglamento 62 straipsnio 1 dalies c punkte.

8. 7 dalyje nurodytos finansinės priemonės gali būti suskirstytos į priemones įgyvendinimo ir ataskaitų teikimo tikslais.
9. Už Sąjungos paramą specialūs mokesčiai, muitai arba rinkliavos nemokami arba nerenkami.
10. Šalių partnerių nustatyti mokesčiai, muitai ir rinkliavos gali būti tinkami finansuoti pagal Priemonę.

28 straipsnis

Reikalavimus atitinkantys asmenys ir subjektai

1. Viešųjų pirkimų, dotacijų ir apdovanojimų skyrimo procedūros, susijusios su veiksmis, finansuojamais pagal geografines programas ir pagal pilietinės visuomenės organizacijų teminę programą bei pasaulinių iššūkių teminę programą, turi būti atviros tarptautinėms organizacijoms ir visiems kitiems teisės subjektams, įskaitant pilietinės visuomenės organizacijas, kurie yra toliau išvardytų šalių piliečiai, o, jei tai juridiniai asmenys, kurie taip pat yra faktiškai jose įsisteigę:
  - a) valstybės narės, atitinkamame PNPP III reglamento priede išvardytos paramos gavėjos ir Europos ekonominės erdvės susitarimo susitariančiosios šalys;
  - b) Kaimynystės šalys partnerės ir Rusijos Federacija, kai susijusi procedūra taikoma pagal I priede nurodytas programas, kuriose ji dalyvauja;
  - c) besivystančios šalys ir teritorijos, įtrauktos į EBPO Paramos vystymuisi komiteto paskelbtą OPV gavėjų sąrašą ir nepriklausančios G 20 grupei, ir užjūrio šalys ir teritorijos;

- d) į OPV gavėjų sąrašą įtrauktos ir G 20 grupei priklausančios besivystančios šalys ir kitos šalys bei teritorijos, kai susijusi procedūra taikoma vykdamant pagal Priemonę Sąjungos finansuojamą veiksmą, kuriame jos dalyvauja;
- e) šalys, kurioms Komisija nustato abipuses galimybes gauti išorės finansavimą. Tokios galimybės gali būti suteiktos ribotam, ne trumpesniam kaip vienu metų laikotarpiui, jei šalis Sąjungos ir šalių, atitinkančių reikalavimus pagal Priemonę, subjektams nustato tokias pačias atitikimo reikalavimus sąlygas. Komisija sprendimus dėl abipusės galimybės gauti paramą ir dėl jos trukmės priima pasikonsultavusi su atitinkama (-omis) paramą gaunančia (-iomis) šalimi (-is);
- f) EBPO šalys narės, kai sutartys įgyvendinamos mažiausiai išsivysčiusioje šalyje arba labai įsiskolinusioje neturtingoje šalyje, įtrauktoje į OPV gavėjų sąrašą.

2. Nedarant poveikio apribojimams, kurie yra būtini atsižvelgiant į veiksmo pobūdį ir tikslus, dalyvavimas viešųjų pirkimų, dotacijų ir apdovanojimų skyrimo procedūrose, susijusiose su veiksmis, finansuojamais iš žmogaus teisių ir demokratijos teminės programos, taip pat taikos, stabilumo ir konfliktų prevencijos teminės programos, taip pat greitojo reagavimo veiksmuose, yra atviras ir be apribojimų.

3. Visų pagal Priemonę finansuojamų prekių ir medžiagų kilmės šalis gali būti bet kuri šalis.
4. Šiame straipsnyje nustatytos tinkamumo taisyklės netaikomos fiziniams asmenims, kuriuos yra įdarbinęs arba kitaip teisėtai pasamdęs reikalavimus atitinkantis rangovas arba, kai taikytina, subrangovas, ir dėl šių taisyklių tiems asmenims nenustatomi apribojimai dėl pilietybės.
5. Vykdamas veiksmus, kuriuos bendrai finansuoja subjektas arba kurie įgyvendinami tiesioginio ar netiesioginio valdymo būdu su subjektais, nurodytais Finansinio reglamento 62 straipsnio 1 dalies c punkto ii–viii papunkčiuose, taip pat taikomos tų subjektų tinkamumo taisyklės.
6. Kai paramos teikėjai teikia finansavimą Komisijos įsteigtam patikos fondui arba kaip išorės asignuotąsias pajamas, taikomos patikos fondo steigimo akte arba išorės asignuotųjų pajamų atveju – susitarime su paramos teikėju nustatytos tinkamumo taisyklės.
7. Jei veiksmai finansuojami pagal Priemonę ir pagal kitą Sąjungos programą, reikalavimus pagal bet kurią iš Sąjungos programų atitinkantys subjektai laikomi atitinkančiais reikalavimus.
8. Jei tai yra daugiašaliai veiksmai, teisės subjektai, kurie yra šalių arba teritorijų, kuriose vykdomas toks veiksmas, piliečiai, o, jei tai juridiniai asmenys, kurie taip pat yra faktiškai įsisteigę tose šalyse ar teritorijose, gali būti laikomi atitinkančiais reikalavimus.
9. Šiame straipsnyje nustatytų tinkamumo taisyklių taikymas gali būti ribojamas atsižvelgiant į pareiškėjų pilietybę, geografinę padėtį ar pobūdį, kai tokie apribojimai yra reikalingi atsižvelgiant į veiksmo specifinį pobūdį ir tikslus ir kai jie būtini veiksmingam jo įgyvendinimui.

10. Konkursų dalyviai, pareiškėjai ir kandidatai iš reikalavimų neatitinkančių šalių gali būti pripažįstami atitinkančiais reikalavimus, jeigu tai yra būtina skubos tvarka arba jeigu atitinkamų šalių ar teritorijų rinkose paslaugos neprieinamos, arba kitais tinkamai pagrįstais atvejais, kai dėl tinkamumo taisyklių būtų neįmanoma įvykdyti veiksmų arba tą padaryti būtų itin sudėtinga.
11. Siekiant skatinti vietos pajėgumus, rinkas ir pirkimus, kai Finansiniame reglamente numatyta sutartį skirti remiantis vieninteliu pasiūlymu, pirmenybė teikiama vietos ir regiono rangovams. Visais kitais atvejais vietos ir regiono rangovų dalyvavimas skatinamas pagal atitinkamas to reglamento nuostatas. Propaguojami tvarumo ir išsamaus patikrinimo kriterijai.
12. Pagal demokratijos ir žmogaus teisių teminę programą bet kuris subjektas, kuriam netaikoma 2 straipsnio pirmos pastraipos 6 punkte pateikta teisės subjekto apibrėžtis, atitinka reikalavimus, jei tai būtina siekiant įgyvendinti šios programos intervencines priemones.

29 straipsnis

Uždrausta įtraukti veikla

Sjungos finansavimu pagal Priemonę negali būti remiami veiksmai ir priemonės, kurie:

- a) gali lemti žmogaus teisių pažeidimus šalyse partnerėse;

- b) yra nesuderinami su šalies gavėjos nacionaliniu lygmeniu nustatytais įpareigojančiais veiksmais (NĪV) pagal Paryžiaus susitarimą arba kuriais skatinamos investicijos į išskastinį kurą arba kurie, remiantis patikra aplinkosaugos požiūriu ir poveikio aplinkai vertinimu, daro didelį neigiamą poveikį aplinkai ar klimatui, išskyrus atvejus, kai tokie veiksmai ar priemonės yra tikrai būtini Priemonės tikslams pasiekti ir kartu su jais taikomos atitinkamos priemonės, kuriomis siekiama išvengti šio poveikio, užkirsti jam kelią arba jį sumažinti ir, jei įmanoma, kompensuoti, įskaitant paramą siekiant laipsniškai panaikinti aplinkai kenksmingas subsidijas iškastiniam kurui.

30 straipsnis

Perkėlimai, metinės dalys, įsipareigojimų asignavimai, grąžinimai ir iš finansinių priemonių bei biudžeto garantijų gautos pajamos

1. Be to, kaip nustatyta Finansinio reglamento 12 straipsnio 4 dalyje, nepanaudoti įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimai pagal Priemonę perkeliama automatiškai ir gali būti atitinkamai priskirti įsipareigojimams ir panaudoti ne vėliau kaip kitų finansinių metų gruodžio 31 d. Kitais finansiniais metais pirmiausia naudojama perkelta suma.

Komisija informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą apie įsipareigojimų asignavimus, perkeltus pagal Finansinio reglamento 12 straipsnio 6 dalį.

2. Be Finansinio reglamento 15 straipsnyje nustatytų taisyklių dėl galimybės vėl panaudoti asignavimus, dėl atitinkamų veiksmų pagal Priemonę visiško arba dalinio neįgyvendinimo panaikintų įsipareigojimų sumą atitinkančius įsipareigojimų asignavimus leidžiama vėl naudoti pagal kilmės biudžeto eilutę.
3. Biudžetiniai įsipareigojimai dėl veiksmų, kurie vykdomi ilgiau kaip vienus finansinius metus, pagal Finansinio reglamento 112 straipsnio 2 dalį gali būti suskaidyti į per keletą metų mokamas metines dalis.

Finansinio reglamento 114 straipsnio 2 dalies trečia pastraipa netaikoma daugiamečiams veiksams, nurodytiems šios dalies pirmoje pastraipoje. Komisija automatiškai panaikina bet kurią tam tikram veiksmui skirtą biudžetinio įsipareigojimo dalį, kuri iki penktųjų metų, einančių po to biudžetinio įsipareigojimo metų, gruodžio 31 d. nebuvo panaudota išankstiniam finansavimui arba tarpiniams mokėjimams, arba dėl kurios nebuvo pateikta patvirtinta išlaidų suvestinė arba mokėjimo prašymas.

Šio straipsnio 2 dalis taip pat taikoma metinėms dalims.

4. Nukrypstant nuo Finansinio reglamento 209 straipsnio 3 dalies, grąžinimai ir iš finansinių priemonių ir biudžeto garantijų gautos pajamos priskiriami kilmės biudžeto eilutėms kaip vidaus asignuotosios pajamos, atėmus valdymo sąnaudas ir mokesčius. Kas penkerius metus Komisija išnagrinėja, kaip galiojančiomis finansinėmis priemonėmis prisidėta siekiant Sąjungos tikslų, ir ar jos veiksmingos.

IV skyrius

EDVF+, išorės veiksmų garantija, biudžeto garantijos ir finansinė parama trečiosioms valstybėms

31 straipsnis

Taikymo sritis ir finansavimas

1. Iš 6 straipsnio 2 dalies a punkte nurodyto finansinio paketo dengiamas „Europos darnaus vystymosi fondas +“ (EDVF+) ir išorės veiksmų garantija.

2. EDVF+, kuris yra laikomas integruotu finansiniu paketu, užtikrinančiu finansinį pajėgumą, šio reglamento 27 straipsnio 1 dalyje nurodytų dotacijų, techninės pagalbos, finansinių priemonių, biudžeto garantijų ir derinimo operacijų forma, paskirtis – remti investicijas ir didinti galimybes gauti finansavimą, taip prisidedant prie šio reglamento 3 ir 8 straipsniuose nustatytų tikslų ir bendrųjų principų įgyvendinimo ir, kai aktualu, PNPP III reglamento tikslų, kartu kuo labiau didinant papildomumą ir poveikį vystymuisi ir tiekiant novatoriškus produktus, be kita ko, MVĮ.

EDVF+ visų pirma puoselėjamas tvarus ir įtraukus ekonominis, aplinkos ir socialinis vystymasis, perėjimas prie tvarios pridėtinės vertės ekonomikos ir stabili investicinė aplinka. Juo taip pat skatinamas socioekonominis ir aplinkos atsparumas šalyse partnerėse, ypač daug dėmesio skiriant skurdo panaikinimui. Taip EDVF+ prisidedama prie socioekonominės nelygybės atvejų šalinimo, tvaraus ir integracinio ekonomikos augimo, prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo, aplinkos apsaugos ir valdymo, deramo darbo vietų kūrimo remiantis pagrindiniais TDO darbo standartais, ekonominių galimybių, įgūdžių ir verslumo, socioekonominių sektorių, įskaitant socialines įmones ir kooperatyvus, MVI, tvaraus sujungiamumo, paramai pažeidžiamoms grupėms, žmogaus teisių, lyčių lygybės ir moterų bei jaunimo įgalėjimo propagavimui, taip pat konkrečių socioekonominių pagrindinių neteisėtos migracijos priežasčių ir pagrindinių priverstinio persikėlimo priežasčių šalinimo, laikantis V priede išdėstytų prioritetinių sričių ir atitinkamų orientacinių programavimo dokumentų.

Ypač daug dėmesio skiriama šalims, kurios, kaip nustatyta, yra pažeidžiamumo arba konflikto situacijoje, mažiausiai išsivysčiusioms šalims ir labai įsiskolinusioms neturtingoms šalims, be kita ko, teikiant paramą institucinių gebėjimų stiprinimui, ekonomikos valdymui ir teikiant techninę pagalbą.

3. Išorės veiksmų garantija remiamos EDVF+ operacijos, kurioms teikiamos biudžeto garantijos pagal šio reglamento 32–39 straipsnius. Išorės veiksmų garantija taip pat remiama makrofinansinė parama ir paskolos trečiosioms valstybėms, nurodytoms Reglamento (Euratomas) 2021/...⁺ 10 straipsnio 2 dalyje.

⁺ OL: prašom tekste įrašyti dokumente ST 12568/20 [2018/0245(NLE)] pateikto reglamento numerį.

4. Pagal išorės veiksmų garantiją Sąjunga operacijoms, pagal garantijos susitarimus, pasirašytus nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2027 m. gruodžio 31 d., gali garantuoti iki 53 449 000 000 EUR.

Komisijai pagal 44 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotąjį aktą, kuriuo iš dalies keičiama ši didžiausia išorės veiksmų garantijos suma, bet ne daugiau kaip 20 %.

5. Atidėjinių norma – nuo 9 iki 50 %, priklausomai nuo operacijų rūšies.

Ne didesnė kaip 10 000 000 000 EUR suma iš Sąjungos biudžeto gali būti panaudota išorės veiksmų garantijai skirtiems atidėjiniams. Komisijai pagal 44 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiama ši didžiausia suma siekiant užtikrinti, kad atidėjinių suma atspindėtų išorės veiksmų garantijos sumą ir atidėjinių normas, atsižvelgiant į garantuojamų operacijų rūšį.

Išorės veiksmų garantijos atidėjinių norma yra 9 % Sąjungos makrofinansinei paramai ir biudžeto garantijoms, apimančioms su skolinimo operacijomis susijusią valstybės riziką.

Atidėjinių normos peržiūrimos bent kas trejus metus nuo šio reglamento taikymo pradžios datos, nustatytos 51 straipsnyje. Komisijai pagal 44 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamos atidėjinių normos.

6. Išorės veiksmų garantija laikoma bendro atidėjinių fondo, įsteigto pagal Finansinio reglamento 212 straipsnį, viena bendra garantija.
7. Pagal EDVF+ ir išorės veiksmų garantiją gali būti remiamos finansavimo ir investavimo operacijos šalyse partnerėse 4 straipsnio 2 dalyje nurodytose geografinėse teritorijose. Išorės veiksmų garantijos atidėjiniai finansuojami iš 6 straipsnio 2 dalies a punkte nustatytų atitinkamų geografinių programų biudžeto ir pervedami į bendrą atidėjinių fondą. Pagal EDVF+ ir išorės veiksmų garantiją taip pat gali būti remiamos operacijos atitinkamame PNPP III reglamento priede išvardytose paramos gavėjose. Tų operacijų finansavimas pagal EDVF+ ir išorės veiksmų garantijos atidėjinių finansavimas skiriami pagal PNPP III reglamentą. Išorės veiksmų garantijos atidėjiniai Reglamento (Euratomas) 2021/...⁺ 10 straipsnio 2 dalyje nurodytoms paskoloms, skirtoms trečiosioms valstybėms, finansuojami pagal tą reglamentą.
8. Finansinio reglamento 211 straipsnio 2 dalyje nurodyti atidėjiniai sudaromi remiantis Sąjungos visais įsipareigojimais, kurie leidžiami pagal šį reglamentą. Būtina metinė atidėjinių suma gali būti sudaryta per ne ilgesnį kaip septynerių metų laikotarpį. Pagal Reglamentą (ES) 2017/1601 leidžiamų garantijų atidėjiniams ir pagal pagrindinius aktus leidžiamų garantijų, finansinės paramos ir Euratomo paskolų trečiosioms valstybėms atidėjiniams, kurie reglamentuojami Reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 480/2009, toliau taikomos tų reglamentų nuostatos.

⁺ OL: prašom tekste įrašyti dokumente ST 12568/20 [2018/0245(NLE)] pateikto reglamento numerį.

9. EDVF garantijų fondo ir Išorės veikslių garantijų fondo, įsteigtų atitinkamai Reglamentu (ES) 2017/1601 ir Reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 480/2009, grynasis turtas, apskaičiuotas ... [OL: prašom įrašyti paskutinę mėnesio, einančio po šio reglamento įsigaliojimo mėnesio, dieną], pervedamas į bendrą atidėjinių fondą atidėjiniams, skirtiems biudžeto garantijoms, kurias leidžiama teikti pagal Reglamentą (ES) 2017/1601, taip pat skirtiems pagal pagrindinius aktus leidžiamoms garantijoms, finansinei paramai ir trečiosioms valstybėms teikiamoms Euratomo paskoloms, kurioms skirti atidėjiniai reglamentuojami Reglamentu (EB) Nr. 480/2009.

32 straipsnis

EDVF+ struktūra

1. EDVF+ sudaro šio reglamento 4 straipsnio 2 dalyje ir PNPP III reglamente nustatytų regioninių teritorijų regioninės investavimo platformos, sukurtos remiantis esamų Sąjungos išorės veikslių lėšų derinimo priemonių darbo metodais, procedūromis ir struktūromis, kurios gali sujungti savo derinimo operacijas su išorės veikslių garantijos operacijomis pagal EDVF+.
2. EDVF+ valdymą užtikrina Komisija.

33 straipsnis
EDVF+ strateginė valdyba

1. Komisijai EDVF+ valdymo klausimais pataria strateginė valdyba (toliau – EDVF+ strateginė valdyba), išskyrus operacijų, susijusių su atitinkamame PNPP III reglamento priede išvardytais Vakarų Balkanų paramos gavėjais, atveju; tam įsteigiama konkreti strateginė valdyba.
2. EDVF+ strateginė valdyba pataria Komisijai dėl išorės veiksmų garantijos investicijų pagal EDVF+ strateginės krypties bei prioritetų, be kita ko, dėl 36 straipsnyje nurodytų investicijų linijų, ir prisideda prie jų suderinimo su Sąjungos išorės veiksmų, vystymosi politikos ir Europos kaimynystės politikos pagrindiniais principais ir tikslais, taip pat suderinimo su 3 straipsnyje nustatytais tikslais ir su 31 straipsnyje nustatyta EDVF+ paskirtimi. EDVF+ strateginė valdyba taip pat padeda Komisijai nustatyti bendrus investicijų tikslus, susijusius su išorės veiksmų garantijos naudojimu siekiant remti EDVF+ operacijas ir stebėti tinkamą bei įvairiapusę geografinę ir teminę investicijų linijų aprėptį.
3. EDVF+ strateginė valdyba taip pat remia bendrą koordinavimą, papildomumą ir darną tarp regioninių investavimo platformų, tarp trijų Europos investicijų plano ramsčių, tarp Išorės investicijų plano ir kitų Sąjungos pastangų migracijos srityje ir įgyvendinant Darbotvarkę iki 2030 m., įskaitant kovą su klimato kaita, taip pat su Sąjungos išorės programomis ir finansavimo priemonėmis.

4. EDVF+ strateginę valdybą sudaro Komisijos, vyriausiojo įgaliotinio, visų valstybių narių ir EIB atstovai. Europos Parlamentas turi stebėtojo statusą. Kai tikslinga, įnašų mokėtojams, reikalavimus atitinkančioms garantijos šalims, šalims partnerėms, atitinkamoms regioninėms organizacijoms ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams gali būti suteiktas stebėtojo statusas. Prieš įtraukiant naujus stebėtojus konsultuojamasi su EDVF+ strategine valdyba. EDVF+ strateginei valdybai bendrai pirmininkauja Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis.
5. EDVF+ strateginė valdyba posėdžiauja bent du kartus per metus ir, kai įmanoma, nuomones priima bendru sutarimu. Papildomi posėdžiai gali būti rengiami bet kuriuo metu pirmininko arba trečdaliao jos narių prašymu. Jei bendro sutarimo pasiekti nepavyksta, naudojamos balsavimo teisėmis, kaip susitarta pirmame EDVF+ strateginės valdybos posėdyje ir išdėstyta jos darbo tvarkos taisyklėse. Darbo tvarkos taisyklėse nustatoma sistema, susijusi su stebėtojų vaidmeniu. Priimti EDVF+ strateginės valdybos posėdžių protokolai ir darbotvarkės skelbiami viešai.
6. Komisija EDVF+ strateginei valdybai kasmet teikia EDVF+ įgyvendinimo pažangos ataskaitą. Už Vakarų Balkanus atsakinga strateginė valdyba minėtą ataskaitą papildo informacija apie pažangą, padarytą įgyvendinant tam regionui skirtą garantijos priemonę. Strateginė valdyba išnagrinėja 42 straipsnio 5 dalyje nurodytas vertinimo ataskaitas ir į jas atsižvelgia.

EDVF+ strateginė valdyba reguliariai rengia konsultacijas su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais dėl EDVF+ strateginės krypties ir įgyvendinimo.

7. Tai, kad yra EDVF+ strateginė valdyba ir už Vakarų Balkanus atsakinga strateginė valdyba, nedaro poveikio poreikiui turėti vieną bendrą EDVF+ rizikos valdymo sistemą.
8. Vykdamas garantijoms pagal EDVF+ skirtą rizikos valdymo funkciją atsižvelgiama į Priemonės tikslus ir principus. Rizikos vertinimo ir atlygio metodikos pagal EDVF+ nuosekliai taikomos visoms investicijų linijoms, įskaitant 36 straipsnyje nurodytas linijas. Komisija sudaro techninę rizikos vertinimo grupę. Komisija užtikrina, kad techninė rizikos vertinimo grupė veiktų nepriklausomai, nešališkai, įtraukiai ir kokybiškai. Komisija taip pat užtikrina, kad informacija bei analizės rezultatais būtų dalijamasi laiku, skaidriai ir įtraukiai su visomis valstybėmis narėmis, tinkamai atsižvelgiant į konfidencialumą. Techninės rizikos vertinimo grupės sudėtis, darbo tvarkos taisyklės ir darbo metodai turi būti įtraukūs, atviri EIB ekspertams, kitoms reikalavimus atitinkančioms garantijos šalims ir suinteresuotosioms valstybėms narėms ir turi būti pateikti EDVF+ strateginei valdybai. Komisija atskleidžia Europos Parlamentui ir Tarybai techninės rizikos vertinimo grupės sudėtį, įgaliojimus bei darbo tvarkos taisykles ir užtikrina, kad tos grupės nariai būtų nešališki ir neturėtų interesų konfliktų.

9. EDVF+ taikymo laikotarpiu EDVF+ strateginė valdyba kuo greičiau priima ir paskelbia gaires, kuriose nurodo, kaip turi būti užtikrinta EDVF+ operacijų atitiktis 31 ir 35 straipsniuose nustatyta paskirčiai, tikslams ir tinkamumo kriterijams.

34 straipsnis

Regioninės einamosios veiklos valdybos

Regioninių investavimo platformų einamosios veiklos valdybos, atsižvelgdamos į susijusios strateginės valdybos rekomendacijas ir atitinkamus rizikos vertinimus, padeda Komisijai įgyvendinimo lygmeniu nustatyti regioninius ir sektorinius investavimo tikslus ir regionines, sektorines ir temines investicijų linijas, taip pat formuluoja nuomones apie derinimo operacijas ir išorės veiksmų garantijos naudojimą EDVF+ siūlomoms investicijų programoms.

35 straipsnis

Operacijų ir garantijos šalių atitiktis reikalavimams ir atranka pagal EDVF+ taikomai išorės veiksmų garantijai

1. Finansavimo ir investavimo operacijos, kurios atitinka reikalavimus paramai pagal Išorės veiksmų garantiją gauti, turi atitikti įvairių sričių Sąjungos politiką, atitinkamus programavimo dokumentus, taip pat šalių partnerių strategijas ir politiką ir su jais derėti. Jomis visų pirma remiami Priemonės ir, kai aktualu, PNPP III reglamento tikslai, bendrieji principai ir politikos sistema, tinkamai atsižvelgiant į šio reglamento V priede nustatytas prioritines sritis.

2. Pagal išorės veiksmų garantiją remiamos finansavimo ir investavimo operacijos, kurios atitinka Finansinio reglamento 209 straipsnio 2 dalies a–e punktuose nustatytas sąlygas, visų pirma dėl poreikio užtikrinti papildomumą, be kita ko, sprendžiant rinkos nepakankamumo arba neoptimalaus investavimo atvejų problemas, reikalavimus atitinkančių garantijos šalių interesų darnos užtikrinimo, vengimo iškraipyti konkurenciją, ir, kai tinkama, kuo daugiau privačiųjų investicijų panaudojimo, ir kurios:
- a) laikantis Finansinio reglamento 34 straipsnio įvertinamos *ex ante*; šis vertinimas turi būti proporcingas numatytų operacijų tikslams ir sumoms, siekiant nustatyti galimas šių operacijų implikacijas ir riziką žmogaus teisių, aplinkos, darbo ir socialinių standartų atžvilgiu, be kita ko, atliekant pagrindinių programų, kurios turėtų daryti didelį poveikį šioms sritims, poveikio vertinimus, laikantis šio reglamento 31 straipsnio 1 dalyje nustatytos EDVF+ paskirties ir tinkamai atsižvelgiant į tai, kad norint daryti su žeme susijusias investicijas turi būti gautas paveiktų bendruomenių laisvas ir iš anksto informuotas sutikimas;
  - b) užtikrina papildomumą tarp įvairių Išorės investicijų plano ramsčių, taip pat su kitomis iniciatyvomis;

- c) yra ekonomiškai ir finansiškai perspektyvios, tinkamai atsižvelgiant į galimą privačiojo ir viešojo sektorių partnerių projektui skiriamą paramą ir bendrą finansavimą, kartu atsižvelgiant į šalių, kurios, kaip nustatyta, yra pažeidžiamumo arba konfliktinėje situacijoje, mažiausiai išsivysčiusių šalių, mažų besivystančių salų valstybių, žemyninių besivystančių šalių ir labai įsiskolinusių neturtingų šalių, kurioms gali būti sudaromos labiau lengvatinės sąlygos, konkrečią veikimo aplinką ir pajėgumus;
- d) yra techniškai perspektyvios, o aplinkos bei socialiniu požiūriu yra tvarios ir kuo labiau didina poveikį vystymuisi;
- e) neiškraipo rinkų šalyse partnerėse ir regionuose partneriuose ir nesudaro nesąžiningos konkurencijos vietos subjektams;
- f) yra įgyvendinamos laikantis 7 straipsnyje nurodytos politikos sistemos, taikytinų aplinkosaugos, socialinės ir darbo teisės srities įpareigojimų bei standartų ir tarptautinių mastu sutartų gairių, principų bei konvencijų dėl investicijų, visų pirma tų, kurios priimtos JT ir EBPO, visapusiškai laikantis tarptautinės žmogaus teisių teisės, taip pat laikantis 3 ir 8 straipsniuose nustatytų tikslų ir bendrųjų principų.

3. Išorės veiksmų garantija naudojama rizikai padengti teikiant šias toliau išvardytas priemones:
- a) paskolas, įskaitant paskolas vietos valiuta;
  - b) garantijas;
  - c) priešpriešines garantijas;
  - d) kapitalo rinkos priemones;
  - e) bet kokių kitų rūšių finansavimo ar kredito vertės didinimo, draudimo ir dalyvavimo nuosavo ar kvazinuosavo kapitalo valdyme priemones.
4. Reikalavimus atitinkančios garantijos šalys išorės veiksmų garantijos tikslais yra garantijos šalys, nurodytos Finansinio reglamento 208 straipsnio 4 dalyje, įskaitant šalių partnerių ir trečiųjų valstybių, skiriančių įnašus išorės veiksmų garantijai finansuoti, garantijos šalis su sąlyga, kad gautas Komisijos patvirtinimas pagal šio reglamento 37 straipsnį. Be to, nukrypstant nuo Finansinio reglamento 62 straipsnio 1 dalies c punkto, išorės veiksmų garantijos tikslais reikalavimus atitinka įstaigos, kurių veiklą reglamentuoja valstybės narės, šalies partnerės arba trečiosios valstybės, pagal šio reglamento 37 straipsnį skyrusios įnašą išorės veiksmų garantijai finansuoti, privatinė teisė ir kurios pateikia tinkamus patikininimus dėl savo finansinio pajėgumo.

5. Reikalavimus atitinkančios garantijos šalys laikosi Finansinio reglamento 62 straipsnio 1 dalies c punkte nustatytų taisyklių ir sąlygų. Įstaigų, kurių veiklą reglamentuoja valstybės narės, šalies partnerės arba trečiosios valstybės, pagal šio reglamento 37 straipsnį skyrusios įnašų išorės veiksmų garantijai finansuoti, privatinė teisė, atveju pirmenybė teikiama toms įstaigoms, kurios atskleidžia informaciją, susijusią su aplinkos, socialiniais, mokesčių ir įmonių valdymo kriterijais.

Komisija užtikrina, kad reikalavimus atitinkančios garantijos šalys, įskaitant mažasias ir vidutines garantijos šalis, efektyviai, veiksmingai ir teisingai tarpusavyje naudotų turimus išteklius, kartu skatindama jų tarpusavio bendradarbiavimą ir tinkamai atsižvelgdama į jų pajėgumus, pridėtinę vertę ir patirtį.

Komisija užtikrina sąžiningas sąlygas visoms reikalavimus atitinkančioms garantijos šalims, vadovaudamasi 27 straipsnio 7 dalimi, ir užtikrina, kad visu EDVF+ įgyvendinimo laikotarpiu būtų išvengta interesų konfliktų. Siekdama užtikrinti papildomumą Komisija gali prašyti, kad reikalavimus atitinkančios garantijos šalys pateiktų visą aktualią informaciją apie savo operacijas, nesusijusias su EDVF+.

6. Finansinio reglamento 219 straipsnio 4 dalyje nustatyta sąlyga dėl įnašų nuosavais ištekliais taikoma kiekvienai reikalavimus atitinkančiai garantijos šaliai, kuriai pagal Priemonę skiriama biudžeto garantija, atsižvelgiant į portfelį.

7. Reikalavimus atitinkančias garantijos šalis Komisija atrenka pagal Finansinio reglamento 154 straipsnį, tinkamai atsižvelgdama į:
- a) strateginių valdybų ir regioninių einamosios veiklos valdybų rekomendacijas;
  - b) investicijų linijos tikslus;
  - c) reikalavimus atitinkančios garantijos šalies patirtį ir rizikos valdymo pajėgumą;
  - d) nuosavų ir papildomų išteklių, taip pat privačiojo sektoriaus teikiamo bendro finansavimo sumą, kurią reikalavimus atitinkanti garantijos šalis yra pasirengusi sutelkti investicijų linijai, tinkamai atsižvelgiant į investicijų dydį;
  - e) reikalavimus atitinkančių garantijos šalių patirtį sektoriuje arba jų geografinę patirtį;
  - f) reikalavimus atitinkančių garantijos šalių bendradarbiavimo stiprinimo naudą.
8. Remdamasi daugiametėmis orientacinėmis programomis ir EDVF+ strateginės valdybos ir už Vakarų Balkanus atsakingos strateginės valdybos rekomendacijomis, Komisija, pasikonsultavusi su regioninėmis einamosios veiklos valdybomis ir informavusi Europos Parlamentą ir Tarybą, regionams ir (arba) konkrečioms šalims partnerėms, konkretiems sektoriams, konkretiems projektams ir (arba) tam tikrų kategorijų galutiniams paramos gavėjams, finansuotiems pagal Priemonę, nustato investicijų linijas, kurioms būtų taikoma nustatyto dydžio neviršijanti išorės veiksmų garantija. Komisija informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą apie investicijų linijų atitiktį šiam straipsniui ir išsamius jų finansavimo prioritetus. Visi prašymai suteikti finansinę paramą pagal investicijų linijas teikiami Komisijai.

Investicijų linijų pasirinkimas turi būti tinkamai pagrįstas rinkos nepakankamumo arba neoptimalaus investavimo atvejų analize ir jų derėjimo su šio reglamento ir, kai aktualu, PNPP III reglamento prioritetais vertinimu. Tą analizę atlieka Komisija, bendradarbiaudama su potencialiomis reikalavimus atitinkančiomis garantijos šalimis ir suinteresuotaisiais subjektais.

Reikalavimus atitinkančios garantijos šalys gali teikti 3 dalyje nurodytas priemones pagal tam tikrą investicijų liniją arba pagal atskirą projektą, kuri administruoja reikalavimus atitinkanti garantijos šalis. Tos priemonės gali būti teikiamos šalims partnerėms, įskaitant šalis, kuriose yra nestabili padėtis arba vyksta konfliktas, arba šalis, kurioms kyla sunkumų, susijusių su atkūrimu ir atsigavimu po konflikto, tų šalių partnerių institucijoms, įskaitant jų nacionalinius viešojo sektoriaus bankus bei finansų įstaigas ir jų privačiojo sektoriaus vietos bankus bei finansų įstaigas, taip pat tų šalių partnerių privačiojo sektoriaus subjektams, įskaitant MVI. Tos priemonės neteikiamos karinio ar valstybės saugumo sektoriaus kontroliuojamoms bendrovėms, išskyrus tinkamai pagrįstus atvejus.

9. Komisija vertina išorės veiksų garantija remiamas operacijas atsižvelgdama į 1, 2 ir 3 dalyse nustatytus tinkamumo kriterijus, kai įmanoma, remdamasi esamomis Sąjungos ir reikalavimus atitinkančių garantijos šalių rezultatų vertinimo sistemomis. Komisija sudaro tinkamumo kriterijų kontrolinį sąrašą, kaip nustatyta 31 straipsnyje, 35 straipsnio 1 ir 2 dalyse, ir pagal jį įvertina ir atrenka visus išorės veiksų garantijos lėšomis remtinus pasiūlymus, remdamasi reikalavimus atitinkančių garantijos šalių pateikta informacija. Prireikus Komisija prašo reikalavimus atitinkančių garantijos šalių paaiškinti pateiktą informaciją ar padaryti jos pakeitimus. Komisija kasmet skelbia kontrolinius sąrašus ir savo atlikto kiekvienos investicijų linijos įvertinimo rezultatus, kurių duomenys pateikiami pagal šalis ir sektorius.
10. Komisijai pagal 44 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamos V priede nurodytos prioritetinės sritys.

36 straipsnis

EIB vaidmuo

1. EIB įgyvendina išimtinę specialią investicijų liniją, apimančią operacijų su valstybinio lygmens garantijos šalimis ir nekomercinėmis žemesnio nei valstybinio lygmens garantijos šalimis visapusišką rizikos garantiją, kurios orientacinė minimali suma yra 11 000 000 000 EUR, kuri programuojama šios antraštinės dalies I ir III skyriuose nustatyta tvarka.

EIB turi išimtinumą operacijų su valstybinio lygmens garantijos šalimis ir nekomercinėmis žemesnio nei valstybinio lygmens garantijos šalimis pagal išimtinę specialią investicijų liniją. Pagal išimtinę specialią investicijų liniją nuosavų išteklių įnašas suprantamas kaip likutinės rizikos prisiėmimas, o ES garantija dengiami 65 % bendros išmokėtos ir pagal EIB finansavimo operacijas garantuotos sumos, atėmus kompensuotas sumas ir pridėjus visas susijusias sumas.

Nukrypstant nuo antros pastraipos, jeigu EIB negali vykdyti arba nusprendžia nevykdyti operacijų pagal išimtinę specialią investicijų liniją arba, šias operacijas leidžiama įgyvendinti kitoms reikalavimus atitinkančioms garantijos šalims atitinkamuose išorės veikslių garantijos susitarimuose nustatytinomis sąlygomis, kuriose atsižvelgiama į EIB tos pačios rūšies operacijoms siūlomas sąlygas ir šias operacijas įgyvendinančios reikalavimus atitinkančios garantijos šalies konkrečius poreikius, aplinkybes ir pobūdį.

2. EIB atitinka reikalavimus įgyvendinti operacijas su žemesnio nei valstybinio lygmens garantijos šalimis, kurioms netaikoma 1 dalyje nurodyta išimtinė speciali investicijų linija, ir operacijas su privačiuoju sektoriumi. 35 straipsnyje nurodyta tvarka taikoma, jei tikslinga, pavedant EIB dvi papildomas specialias investicijų linijas, apimančias:
  - a) neišimtinę visapusišką rizikos garantiją, taikomą operacijoms su komercinėmis žemesnio nei valstybinio lygmens garantijos šalimis, ir
  - b) neišimtinę operacijas, skirtas tiesioginėms užsienio investicijoms, prekybai ir šalių partnerių ekonomikos tarptautinimui skatinti, suteikiant politinės rizikos garantiją privačiojo sektoriaus operacijoms.
3. 1 ir 2 dalyse nurodytų specialių investicijų linijų orientacinė suma – 26 725 000 000 EUR.

Įgyvendindamas 1 ir 2 dalyse nurodytas specialias investicijų linijas, EIB laikosi šio reglamento, įskaitant jo bendruosius tikslus, EDVF+ tikslus ir, kai aktualu, PNPP III reglamento tikslus, taip pat atitinkamų programavimo dokumentų ir ataskaitų teikimo pareigų.

4. Pagal Finansinio reglamento 209 straipsnio 2 dalies f punktą dėl 1 dalyje nurodytos išimtinės specialios investicijų linijos pobūdžio ir politikos tikslo atitinkamame išorės veikslių garantijos susitarime gali būti numatyta, kad Sąjungai už operacijas pagal tą investicijų liniją neturi būti atlyginama.

5. Šio straipsnio tikslais žemesnio nei valstybinio lygmens operacijos laikomos komercinėmis, nebent EIB tinkamai pagrįstų ir Komisija patvirtintų kitaip.

2 dalies b punkte nurodytos specialios investicijų linijos operacijos turi derėti su valstybių narių eksporto kreditų agentūrų operacijomis.

6. EIB atitinkamai taikoma 33 ir 34 straipsniuose nustatytų valdybų nuomonė.

EIB operacijų, patenkančių į šiame straipsnyje nurodytų investicijų linijų taikymo sritį, tinkamumo vertinimas, nustatytas 35 straipsnio 9 dalyje, atliekamas laikantis prie SESV pridėto Protokolo Nr. 5 dėl Europos investicijų banko statuto 19 straipsnyje nustatytos tvarkos. EIB laiku pateikia visą tuo tikslu Komisijos reikalaujamą informaciją. Į tų investicijų linijų taikymo sritį patenkančioms EIB finansavimo operacijoms ES garantija netaikoma, kai Komisija, laikydamasi prie SESV pridėto Protokolo Nr. 5 dėl Europos investicijų banko statuto 19 straipsnyje nustatytos tvarkos, pateikia nepalankią nuomonę. Visos tolesnės EIB taikytinos sąlygos nustatomos atitinkamuose išorės veikslių garantijos susitarimuose.

7. EIB gali įgyvendinti veiklą pagal kitas investicijų linijas, nustatytas pagal 35 straipsnio 8 dalį.
8. Laikydami šio reglamento, įskaitant jo tikslus ir principus, ir atitinkamų programavimo dokumentų, taip pat, kai aktualu, PNPP III reglamento, Komisija ir EIB sudaro specialius išorės veikslių garantijos susitarimus dėl 1 ir 2 dalyse nurodytų specialių investicijų linijų.

37 straipsnis

Kitų paramos teikėjų įnašai prisidedant prie išorės veikslių garantijos

1. Valstybės narės, trečiosios valstybės ir kitos trečiosios šalys gali įnašais prisidėti prie išorės veikslių garantijos.

Nukrypstant nuo Finansinio reglamento 218 straipsnio 2 dalies antros pastraipos, Europos ekonominės erdvės susitarimo susitariančiosios šalys gali skirti įnašus garantijų arba grynujų pinigų forma.

Trečiosios valstybės, kurios nėra Europos ekonominės erdvės susitarimo susitariančiosios šalys, ir kitos trečiosios šalys skiria įnašus grynujų pinigų forma ir tik esant EDVF+ strateginės valdybos nuomonei bei Komisijos patvirtinimui.

Valstybės narės gali prašyti, kad jų įnašai būtų skiriami veiksams konkrečiuose regionuose, šalyse, sektoriuose ar esamose investicijų linijose inicijuoti. Komisija nedelsdama informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą apie patvirtintus įnašus.

2. Įnašai garantijos forma turi neviršyti 50 % 31 straipsnio 4 dalyje nurodytos sumos.

Valstybių narių ir Europos ekonominės erdvės susitarimo susitariančiųjų šalių įnašus, skirtus garantijos forma, panaudoti reikalavimams mokėti pagal garantiją įvykdyti gali būti pareikalauta tik tuomet, kai vykdant reikalavimus mokėti pagal garantiją finansavimo iš bendrojo Sąjungos biudžeto lėšos, padidintos bet kokiais kitais įnašais grynaisiais pinigais, yra išekvotos.

Reikalavimams mokėti pagal garantiją įvykdyti gali būti naudojamas bet koks įnašas nepaisant jo tikslinės paskirties.

Komisija Sąjungos vardu ir įnašų mokėtojas sudaro susitarimą dėl įnašų, į kurį visų pirma įtraukiamos nuostatos dėl mokėjimo sąlygų.

38 straipsnis

Išorės veiksmų garantijos susitarimų įgyvendinimas

1. Komisija Sąjungos vardu su reikalavimus atitinkančiomis garantijos šalimis, atrinktomis pagal 35 straipsnį, sudaro išorės veiksmų garantijos susitarimus. Tie susitarimai gali būti sudaromi su konsorciumais, sudarytais iš dviejų ar daugiau reikalavimus atitinkančių garantijos šalių. Vadovaujantis Finansinio reglamento 219 straipsnio 1 dalimi, biudžeto garantijos yra neatšaukiamos, besąlygiškos ir išmokamos pagal pareikalavimą operacijų rūšių, kurioms taikoma išorės veiksmų garantija, atžvilgiu. Sudarydama išorės veiksmų garantijos susitarimus, Komisija deramai atsižvelgia į valdybų ir techninės rizikos vertinimo grupės rekomendacijas bei gaires.
2. Dėl kiekvienos investicijų linijos Komisija ir atrinkta (-os) reikalavimus atitinkanti (-čios) garantijos šalis (-ys) turi sudaryti vieną ar daugiau išorės veiksmų garantijos susitarimų. Be to, siekiant patenkinti konkrečius poreikius, išorės veiksmų garantija gali būti suteikiama atskiroms finansavimo ar investavimo operacijoms.

Apie visų Išorės veiksmų garantijos susitarimų pasirašymą pranešama Europos Parlamentui ir Tarybai. Jų prašymu tie susitarimai pateikiami Europos Parlamentui ir Tarybai, atsižvelgiant į reikalavimus dėl konfidencialios ir neskelbtinos komercinės informacijos apsaugos.

3. Į išorės veiksmų garantijos susitarimus įtraukiami visų pirma šie elementai:
- a) išsamios taisyklės dėl aprėpties, reikalavimų, tinkamumo, reikalavimus atitinkančių garantijos šalių ir procedūrų;
  - b) išsamios išorės veiksmų garantijos suteikimo taisyklės, įskaitant jos tvarką dėl aprėpties ir jos apibrėžtos aprėpties konkrečių rūšių priemonių portfeliams bei projektams, taip pat projektų ir jų portfelių rizikos analizė, be kita ko, sektorių, regionų ir nacionaliniu lygmenimis;
  - c) nuoroda į Priemonės tikslus ir paskirtį, poreikių vertinimas ir informacija apie tikėtinus rezultatus, atsižvelgiant į įmonių socialinės atsakomybės skatinimą ir poreikį užtikrinti atsakingą verslą, be kita ko, visų pirma laikantis tarptautiniu mastu sutartų gairių, principų ir susitarimų investavimo srityje, kaip nurodyta 35 straipsnio 2 dalies f punkte;
  - d) atlygis už išorės veiksmų garantiją, kuris turi atspindėti rizikos lygį, ir galimybė iš dalies subsidijuoti atlygį, siekiant tinkamai pagrįstais atvejais sudaryti labiau lengvatines sąlygas, ir ypač šalims, kuriose padėtis yra nestabili arba vyksta konfliktas, mažiausiai išsivysčiusioms šalims bei labai įsiskolinusioms neturtingoms šalims;

- e) reikalavimai dėl išorės veikslių garantijos naudojimo, įskaitant mokėjimo sąlygas, pvz., konkrečius terminus, palūkanas, kurios turi būti mokamos už mokėtinas sumas, išlaidas, susigrąžinimo sąnaudas ir prirėikus likvidumo tvarką;
  - f) ieškinių procedūros, įskaitant aktyvuojamuosius įvykius ir laukimo laikotarpius (bet tuo neapsiribojant), ir procedūros, susijusios su ieškinių sumų išieškojimu;
  - g) stebėsenos, ataskaitų teikimo, skaidrumo ir vertinimo įpareigojimai;
  - h) aiškios ir prieinamos skundų nagrinėjimo procedūros trečiosioms šalims, kurias galėtų paveikti išorės veikslių garantija remiamų projektų įgyvendinimas.
4. Finansavimo ir investavimo operacijas patvirtina reikalavimus atitinkanti garantijos šalis pagal savo pačios taisykles ir tvarką bei išorės veikslių garantijos susitarimo sąlygas.
5. Išorės veikslių garantija gali aprėpti:
- a) skolos priemonių atveju – pagrindinę skolos dalį, visas palūkanas ir atrinktai reikalavimus atitinkančiai garantijos šaliai mokėtinas sumas, bet ne sumas, jos gautas pagal finansavimo operacijų sąlygas po įsipareigojimų neįvykdymo įvykio;
  - b) investicijų į nuosavą kapitalą atveju – investuotas sumas ir su jomis susijusias finansavimo išlaidas;

- c) kitų 35 straipsnio 2 dalyje nurodytų finansavimo ir investavimo operacijų atveju – panaudotas sumas ir su jomis susijusias finansavimo išlaidas;
  - d) visas atitinkamas išlaidas ir susigrąžinimo sąnaudas, susijusias su įsipareigojimų neįvykdymo įvykiu, nebent jos būtų išskaičiuotos iš pajamų, gautų iš išieškotų lėšų.
6. Komisijos apskaitos ir jos ataskaitų dėl išorės veiksmų garantija dengiamos rizikos tikslais ir pagal Finansinio reglamento 209 straipsnio 4 dalį reikalavimus atitinkančios garantijos šalys, su kuriomis yra sudarytas išorės veiksmų garantijos susitarimas, Komisijai ir Audito Rūmams kasmet teikia finansines ataskaitas dėl finansavimo ir investavimo operacijų, kurioms taikomas šis reglamentas, kurių auditą atlieka nepriklausomas išorės auditorius ir kuriose, *inter alia*, pateikiama informacija apie:
- a) reikalavimus atitinkančių garantijos šalių finansavimo ir investavimo operacijų rizikos vertinimą, įskaitant informaciją apie Sąjungos įsipareigojimus, kurių dydis įvertinamas laikantis apskaitos taisyklių, nurodytų Finansinio reglamento 80 straipsnyje, ir tarptautinių viešojo sektoriaus apskaitos standartų;
  - b) likusias galiojančias finansines pareigas, tenkančias Sąjungai dėl EDVF+ operacijų, skirtų reikalavimus atitinkančioms garantijos šalims ir jų finansavimo bei investavimo operacijoms, ir suskirstytas pagal atskirą operaciją.

7. Komisijai paprašius, reikalavimus atitinkančios garantijos šalys jai pateikia papildomos informacijos, kurios reikia, kad Komisija galėtų įvykdyti su šiuo reglamentu susijusias pareigas, visų pirma kiek tai susiję su 35 straipsnyje nustatytais atrankos kriterijais, įskaitant žmogaus teisių ir socialinių, darbo bei aplinkos standartų laikymąsi.
8. Komisija teikia metinę ataskaitą EDVF+ strateginei valdybai, regioninėms einamosios veiklos valdyboms, Europos Parlamentui ir Tarybai apie finansines priemones, biudžeto garantijas, įskaitant EIB įgyvendinamas garantijas, finansinę paramą, vadovaudamasi Finansinio reglamento 41 straipsnio 4 ir 5 dalimis ir 241 bei 250 straipsniais. Tuo tikslu reikalavimus atitinkančios garantijos šalys kasmet teikia informaciją, kurios reikia, kad Komisija galėtų vykdyti tas ataskaitų teikimo pareigas.

39 straipsnis

Skundų teikimo ir teisių gynimo mechanizmas ir Sąjungos finansinių interesų apsauga

1. Atsižvelgdamos į galimus trečiųjų šalių skundus šalyse partnerėse, taip pat bendruomenių ir asmenų, kuriems poveikį padarė EDVF+ ir išorės veiksmų garantija remiami projektai, skundus, Komisija ir Sąjungos delegacijos savo interneto svetainėse skelbia tiesiogines nuorodas į atitinkamų garantijos šalių, sudariusių susitarimus su Komisija, skundų nagrinėjimo mechanizmus. Komisija taip pat numato galimybę tiesiogiai gauti skundus, susijusius su reikalavimus atitinkančių sandorio šalių skundų nagrinėjimu. Komisija atsižvelgia į tą informaciją ateityje vykdydama bendradarbiavimą su tomis garantijos šalimis.
2. Finansines priemones ir biudžeto garantijas įgyvendinantys asmenys ir subjektai laikosi taikytinos Sąjungos teisės ir principų bei sutartų tarptautinių ir Sąjungos standartų, kaip nustatyta Finansinio reglamento 155 straipsnio 2 ir 3 dalyse. Komisija įvertina, ar tų asmenų ir subjektų sistemomis, taisyklėmis ir procedūromis Sąjungos finansiniams interesams užtikrinama lygiavertė apsauga tai, kuri numatyta Komisijai vykdant Sąjungos biudžetą, deramai atsižvelgiant į proporcingumo principą, atsižvelgiant į veiksmo pobūdį ir šio veiksmo įgyvendinimo sąlygas.

40 straipsnis

Dalyvavimas plėtros finansų įstaigų kapitale

6 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytas geografinių programų paketas gali būti panaudotas siekiant prisidėti prie Europos ir kitoms plėtros finansų įstaigoms skiriamų lėšų.

V skyrius

Stebėseną, ataskaitų teikimas ir vertinimas

41 straipsnis

Stebėseną ir ataskaitų teikimas

1. Rodikliai, skirti Priemonės veiklos pažangos, padarytos siekiant 3 straipsnio 2 dalyje nustatytų konkrečių tikslų, ataskaitai pateikti, išdėstyti VI priede. Tais rodikliais, laikantis DVT rodiklių, remiamasi, kartu naudojantis vertinimų ir kitų esamų rezultatų ataskaitų duomenimis, vertinant, koku mastu pasiekti tie konkretūs tikslai.
2. Komisija nuolat užtikrina savo veiksmų stebėseną ir bent kartą per metus atlieka pažangos siekiant šiame reglamente nustatytų uždavinių ir tikėtinų rezultatų, įskaitant padarytus darbus ir išdavas, apžvalgą.

Pažanga, susijusi su tikėtinais rezultatais, stebima skaidriai ir laiku, remiantis aktualiais, išmatuojamais, kokybiniais ir kiekybiniais duomenimis, įskaitant VI priede nustatytus duomenis, tačiau jais neapsiribojant. Kai įmanoma, rodikliai suskirstomi pagal lytį, amžių ir kitus aktualius veiksnius.

3. Į bendro programavimo dokumentus, kurie atitinka 14 straipsnio 4 dalyje nustatytus kriterijus, įtraukta ir juose sutarta bendra rezultatų sistema, kai įmanoma, yra Sąjungos ir jos valstybių narių bendros paramos šaliai partnerei bendros stebėsenos pagrindas.

Atsiskaitymo už veiklą sistema užtikrinama, kad Priemonės veiklos įgyvendinimo ir rezultatų stebėsenos duomenys būtų renkami ekonomiškai, efektyviai ir laiku. Tuo tikslu Sąjungos lėšų gavėjams nustatomi proporcingi ataskaitų teikimo reikalavimai.

4. Komisija nagrinėja pažangą, padarytą įgyvendinant Priemonę. Pradedant nuo 2022 m. Komisija laiku iki kiekvienų metų lapkričio 30 d. pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai metinę ataskaitą dėl pažangos, padarytos siekiant Priemonės tikslų, remiantis rodikliais, įskaitant VI priede nustatytus rodiklius, tačiau jais neapsiribojant; toje ataskaitoje pateikiami duomenys apie vykdomą veiklą, pasiektus rezultatus ir šio reglamento veiksmingumą. Ta ataskaita taip pat perduodama Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui.

5. Metinėje ataskaitoje pateikiami:

- a) praėjusių metų duomenys apie finansuotas priemones,
- b) stebėsenos ir vertinimo rezultatai,
- c) atitinkamų partnerių dalyvavimas ir jų bendradarbiavimo lygis, suskirstant pagal subjektų, kaip nurodyta Finansinio reglamento 62 straipsnyje, rūšis tiek tiesioginio, tiek netiesioginio valdymo atveju,
- d) duomenys apie biudžetinius įsipareigojimus, įskaitant sutarčių sumas, ir mokėjimų asignavimus, visus duomenis suskirstant pagal šalis, regionus ir bendradarbiavimo sektorius,
- e) kokybinė ir kiekybinė informacija, įskaitant informaciją apie priemones, priimtas pagal 9 straipsnį, apie 17 straipsnyje nurodyto rezervo naujiems iššūkiams ir prioritetams naudojimą ir apie lėšų, skirtų 20 straipsnyje nurodytam paskatomis grindžiamam metodui, kuriuo reaguojama į veiklos rezultatus pagrindinėse srityse, naudojimą.

Metinėje ataskaitoje įvertinami Sąjungos finansavimo rezultatai, kiek įmanoma remiantis konkrečiais ir išmatuojamais rodikliais, kad būtų parodyta pažanga siekiant Priemonės uždavinių ir tikslų, taip pat pažanga, padaryta siekiant integruoti 8 straipsnio 8 dalyje nurodytus aspektus. Joje taip pat pateikiami duomenys, išskaidyti pagal Sąjungos finansavimo formas, kaip nustatyta 27 straipsnyje. Vystomojo bendradarbiavimo atveju ataskaitoje, kai įmanoma ir aktualu, taip pat įvertinama tai, kaip laikytasi vystymosi veiksmingumo principų, be kita ko, ir kalbant apie inovatyvias finansines priemones.

6. 2021 m. parengtoje metinėje ataskaitoje pateikiama 2014–2020 m. laikotarpio metinių ataskaitų konsoliduota informacija apie visą finansavimą pagal šio reglamento 50 straipsnio 2 dalyje nurodytus reglamentus, įskaitant išorės asignuotąsias pajamas ir įnašus į patikos fondus, garantijas, ir išlaidas, išskaidytas pagal šalis, Sąjungos finansavimo formas, kaip nustatyta šio reglamento 27 straipsnyje, subjektų rūšis, kaip nurodyta Finansinio reglamento 62 straipsnyje, tiek tiesioginio, tiek netiesioginio valdymo atveju, įsipareigojimus ir asignavimus. Toje metinėje ataskaitoje aprašoma pagrindinė įgyta patirtis ir tolesnė veikla, susijusi su ankstesniais metais atliktuose išorės vertinimuose pateiktomis rekomendacijomis.
7. Komisija kaip metinės ataskaitos dalį teikia išsamų pranešimą dėl finansavimo ir investavimo operacijų, kurioms taikoma išorės veiksmų garantija, ir dėl EDVF+ veikimo, valdymo bei veiksmingo įnašo siekiant savo tikslų. Jis turi apimti šiuos elementus:
  - a) rezultatų, kuriais prisidedama prie Priemonės ir, kai aktualu, kitų finansavimo priemonių, kaip nustatyta 31 straipsnio 7 dalyje, paskirties ir tikslų vertinimą;

- b) papildomumo ir pridėtinės vertės, privačiojo sektoriaus išteklių sutelkimo, įskaitant MVĮ išteklius, privačiojo sektoriaus subjektų, kuriems suteikta parama, rūšių, apskaičiuotų ir faktinių padaryt(in)ų darbų ir finansavimo bei investavimo operacijų, kurioms pagal EDVF+ taikoma išorės veiksmų garantija, rezultatų ir poveikio, įskaitant poveikį deramų darbo vietų kūrimui ir skurdo panaikinimui, taip pat poveikį konkrečių socioekonominių pagrindinių neteisėtos migracijos priežasčių ir pagrindinių priverstinio persikėlimo priežasčių šalinimo būdai, apibendrintas vertinimas, atliktas remiantis 31 straipsnio 2 dalį ir 35 straipsnio 2 dalį atitinkančiais rodikliais; šis vertinimas apima rizikos priemonių ir jų poveikio partnerių finansiniam ir ekonominiam stabilumui analizę ir operacijų, kurioms taikoma garantija, lyčių aspekto analizę remiantis įrodymais ir duomenimis, išskaidytais, kai įmanoma, pagal lytis, šalis ir sektorius;
- c) operacijų, kurioms pagal EDVF+ taikoma išorės veiksmų garantija, atitikties tarptautiniu mastu sutartiems vystymosi veiksmingumo principams vertinimą;
- d) operacijomis, kuriomis taikoma garantija, pasiekto svėro poveikio vertinimą;

- e) operacijų, kurioms pagal EDVF+ taikoma išorės veiksmų garantija, įskaitant 36 straipsnyje nurodytas operacijas, ir operacijų, kurioms taikomi kiti Europos investicijų plano ramsčiai, sinergijos ir papildomumo vertinimą, parengtą remiantis atitinkamomis esamomis ataskaitomis, ypatingą dėmesį skiriant pažangai, padarytai užtikrinant gerą valdymą, be kita ko, kovoje su korupcija ir neteisėtais finansiniais srautais, užtikrinant pagarbą žmogaus teisėms, teisinei valstybei ir vykdant politiką, kuria reaguojama į lyties aspektą, taip pat skatinant verslumą, vietinę verslo aplinką ir vietos finansų rinkas;
- f) atlygių už garantijas ir Finansinio reglamento 155 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatų vykdymo vertinimą.

8. Bendrų išlaidų, susijusių su veiksmais klimato kaitos, dykumėjimo ir biologinės įvairovės srityse, metinė sąmata sudaroma remiantis priimtais orientaciniais programavimo dokumentais. Pagal Priemonę skiriamam finansavimui taikoma metinė stebėjimo sistema, grindžiama EBPO metodika, t. y. aplinkosaugos rodikliais ir Rio rodikliais, neatmetant galimybės taikyti tikslesnę metodiką, jei tokios esama, kuri būtų įtraukta į esamą Sąjungos programų veiklos rezultatų valdymo metodiką, kad būtų kiekybiškai įvertinamos vertinimuose bei metinėje ataskaitoje nurodytos išlaidos, susijusios su aplinkosaugos vadyba ir aplinkos apsauga, veiksmais klimato kaitos srityje, dykumėjimu ir biologine įvairove veiksmų planų bei priemonių, nurodytų 23 straipsnyje, lygmeniu.

Komisija pateikia informaciją apie vystomąjį bendradarbiavimą, laikydamasi pripažintų tarptautinių standartų, kaip antai TDO ir EBPO standartai, ir naudodamasi bendrą standartą užtikrinančiu pagrindu, sukurtu pagal Tarptautinę paramos skaidrumo iniciatyvą.

9. Siekiant užtikrinti veiksmingą Priemonės veiklos įgyvendinimo pažangos, padarytos siekiant jos tikslų, įvertinimą, Komisijai pagal 44 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas VI priedas siekiant peržiūrėti arba papildyti rodiklius, kai tai laikoma reikalinga, ir kuriais šis reglamentas papildomas nuostatomis dėl stebėsenos ir vertinimo sistemos sukūrimo.

42 straipsnis

Vertinimas

1. Komisija įvertina savo veiksmų poveikį ir veiksmingumą kiekvienoje intervencijos srityje ir programavimo veiksmingumą, naudodamasi, kai tinkama, nepriklausomais išorės įvertinimais. Komisija tinkamai atsižvelgia į Europos Parlamento ar Tarybos pasiūlymus dėl nepriklausomų išorės įvertinimų. Kai taikytina, siekiant nustatyti, ar buvo pasiekti konkretūs tikslai, ir parengti rekomendacijas dėl būsimų veiksmų tobulinimo, atliekant vertinimus taikomi EBPO Paramos vystymuisi komiteto gerosios patirties principai.

Vertinimų pastebėjimus ir išvadas kartu su savo pastabomis ir informacija apie tolesnius veiksmus Komisija pateikia Europos Parlamentui, Tarybai ir valstybėms narėms.

Vertinimai gali būti aptariami valstybių narių prašymu pagal 45 straipsnio 7 dalį.

Rezultatai panaudojami rengiant programas ir veiksmus bei paskirstant išteklius. Tie vertinimai ir informacija apie tolesnius veiksmus paskelbiami viešai.

Komisija į Sąjungos finansavimo, teikiamo pagal Priemonę, vertinimo procesą reikiamu mastu įtraukia visus susijusius suinteresuotuosius subjektus, įskaitant paramos gavėjus, pilietinės visuomenės subjektus ir vietos valdžios institucijas, ir, kai tikslinga, gali stengtis atlikti bendrus vertinimus su valstybėmis narėmis bei kitais partneriais, glaudžiai dalyvaujant šalims partnerėms.

2. Ne vėliau kaip 2024 m. gruodžio 31 d. Komisija pateikia Priemonės laikotarpio vidurio vertinimą. Jis apima laikotarpį nuo 2021 m. sausio 1 d. iki to vertinimo pradžios. Jei tikslinga, prie laikotarpio vidurio vertinimo pridedami pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriuose pateikiami būtini šio reglamento pakeitimai.
3. Komisija atlieka Priemonės galutinę peržiūrą vykstant kito finansinio laikotarpio vidurio peržiūrai. Per tą vertinimą išanalizuojamas ir įvertinamas Sąjungos įnašas siekiant Priemonės tikslų, naudojant rodiklius, padedančius įvertinti pasiektus rezultatus, ir atsižvelgiant į visus pastebėjimus ir išvadas dėl Priemonės poveikio.

4. Laikotarpio vidurio ir galutiniame vertinimuose nagrinėjamas veiksmingumas, efektyvumas, poveikis, tvarumas, pridėtinė vertė, supaprastinimo galimybės, vidaus ir išorės aspektų darna, įskaitant papildomumą ir sinergijas, ir įvertinama, ar Priemonės tikslai tebėra aktualūs. Vertinimuose nustatoma įgyta patirtis. Vertinimuose įvertinama 31 straipsnio 4 dalyje nustatyta didžiausia išorės veiksmų garantijos suma ir pateikiama informacija apie pridėtinę vertę, gautą anksčiau buvusias atskiras priemones integravus į vieną supaprastintą priemonę.

Laikotarpio vidurio ir galutiniame vertinimuose taip pat pateikiama konsoliduota metinių ataskaitų informacija apie visą pagal šį reglamentą teikiamą finansavimą, įskaitant išorės asignuotąsias pajamas ir įnašus į patikos fondus, pateikiant duomenis apie išlaidas, išskaidytas pagal šalis paramos gavėjas, Sąjungos finansavimo formas ir valstybių narių bei susijusių partnerių dalyvavimą, įsipareigojimus ir mokėjimus, taip pat išskaidytas pagal atskiras geografines programas, temines programas ir greitojo reagavimo veiksmus, įskaitant iš rezervo naujiems iššūkiams ir prioritetams, kaip nurodyta 6 straipsnyje, mobilizuotų lėšų panaudojimą.

Laikotarpio vidurio ir galutinis vertinimai atliekami konkrečiu tikslu – pagerinti Sąjungos teikiamą finansavimą. Jais remiamasi priimant sprendimus dėl tam tikrų rūšių veiksmų, įgyvendinamų pagal Priemonę, pratęsimo, dalinio keitimo ar sustabdymo.

5. Vadovaudamasi konkrečiomis Finansiniame reglamente nustatytomis ataskaitų teikimo nuostatomis, Komisija ne vėliau kaip 2024 m. gruodžio 31 d. ir vėliau kas trejus metus, remdamasi išorės vertinimu, įvertina, kaip naudojama Išorės veiksmų garantija ir kaip ji veikia, visų pirma – kaip ja prisidedama prie bendrų tikslų, pasiektų rezultatų ir papildomumo. Tą vertinimo ataskaitą Komisija teikia Europos Parlamentui ir Tarybai. Kartu su vertinimo ataskaita pateikiama Audito Rūmų nuomonė. Vertinimo ataskaita ir Audito rūmų nuomonė paskelbiamos viešai.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

43 straipsnis

Geografinės aprėpties išplėtimas

1. Tinkamai pagrįstais atvejais ir kai įgyvendintini veiksmai yra pasaulinio, tarpregioninio ar regioninio pobūdžio, Komisija, siekdama užtikrinti Sąjungos finansavimo darną ir veiksmingumą arba skatinti regioninį arba tarpregioninį bendradarbiavimą, gali nuspręsti pagal atitinkamas daugiametes orientacines programas arba atitinkamus veiksmų planus arba priemones išplėsti veiksmų taikymo sritį ir įgyvendinti juos šalyse ir teritorijose, kurioms pagal 4 straipsnį šis reglamentas netaikomas.

2. Komisija gali įtraukti specialų finansinį asignavimą, skirtą padėti šalims partnerėms ir regionams partneriams stiprinti bendradarbiavimą su kaimyniniais Sąjungos atokiausiais regionais ir užjūrio šalimis bei teritorijomis. Tuo tikslu pagal Priemonę galima prisidėti, kai tikslinga ir remiantis abipusiškumo ir proporcingumo principu kalbant apie finansavimo pagal Užjūrio, įskaitant Grenlandiją, asociacijos sprendimą arba INTERREG reglamentą, ar pagal abu šiuos aktus, lygi, prie veiksmų, kuriuos šalis partnerė, regionas partneris arba bet koks kitas subjektas įgyvendina pagal šį reglamentą, šalis, teritorija arba bet koks kitas subjektas įgyvendina pagal Užjūrio, įskaitant Grenlandiją, asociacijos sprendimą arba Sąjungos atokiausias regionas įgyvendina bendrų veiklos programų kontekste, arba prie tarpregioninio bendradarbiavimo programų arba priemonių, kurios yra nustatytos ir įgyvendinamos pagal INTERREG reglamentą.

44 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.
2. 4 straipsnio 6 ir 7 dalyse, 6 straipsnio 5 dalyje, 31 straipsnio 4 ir 5 dalyse, 35 straipsnio 10 dalyje ir 41 straipsnio 9 dalyje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šio reglamento galiojimo laikotarpiui.

3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 4 straipsnio 6 ir 7 dalyse, 6 straipsnio 5 dalyje, 31 straipsnio 4 ir 5 dalyse, 35 straipsnio 10 dalyje ir 41 straipsnio 9 dalyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.
5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
6. Pagal 4 straipsnio 6 ir 7 dalis, 6 straipsnio 5 dalį, 31 straipsnio 4 ir 5 dalis, 35 straipsnio 10 dalį ir 41 straipsnio 9 dalį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

45 straipsnis
Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 182/2011. Komitetas gali būti sušauktas į įvairių sudėčių, kurios yra atsakingos už konkrečias bendradarbiavimo ir intervencijos sritis, pavyzdžiui, geografines programas, temines programas ir greitojo reagavimo veiksmus, posėdžius.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.
3. Kai komiteto nuomonei gauti būtina rašytinė procedūra, ta procedūra laikoma baigta be rezultato, jei per nuomonei pateikti nustatytą laikotarpį taip nusprendžia komiteto pirmininkas arba to prašo paprastoji komiteto narių dauguma.
4. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 8 straipsnis kartu su jo 5 straipsniu.
5. Priimtas sprendimas galioja priimto arba pakeisto dokumento, veiksmų programos arba priemonės taikymo laikotarpiu.

6. Komiteto posėdžiuose EIB aktualiais klausimais dalyvauja stebėtojas iš EIB.
7. Valstybės narės gali paprašyti išnagrinėti bet kokius kitus su Priemonės įgyvendinimu susijusius klausimus, visų pirma kiek tai susiję su daugiamečio programavimo dokumentais, įskaitant laikotarpio vidurio arba *ad hoc* peržiūras ir vertinimus.

46 straipsnis

Informavimas, komunikacija ir matomumas

1. Sąjungos lėšų gavėjai nurodo tų lėšų kilmę ir užtikrina Sąjungos finansavimo matomumą (visų pirma viešindami veiksmus ir jų rezultatus ir apie juos pranešdami) komunikacijos medžiagoje, susijusioje su pagal Priemonę remiamais veiksmais, akcentuodami iš Sąjungos gautą paramą ir teikdami nuoseklią, veiksmingą ir proporcingą tikslinę informaciją įvairiai auditorijai, įskaitant žiniasklaidą ir visuomenę.

Su Sąjungos finansavimo gavėjais sudarytuose susitarimuose nustatomos su tuo susijusios pareigos.

2. Komisija įgyvendina su Priemone ir su pagal Priemonę vykdomais veiksmais bei gautais rezultatais susijusius informavimo ir komunikacijos veiksmus. Priemonei skirtais finansiniais ištekliais taip pat prisidedama prie institucinio informavimo apie Sąjungos politinius prioritetus ir ataskaitų apie juos teikimo tiek, kiek tie prioritetai yra susiję su Priemonės tikslais.
3. Priemone remiama strateginė komunikacija ir viešoji diplomatija, įskaitant kovą su dezinformacija, siekiant skleisti informaciją apie Sąjungos vertybes, taip pat apie Sąjungos veiksmų pridėtinę vertę ir jais pasiektus rezultatus.
4. Komisija viešai skelbia informaciją apie pagal Priemonę finansuojamus veiksmus, kaip nurodyta Finansinio reglamento 38 straipsnyje, be kita ko, kai tikslinga, išsamioje bendroje interneto svetainėje.
5. 4 dalyje nurodytoje interneto svetainėje taip pat pateikiama informacija apie finansavimo ir investavimo operacijas ir pagrindinius visų išorės veiksmų garantijos susitarimų elementus, įskaitant informaciją apie reikalavimus atitinkančių garantijos šalių teisinę tapatybę, laukiamą naudą vystymuisi ir skundų nagrinėjimo procedūras, laikantis 38 straipsnio 3 dalies h punkto, dėmesį skiriant konfidencialios ir neskelbtinos komercinės informacijos apsaugai.

6. Reikalavimus atitinkančios EDVF+ garantijos šalys, laikydamosi savo skaidrumo politikos ir Sąjungos taisyklių dėl duomenų apsaugos ir galimybės susipažinti su dokumentais bei informacija, savo interneto svetainėse proaktyviai ir sistemingai viešai skelbia informaciją apie visas išorės veiksmų garantija remiamas finansavimo ir investavimo operacijas, visų pirma apie tai, kaip tomis operacijomis padedama pasiekti šiame reglamente nustatytus tikslus ir reikalavimus. Kai įmanoma, tokia informacija išskaidoma projektų lygmeniu. Teikiant tokią informaciją visuomet atsižvelgiama į konfidencialios ir neskelbtinos komercinės informacijos apsaugą. Reikalavimus atitinkančios EDVF+ garantijos šalys visoje savo skelbiamoje informacijoje apie išorės veiksmų garantija remiamas finansavimo ir investavimo operacijas pagal šį reglamentą taip pat skelbia, kokią paramą skyrė Sąjunga.

47 straipsnis

Nukrypti nuo matomumo reikalavimų leidžianti nuostata

Jei dėl saugumo ar politinių opijų klausimų tam tikrose šalyse arba teritorijose arba tam tikru laikotarpiu gali būti tinkamiau arba būtina riboti komunikacijos ir matomumo didinimo veiklą, tikslinė auditorija ir matomumo didinimo priemonės, produktai ir kanalai, naudotini tam tikram veiksmui skatinti, turi būti nustatomi kiekvienu konkrečiu atveju, konsultuojantis ir susitariant su Sąjunga. Kai reaguojant į staigią krizę reikia imtis greitojo reagavimo intervencinių priemonių, nebūtina nedelsiant parengti išsamaus komunikacijos ir matomumo didinimo plano. Tačiau tokiais atvejais Sąjungos parama vis dėlto turi būti tinkamai nurodyta nuo pat pradžių.

48 straipsnis
Nuostata dėl Europos išorės veikslių tarnybos

Šis reglamentas taikomas laikantis Sprendimo 2010/427/ES, ypač jo 9 straipsnio.

49 straipsnis
Sprendimo Nr. 466/2014/ES daliniai pakeitimai

Sprendimas Nr. 466/2014/ES iš dalies keičiamas taip:

1) 1 straipsnio 5 dalis pakeičiama taip:

„5. ES garantija taikoma EIB finansavimo operacijoms, pasirašytoms 2014 m. sausio 1 d.–2021 m. gruodžio 31 d. laikotarpiu.“;

2) 20 straipsnio antra pastraipa pakeičiama taip:

„Komisija ne vėliau kaip 2022 m. gruodžio 31 d. pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą dėl šio sprendimo taikymo.“;

3) I priedo D punkto paskutinės trys pastraipos pakeičiamos taip:

„Neviršydami bendros nustatytos viršutinės ribos, EIB valdymo organai, pasikonsultavę su Komisija, gali nuspręsti perskirstyti sumas regionų viduje ir tarp regionų.“.

50 straipsnis

Panaikinimas ir pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Nedarant poveikio šio reglamento 31 straipsnio 8 daliai, Reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 480/2009 ir Reglamentas (ES) 2017/1601 panaikinami nuo ... [OL: prašom įrašyti pirmą antro mėnesio, einančio po mėnesio, kurį įsigaliojo šis reglamentas, dieną], o Sprendimas Nr. 466/2014/ES panaikinamas nuo 2022 m. sausio 1 d. Priemonės finansinio paketo lėšomis finansuojami atidėjiniai, skirti biudžeto garantijoms, kurias leidžiama teikti pagal Reglamentą (ES) 2017/1601, taip pat skirti pagal pagrindinius aktus leidžiamoms teikti garantijoms bei finansinei paramai, kurių atidėjiniai reglamentuojami Reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 480/2009. Atidėjiniai tokioms garantijoms ir finansinei paramai atitinkamame PNPP III reglamento priede išvardytiems paramos gavėjams finansuojami iš to reglamento.
2. Priemonės finansinio paketo lėšomis taip pat gali būti dengiamos techninės ir administracinės paramos išlaidos, būtinos siekiant užtikrinti perėjimą nuo priemonių, priimtų pagal reglamentus (EB, Euratomas) Nr. 480/2009, (ES) Nr. 230/2014, (ES) Nr. 232/2014, (ES) Nr. 233/2014, (ES) Nr. 234/2014, (ES) Nr. 235/2014, (ES) Nr. 236/2014, (Euratomas) Nr. 237/2014 bei (ES) 2017/1601 ir Sprendimą Nr. 466/2014/ES, prie šio reglamento.
3. Priemonės finansinio paketo lėšomis gali būti finansuojamos išlaidos, susijusios su susijusio reglamento rengimu ateityje.

4. Prireikus asignavimai gali būti įtraukti į biudžetą po 2027 m., siekiant padengti 24 straipsnio 1 dalyje numatytas išlaidas, kad būtų galima valdyti iki 2027 m. gruodžio 31 d. nebaigtus vykdyti veiksmus.

51 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dieną.

Jis taikomas nuo 2021 m. sausio 1 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta ...

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

Tarybos vardu

Pirmininkas

I PRIEDAS

ŠALIŲ IR TERITORIJŲ, PRIKLAUSANČIŲ KAIMYNYSTĖS REGIONUI, SĄRAŠAS

Alžyras

Armėnija

Azerbaidžanas

Baltarusija

Egiptas

Gruzija

Izraelis

Jordanija

Libanas

Libija

Moldovos Respublika

Marokas

Okupuotoji Palestinos Teritorija

Sirija

Tunisas

Ukraina

Šioje srityje Sąjungos parama taip pat gali būti naudojama siekiant Rusijos Federacijai sudaryti sąlygas dalyvauti tarpvalstybinio bendradarbiavimo programose ir kitose atitinkamose daugiašalėse orientacinėse programose, be kita ko, kaip nurodyta 13 straipsnio 6 dalyje ir 21 straipsnyje.

II PRIEDAS

BENDRADARBIAVIMO PAGAL GEOGRAFINES PROGRAMAS SRITYS

Skirtos visiems geografiniams regionams

ŽMONĖS

1. Geras valdymas, demokratija, teisinė valstybė ir žmogaus teisės, įskaitant lyčių lygybę:
  - a) stiprinti ir skatinti demokratiją ir įtraukius demokratinius procesus, teisinę valstybę, kovą su korupcija, valdymą ir priežiūrą, įskaitant skaidrius, įtraukius ir patikimus rinkimų procesus, taip pat skaidrias, atskaitingas, veiksmingas ir įtraukias institucijas visais lygmenimis, įskaitant teisėkūros institucijas, nepriklausomas teismines institucijas, stiprinti prasmingą politinį dalyvavimą ir atstovavimą;
  - b) stiprinti žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių propagavimą, apsaugą ir užtikrinimą, laikantis tarptautinės žmogaus teisių teisės, įskaitant Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją; remti ir apsaugoti žmogaus teisių gynėjus; remti ir stebėti skundų teikimo ir teisių gynimo mechanizmus, kiek tai susiję su žmogaus teisių pažeidimais nacionaliniu ir vietos lygmeniu; padėti įgyvendinti pasaulinio masto ir regionines priemones ir sistemas, didinti pilietinės visuomenės pajėgumą juos įgyvendinti ir stebėti;

- c) kovoti su visų formų diskriminacija ir propaguoti lygybės ir nediskriminavimo principą, visų pirma lyčių lygybę, moterų ir mergaičių teises bei įgalėjimą, vaiko teises, asmenų su negalia, mažumoms priklausančių asmenų, lesbiečių, gėjų, biseksualių, translyčių ir interseksualių (LGBTI) asmenų teises ir čiabuvių tautų teises, kaip išdėstyta Jungtinių Tautų deklaracijoje dėl čiabuvių tautų teisių (UNDRIP);
- d) remti, stiprinti ir įgalinti klestinčią pilietinę visuomenę ir jos nepriklausomą, aktyvų ir daugialypį vaidmenį įgyvendinant politinius pokyčius, reformų procesus ir demokratines pertvarkas, ir skatinti atvirą ir galimybių suteikiančią erdvę pilietinės visuomenės ir piliečių dalyvavimui politiniame gyvenime bei vykdant sprendimų priėmimo kontrolę, taip pat kovoti su demokratinės erdvės mažėjimu; remti ir skatinti visų dalyvavimą politiniuose procesuose ir viešajame gyvenime;
- e) didinti laisvos ir nepriklausomos žiniasklaidos pliuralizmą, nepriklausomumą ir profesionalumą, taip pat gerinti gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir kovoti su dezinformacija; stiprinti skaitmenines teises, įskaitant teisę gauti informaciją; stiprinti teisę į privatų gyvenimą ir duomenų apsaugą;
- f) didinti valstybių, visuomenių, bendruomenių ir asmenų atsparumą politiniam, ekonominiam, su aplinka, maistu susijusiam, demografiniam ir visuomenės keliamam spaudimui ir sukrėtimams, gaivalinėms ir žmogaus sukeltoms nelaimėms bei sveikatos krizėms, įskaitant pandemijas;

- g) stiprinti demokratiškų ir įtraukių viešojo valdymo institucijų plėtojimą tarptautiniu, nacionaliniu, subnacionaliniu lygmenimis, įskaitant vietos valdžios institucijas; stiprinti biudžeto sudarymo ir planavimo atsižvelgiant į lyčių aspektą gebėjimus, taip pat nepriklausomą, efektyvią, veiksmingą ir atskaitingą teismų sistemą ir skatinti teisinės valstybės principo laikymąsi, tarptautinį teisingumą, atskaitomybę ir visiems užtikrinti teisę už prieinamą mokesčių kreiptis į teismą;
- h) remti viešojo administravimo reformų procesus nacionaliniu ir subnacionaliniu lygmenimis, be kita ko, naudojant į piliečius orientuotas e. valdžios sistemas ir kitus skaitmeninius sprendimus, kad būtų sukurtos patikimos, atskaitingos ir skaidrios viešojo administravimo ir paslaugų teikimo sistemos, stiprinti teisines sistemas ir institucinę sąrangą, nacionalines statistikos sistemas ir gebėjimus, be kita ko, susijusius su duomenų išskaidymu pagal pajamas, lytį, amžių ir kitus veiksnius, patikimą viešųjų finansų valdymą, įskaitant išorės auditą, ir prisidėti prie kovos su korupcija, mokesčių vengimu, mokesčių slėpimu ir agresyviu mokesčių planavimu;
- i) padėti nacionalinei ir vietos valdžiai bei administracijoms sukurti reikiamą infrastruktūrą, kad galėtų būti tiksliai vykdomas visų civilinės būklės aktų (nuo gimimo liudijimų iki mirties liudijimų) registravimas ir jie būtų oficialiai pripažįstami, o esant būtinybei būtų išduodami dokumentų dublikatai, siekiant užtikrinti, kad visų piliečių gyvenimas būtų oficialiai įformintas ir jie galėtų naudotis savo pagrindinėmis teisėmis;

- j) skatinti įtraukią, subalansuotą ir integruotą teritorinę, kaimo ir miesto politiką ir vystymąsi, stiprinant viešojo valdymo institucijas ir įstaigas nacionaliniu ir subnacionaliniu lygmenimis, remiant vietos valdžios institucijų gebėjimų stiprinimą ir sutelkiant jų ekspertines žinias, kad būtų propaguojamas teritorinis požiūris į vietos vystymąsi, įskaitant veiksmingus decentralizavimo, fiskalinio decentralizavimo ir valstybės restruktūrizavimo procesus;
- k) didinti viešųjų institucijų ir valstybinių įmonių skaidrumą ir atskaitomybę nacionaliniu ir subnacionaliniu lygmenimis ir gerinti galimybes visiems susipažinti su informacija apie viešuosius reikalus, stiprinti viešuosius pirkimus, be kita ko, skatinti parengti aplinkosauginio, socialinio ir ekonominio tvarumo kriterijus ir uždavinius, taip pat stiprinti viešųjų finansų valdymą regioniniu, nacionaliniu ir vietos lygmenimis, remti e. valdžios sistemų kūrimą ir diegimą ir tobulinti paslaugų teikimą;
- l) remti tausų, atskaitingą, atžvalgų konfliktams ir skaidrų gamtos išteklių sektorių ir susijusių pajamų valdymą, taip pat remti reformas siekiant užtikrinti tinkamą, teisingą, veiksmingą ir tvarią mokesčių politiką.

2. Skurdo panaikinimas, kova su nelygybe ir diskriminacija ir žmogaus socialinės raidos skatinimas:

- a) panaikinti skurdą visais aspektais, be kita ko, pasitelkiant sveikatos, mitybos, švietimo ir socialinės apsaugos sričių viešąsias paslaugas, kovoti su diskriminacija ir nelygybe ir nė vieno nepalikti nuošalyje;
- b) remti tvarų žemės ūkį, tvarią miškininkystę ir žuvininkystę, kad būtų didinamas apsirūpinimo maistu saugumas, kuriamos ekonominės galimybės ir darbo vietos;
- c) dėti daugiau pastangų nustatant politiką ir tinkamas investicijas, kad būtų skatinamos, saugomos ir įgyvendinamos moterų ir mergaičių, jaunimo, vaikų ir asmenų su negalia teisės, kad jiems būtų lengviau įsitraukti į socialinį, pilietinį ir ekonominį gyvenimą ir prasmingai dalyvauti ir kad būtų užtikrintas visapusiškas jų įnašas į integracinį augimą ir darnų vystymąsi;
- d) skatinti pagarbą moterų ir mergaičių teisėms, tų teisių apsaugą ir įgyvendinimą, taip pat moterų ir mergaičių įgalėjimą, įskaitant ekonomines, darbo ir socialines teises, naudojimosi žeme teises, taip pat 8 straipsnio 4 dalyje nurodytas teises, naikinti visų formų seksualinį smurtą ir smurtą dėl lyties, įskaitant tokią žalingą praktiką kaip ankstyvos, priverstinės ir vaikų santuokos ir moters lyties organų žalojimas;

- e) nagrinėti pasaulinio demografinio augimo ir demografinių slinkčių bei darnaus vystymosi koreliaciją visais aktualiais aspektais, įskaitant lyčių lygybės, sveikatos, socialinės apsaugos, socialinės sanglaudos, švietimo ir užimtumo aspektus;
- f) ypatingą dėmesį skirti tiems, kurie neturi palankių sąlygų, yra pažeidžiami arba marginalizuoti, įskaitant vaikus ir jaunimą, vyresnio amžiaus asmenis, neįgaliuosius, LGBTI asmenis, mažumoms ir čiabuvių tautoms priklausančius asmenis, pabėgėlius, šalių viduje persikėlusius asmenis, nuo ginkluotų konfliktų nukentėjusius asmenis ir asmenis be pilietybės;
- g) skatinti integruotą požiūrį į paramą bendruomenėms, visų pirma labiausiai marginalizuotiems, pažeidžiamiausiems, skurdžiausiems ir sunkiausiai pasiekiamiems asmenims, be kita ko, pagerinant visuotines galimybes patenkinti būtiniausius poreikius ir naudotis paslaugomis, be kita ko, sveikatos, švietimo, mitybos ir socialinės apsaugos srityse;
- h) padėti užtikrinti saugią ir įkvepiančią aplinką vaikams, nes tai yra svarbus elementas ugdant sveikus jaunos žmones, galinčius pasinaudoti visomis savo galimybėmis. Tuo tikslu reikia skatinti perėjimą nuo vaikų globos įstaigose prie bendruomeninės vaikų globos. Taip pat reikia suteikti vaikams, ypač labiausiai marginalizuotiems, galimybę pradėti gyvenimą geriausiomis sąlygomis, investuojant į ankstyvąjį ugdymą ir užtikrinant, kad vaikai, kurie patiria skurdą ar nelygybę, galėtų gauti pagrindines paslaugas, kaip antai sveikatos, mitybos, švietimo ir socialinės apsaugos paslaugas;

- i) remti visų žmonių, ypač pažeidžiamiausių asmenų, *inter alia*, jaunesnių nei penkerių metų amžiaus vaikų, paauglių – tiek berniukų, tiek mergaičių – ir moterų, visų pirma nėštumo ir maitinimo krūtimi laikotarpiu, pakankamą apsirūpinimą įperkamu, saugiu ir maistingu maistu ir remti jų galimybes sveikai maitintis, taip pat stiprinti atsparumą maisto ir mitybos srityje ir nenutrūkstamą priežiūrą, visų pirma užsitęsusių ar pasikartojančių krizių paveiktose šalyse; užkirsti kelią sutrikusiam vystymuisi, išsekimui ir kitų formų mitybos nepakankamumui; žemės ūkio sektoriuje skatinti daugiasektorių atžvalgius mitybai sprendimus;
- j) užtikrinti galimybę visiems gauti pakankamą kiekį saugaus geriamojo vandens ir patenkinti sanitarijos bei higienos poreikius, taip pat užtikrinti tausų ir integruotą vandens išteklių valdymą, visų pirma vietos lygmeniu;
- k) užtikrinti visiems prieinamą sveikatos priežiūrą, kad visi asmenys ir visos bendruomenės turėtų vienodas galimybes naudotis kokybiškais ir įperkamomis sveikatos priežiūros paslaugomis, įskaitant lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugas, įgyvendinant Pekino veiksmų platformą ir Tarptautinės konferencijos gyventojų ir vystymosi klausimais veiksmų programą, taip pat jų peržiūros konferencijų rezultatus, remiant įtraukiant kokybiškų ir atsparių sveikatos priežiūros sistemų, kurios būtų prieinamos visiems, kūrimą ir stiprinant ankstyvojo perspėjimo, rizikos mažinimo, valdymo ir atkūrimo pajėgumus; papildyti veiksmus, įgyvendinamus pagal Sąjungos bendrąją mokslinių tyrimų ir inovacijų programą, siekiant kovoti su visuotinėmis grėsmėmis sveikatai, kurti saugius, veiksmingus ir įperkamus skiepus, vaistus ir gydymo metodus, naudotinus dėl skurdo plintančių ir apleistų ligų atvejais, taip pat gerinti atsaką į sveikatos problemas, įskaitant užkrečiamąsias ligas, atsparumą antimikrobinėms medžiagoms ir naujas ligas bei epidemijas;

- l) remti visuotinę bei teisingą socialinę apsaugą ir stiprinti socialinės apsaugos sistemas, paramos tinklus ir sistemas, kuriais garantuojamos bazinės pajamos, neleidžiama vėl nugrimzti į itin didelį skurdą ir didinamas atsparumas;
- m) skatinti integracinį tvarų miestų vystymąsi, kad miestuose būtų mažinama nelygybė, daugiausia dėmesio skiriant tiems, kam labiausiai reikia pagalbos;
- n) remti vietos valdžios institucijas, be kita ko, vykdant decentralizuotą bendradarbiavimą, plėtojant gebėjimus ir sutelkiant išteklius, kad miestų teritorijose ir kaimo vietovėse gerėtų DVT pritaikymas prie vietos sąlygų, teikiant pagrindines paslaugas ir jomis labiau reaguojant į situaciją, ir vienodomis sąlygomis užtikrinant apsirūpinimo maistu ir mitybos saugumą, prieinamą, deramą ir įperkamą būstą ir gyvenimo kokybę, visų pirma neoficialiose gyvenvietėse ir lūšnynuose gyvenantiems asmenims, stiprinti ir propaguoti prieinamus dalyvavimo ir skundų nagrinėjimo mechanizmus, visų pirma skirtus nepalankias sąlygas turintiems ir atskirtyje esantiems asmenims ir grupėms;
- o) skatinti, kad būtų pasiekti tarptautiniu mastu sutarti tikslai švietimo srityje, ypatingą dėmesį skiriant nemokamo švietimo sistemų stiprinimui, užtikrinant įtraukų ir vienodomis sąlygomis teikiamą kokybišką formalųjį švietimą, savaiminį mokymąsi ir neformalųjį švietimą ir skatinant mokymosi visą gyvenimą galimybes visiems ir visais lygmenimis, visų pirma ikimokyklinio ir pradinio ugdymo, techninio ir profesinio mokymo metu, taip pat ir esant kritinei padėčiai ar ištikus krizėms, ypatingą dėmesį skiriant moterims ir mergaitėms, ir, be kita ko, užtikrinant mokytojų ir dėstytojų mokymą ir profesinį tobulėjimą, taip pat skaitmeninių technologijų naudojimą tobulinant švietimo darbuotojų mokymą ir mokymąsi;

- p) remti veiksmus, kuriais stiprinami gebėjimai, judumas mokymosi tikslais tarp Sąjungos ir šalių partnerių arba tarp pačių šalių partnerių, taip pat bendradarbiavimas ir politinis dialogas su tų šalių institucijomis, organizacijomis, įgyvendinančiomis vietas įstaigomis ir valdžios institucijomis;
- q) skatinti bendradarbiavimą mokslo, technologijų ir mokslinių tyrimų srityse, ypatingą dėmesį skiriant su skurdu susijusiems ir visuomenės pokyčiams, atviriesiems duomenims, didiesiems duomenims, dirbtiniam intelektui ir inovacijoms, kartu užkertant kelią protų nutekėjimo reiškiniui;
- r) intensyvinti visų susijusių subjektų veiksmų koordinavimą visais lygmenimis, siekiant padėti pereiti nuo gaivalinės ar žmogaus sukeltos kritinės padėties prie vystymosi etapo; užtikrinti bendrą bendradarbiavimo intervencinių priemonių, kurios derėtų su humanitarine pagalba ir, kai aktualu, taikos kūrimo veiksmais, planavimą ir programavimą remiantis bendra analize;
- s) remti minties, sąžinės ir religijos ar tikėjimo laisvę, be kita ko, imantis priemonių, skirtų visų formų neapykantai, netolerancijai ir diskriminacijai dėl religijos ar tikėjimo panaikinti, ir skatinant toleranciją bei pagarbą religijų ir kultūrų įvairovei visuomenėse ir tarp jų;

- t) propaguoti kultūrų dialogą ir visų formų kultūrų įvairovę, saugoti ir propaguoti kultūros paveldą, išnaudoti kūrybos sektorių potencialą siekiant darnaus, socialinio ir ekonominio vystymosi;
- u) remti veiksmus ir skatinti bendradarbiavimą sporto srityje siekiant prisidėti prie moterų, jaunimo, pavienių asmenų ir bendruomenių įgalėjimo ir padėti siekti Darbotvarkėje iki 2030 m. nustatytų sveikatos, švietimo ir socialinės įtraukties tikslų;
- v) skatinti užtikrinti ilgam laikui priverstinai persikėlusių žmonių orumą bei atsparumą ir jų įtraukimą į priimančiųjų šalių bei priimančiųjų bendruomenių ekonominį ir socialinį gyvenimą, be kita ko, vietos lygmeniu.

3. Migracija, priverstinis persikėlimas ir judumas:

- a) stiprinti dvišales, regionines ir tarptautines partnerystes migracijos, priverstinio persikėlimo ir judumo srityse, remiantis integruotu ir subalansuotu požiūriu, apimančiu visus migracijos aspektus, įskaitant paramą įgyvendinant Sąjungos dvišalius ar regioninius susitarimus, dialogus ir tvarką, be kita ko, dėl grąžinimo ir readmisijos, teisėtų kelių ir partnerysčių judumo srityje, visapusiškai laikantis tarptautinės teisės ir įsipareigojimų žmogaus teisių srityje;
- b) remti tvarią grįžtančių migrantų ir jų šeimų reintegraciją, taip pat saugų ir orų grąžinimą, vykdomą tarp šalių partnerių, visapusiškai laikantis su humanitarinėmis ir žmogaus teisėmis susijusių įpareigojimų pagal tarptautinę ir Sąjungos teisę;

- c) šalinti pagrindines neteisėtos migracijos ir priverstinio persikėlimo priežastis ir švelninti jų poveikį;
- d) spręsti neteisėtos migracijos ir priverstinio persikėlimo klausimą, sumažinti su migracija susijusį pažeidžiamumą, kurį, be kita ko, lemia prekyba žmonėmis ir neteisėtas žmonių gabenimas, taip pat įtraukti rėmimo priemonės, skirtas apsaugoti nuo išnaudojimo ar prievartos nukentėjusius asmenis, ir intensyvinti bendradarbiavimą integruoto sienų valdymo srityje laikantis tarptautinės ir Sąjungos teisės, žmogaus teisių teisės, humanitarinės teisės ir duomenų apsaugos standartų;
- e) stiprinti mokslinius, techninius, žmogiškuosius ir institucinius gebėjimus migracijos valdymo srityje, įskaitant mokymus žmogaus teisių klausimais, paramą šalių partnerių priėmimo, tvarkymo, prieglobsčio ir grąžinimo procedūroms vykdyti, stiprinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą keitimosi informacija srityje laikantis duomenų apsaugos standartų ir pareigų, susijusių su teise į privatumą pagal tarptautinę žmogaus teisių teisę, ir remti tikslių ir atitinkamai suskirstytų duomenų rinkimą ir naudojimą kaip įrodymais pagrįstos politikos pagrindą, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos tvarkingai, saugiai, teisėtai ir atsakingai migracijai ir judumui;
- f) remti veiksmingą ir žmogaus teisėmis grindžiamą migracijos politiką visais lygmenimis, be kita ko, vykdant apsaugos programas;

- g) skatinti sąlygas, kad, kai tikslinga, būtų sudarytos palankesnės sąlygos teisėtai migracijai ir tinkamai valdomam judumui, kartu atsižvelgiant į valstybių narių kompetenciją, ir žmonių tarpusavio ryšiams, įskaitant švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų, kultūrinių mainų ir kultūrų dialogo srityse, be kita ko, laiku teikiant tikslią informaciją, kuo labiau didinant teisėtos migracijos poveikį vystymuisi;
- h) gerinti bendrą supratimą apie migracijos ir vystymosi sąsają, pripažįstant, kad tvarkinga, saugi, teisėta ir atsakinga migracija ir judumas, taika, geras valdymas, stabilumas, integracinis augimas ir darnus vystymasis yra glaudžiai tarpusavyje susiję, ir siekti sinergijos šiais įvairiais aspektais;
- i) užtikrinti visų migrantų, pabėgėlių, priverstinai persikėlusiu asmenų ir šalies viduje persikėlusiu asmenų, įskaitant dėl klimato kaitos persikėlusius asmenis, žmogaus teisių apsaugą, pagarbą joms ir jų užtikrinimą, ypač daug dėmesio skiriant pažeidžiamoms grupėms;
- j) remti į vystymąsi orientuotus sprendimus dėl priverstinai persikėlusiu asmenų, šalies viduje persikėlusiu asmenų ir juos priimančių bendruomenių, be kita ko, užtikrinant socioekonominę įtrauktį, sudarant galimybių patekti į darbo rinką, gauti deramą darbą, švietimą ir paslaugas, siekiant skatinti perkeltųjų asmenų orumą, atsparumą ir savarankiškumą;

- k) remti diasporos įsitraukimą kilmės šalyse siekiant prisidėti prie darnaus vystymosi, be kita ko, įtraukiant vietos valdžios institucijas ir pilietinės visuomenės organizacijas, atsižvelgiant į jų potencialą investicijoms, remiant jų solidarumą ir verslo iniciatyvas;
- l) skatinti, kad piniginės perlaidos būtų greitesnės, pigesnės ir saugesnės tiek kilmės, tiek gaunančioiose šalyse, taip išnaudojant visą jų potencialą vystymuisi.

Bendradarbiavimas šioje srityje bus valdomas derinant su Sąjungos reglamentavimo taisyklėmis migracijos srityje, visapusiškai laikantis politikos suderinamumo vystymosi labui principo.

PLANETA

4. Aplinka ir klimato kaita:

- a) stiprinti mokslinius, techninius, žmogiškuosius ir institucinius gebėjimus klimato ir aplinkosaugos valdymo, aplinkos aspekto integravimo ir aplinkos stebėsenos srityse; stiprinti regioninį, nacionalinį ir vietos klimato ir aplinkos valdymą ir sudaryti palankesnes sąlygas naudotis viešaisiais ir privačiais šaltiniais nelaimių rizikai mažinti, ekosistemoms ir biologinei įvairovei išsaugoti ir kovai su klimato kaita bei draudimui nuo klimato kaitos keliamos rizikos finansuoti;

- b) remti prisitaikymą prie klimato kaitos, ypatingą dėmesį skiriant ypač pažeidžiamoms valstybėms ir gyventojų grupėms; prisidėti prie partnerių pastangų vykdyti įsipareigojimus, susijusius su kova su klimato kaita ir ekosistemų bei biologinės įvairovės išsaugojimu, be kita ko, vietos lygmeniu, laikantis Paryžiaus susitarimo ir Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programos. Tos pastangos apima NĮV ir klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos veiksmų planų, įskaitant prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo veiksmų sinergijas, įgyvendinimą, pasitelkiant tokias pasaulinio masto iniciatyvas kaip NĮV partnerystė, taip pat jų įsipareigojimų pagal kitus daugiašalius aplinkos susitarimus, tokius kaip JT Biologinės įvairovės konvencija ir JT konvencija dėl kovos su dykumėjimu, įgyvendinimą;
- c) skatinti ir (arba) stiprinti tvarų žaliąjį bei mėlynąjį augimą ir žiedinę ekonomiką visuose ekonomikos sektoriuose;

- d) besivystančiose šalyse gerinti galimybes gauti tvarios energijos; stiprinti bendradarbiavimą tvarios atsinaujinančiosios energijos srityje, visapusiškai laikantis aukščiausių tarptautinių standartų, įskaitant standartus, reglamentuojančius tiek nacionalinio, tiek tarpvalstybinio lygmens saugos aspektų ir poveikio aplinkai vertinimą; skatinti ir plėtoti bendradarbiavimą energijos efektyvumo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos ir tokių išteklių naudojimo srityse; skatinti galimybes gauti patikimas, saugias, įperkamas, švarias ir tvarias energetines paslaugas; remti visų pirma mažos galios, mikrotinklų ir nuo elektros tinklų nepriklausomus sprendimus, turinčius didelę aplinkosauginę ir vystymosi vertę, taip pat vietas ir decentralizuotus sprendimus, kurie užtikrintų galimybes naudotis energija skurdžiai ir atokiose vietovėse gyvenantiems asmenims;
- e) stiprinti gebėjimus integruoti aplinkos tvarumo ir kovos su klimato kaita tikslus ir įtraukti žaliąjį ekonomikos augimą į nacionalines ir vietos vystymosi strategijas, be kita ko, skatinti taikyti tvarumo kriterijus vykdant viešuosius pirkimus;
- f) skatinti laipsniškai panaikinti aplinkai kenksmingas subsidijas iškastiniam kurui, taip pat skatinti stabilias bei skaidrias energijos rinkas, diegti pažangiuosius elektros energijos tinklus ir naudoti skaitmenines tvaraus energijos valdymo technologijas;
- g) skatinti įmonių socialinę atsakomybę, tiekimo grandinių išsamų patikrinimą ir nuoseklų atsargumo principo bei principo „teršėjas moka“ taikymą;

- h) remti aplinkos atžvilgiu tvarią žemės ūkio praktiką, įskaitant agroekologijos ir biologinės įvairovės aspektus, taip pat stiprinti klimato kaitos švelninimą bei prisitaikymą prie jos ir didinti aplinkos ir socialinį atsparumą bei skatinti sveikas ekosistemas;
- i) gerinti vietos, nacionalinius, regioninius ir žemyninius daugiarašio transporto tinklus ir paslaugas, kad būtų kuriama daugiau galimybių skatinti tvarų klimato kaitai atsparų ekonominį vystymąsi ir darbo vietų kūrimą siekiant mažataršio ir klimato kaitos poveikiui atsparaus vystymosi; skatinti transporto veiklos lengvinimą ir liberalizavimą, didinti tvarumą, gerinti kelių eismo saugumą ir transporto sektorių atsparumą;
- j) stiprinti vietos valdžios institucijų ir vietos bendruomenių bei čiabuvių tautų dalyvavimą sprendžiant su klimato kaita susijusius uždavinius, kovojant su biologinės įvairovės mažėjimu ir nusikaltimais laukinei gamtai, išsaugant ekosistemas ir užtikrinant atžvalgų konfliktams gamtos išteklių valdymą, be kita ko, gerinant naudojimąsi žeme ir vandens išteklių valdymą; skatinti tvarų miestų vystymąsi ir didinti miestų teritorijų atsparumą; stiprinti ir skatinti dalyvavimą ir galimybes naudotis skundų teikimo ir teisių gynimo mechanizmais nacionaliniu ir vietos lygmenimis, visų pirma čiabuvių tautoms, kaip išdėstyta UNDRIP;
- k) skatinti švietimą darnaus vystymosi tikslu siekiant įgalinti žmonės pertvarkyti visuomenę ir kurti tvarią ateitį;

- l) skatinti gamtos išteklių, sveikų sausumos ir ne sausumos ekosistemų išsaugojimą, jų tvarų ir atžvalgų konfliktams valdymą, naudojimą ir atkūrimą, sustabdyti biologinės įvairovės nykimą, saugoti laukinę gamtą, be kita ko, kovoti su brakonieriaivimu ir neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais; stiprinti konsultavimąsi ir skatinti regioninio masto tarpvalstybinį bendradarbiavimą, taip pat užtikrinti čiabuvių tautų laisvą, išankstinę, informacija pagrįstą sutikimą ir veiksmingą dalyvavimą, kaip išdėstyta UNDRIP;
- m) skatinti integruotą, tvarų, dalyvaujамąjį ir atžvalgų konfliktams vandens išteklių valdymą, taip pat tarpvalstybinį bendradarbiavimą vandens išteklių srityje pagal tarptautinę teisę, įtraukiant, kai aktualu, vietos valdžios institucijas;
- n) skatinti išsaugoti ir didinti anglies sankaupas, užtikrinant tvarų žemės naudojimo valdymą, žemės naudojimo keitimą ir miškininkystę, taip pat kovoti su aplinkos būklės blogėjimu, dykumėjimu, dirvožemio ir miškų alinimu ir sausromis, įtraukiant, kai aktualu, vietos valdžios institucijas;
- o) skatinti miško įveisimą ir natūralių miškų apsaugą; mažinti miškų kirtimą ir skatinti miškų teisės aktų vykdymą, miškų valdymą ir prekybą mediena, kovoti su neteisėta medienos ruoša, neteisėta prekyba mediena ir medienos produktais.

Remti geresnį valdymą ir gebėjimų stiprinimą siekiant tvariai valdyti gamtos išteklius, be kita ko, pasitelkiant subnacionalinio lygmens valdžią; remti derybas dėl savanoriškos partnerystės susitarimų ir jų įgyvendinimą;

- p) remti vandenynų valdymą, įskaitant visų formų pakrančių ir jūrų zonų, įskaitant ekosistemas, apsaugą, atkūrimą ir išsaugojimą, kovą su jūrų tarša, kovą su neteisėta, nedeklaruojama ir neregamentuojama žvejojimu ir jūrų biologinės įvairovės pagal JT jūrų teisės konvenciją apsaugą;
- q) stiprinti regioninį nelaimių rizikos mažinimą, pasirengimą ir atsparumą, be kita ko, užtikrinant investicijas ir skatinant bendruomenę grindžiamą ir į žmones orientuotą požiūrį, kartu užtikrinant sinergiją su prisitaikymo prie klimato kaitos politika ir veiksmais;
- r) skatinti efektyvų išteklių naudojimą bei tausų vartojimą ir gamybą, visų pirma dėmesį skiriant visai tiekimo grandinei, veiklą orientuojant į perėjimą prie žiedinės ekonomikos, be kita ko, sustabdant gamtos išteklių naudojimą konfliktams finansuoti ir remiant suinteresuotųjų subjektų pastangas laikytis atitinkamų iniciatyvų; kovoti su tarša, mažinti oro teršalų, visų pirma juodosios anglies, kiekį ir skatinti tvarų cheminių medžiagų ir atliekų tvarkymą;
- s) remti pastangas didinti tvarų ekonomikos įvairinimą, konkurencingumą, vietos pridėtinę vertę tiekimo grandinėse ir tvarią prekybą, privačiojo sektoriaus plėtrą, ypatingą dėmesį skiriant mažataršiam, klimato kaitai atspariam žaliajam augimui, MVĮ ir kooperatyvams, pasinaudojant esamų su Sąjungos sudarytų prekybos susitarimų teikiama nauda siekiant darnaus vystymosi;

- t) skatinti įgyvendinti su biologinės įvairovės išsaugojimu susijusius įsipareigojimus pagal tarptautinius susitarimus;
- u) geriau integruoti ir plačiau įtraukti klimato kaitos ir aplinkos tikslus, remiant metodinę ir mokslinių tyrimų veiklą;
- v) spręsti pasaulines ir tarpreģionines klimato kaitos poveikio problemas, kurios gali daryti destabilizuojantį poveikį vystymuisi, taikai ir saugumui.

GEROVĖ

5. Integracinis ir tvarus ekonomikos augimas ir deramas darbas:

- a) remti verslumą, be kita ko, naudojantis mikrofinansavimu, deramą darbą ir įsidarbinamumą plėtojant gebėjimus ir kompetencijas, užtikrinant švietimą ir profesinį mokymą, gerinant visapusišką tarptautinių darbo standartų taikymą, be kita ko, vedant socialinį dialogą ir kovojant su vaikų darbu, taip pat remti sveiką aplinką užtikrinančias darbo sąlygas, lyčių lygybę, pragyvenimą užtikrinantį darbo užmokestį ir galimybių, visų pirma jaunimui ir moterims, kūrimą;

- b) remti nacionalines ir vietos vystymosi kryptis, kuriomis užtikrinti kuo geresni socialiniai rezultatai ir poveikis, mažinama tam tikrų grupių atskirties ir marginalizacijos rizika, skatinti teisingą, efektyvą ir tvarų apmokestinimą ir lėšų perskirstymu grindžiamą viešąją politiką ir kurti bei stiprinti tvarias socialinės apsaugos ir socialinio draudimo sistemas; remti nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu dedamas kovos su mokesčių slėpimu ir mokesčių rojais pastangas;
- c) gerinti verslo aplinką ir investavimo sąlygas vietos ir nacionaliniu lygmenimis, kurti ekonomikos plėtrai palankią reglamentavimo aplinką, remti įmones, visų pirma MVI, įskaitant startuolius, taip pat kooperatyvus, socialines įmones ir moteris verslininkes, kad jie plėstų veiklą ir kurtų darbo vietas, remti solidarumo ekonomikos plėtrą ir skatinti socialiai atsakingą verslą bei didinti privačiojo sektoriaus atskaitomybę;
- d) skatinti įmonių atsakomybę ir teisių gynimo mechanizmus, taikytinus žmogaus teisių pažeidimų, susijusių su privačiojo sektoriaus veikla, atvejais; remti vietos, regioninio ir pasaulio lygmens pastangas siekiant užtikrinti, kad įmonės laikytųsi žmogaus teisių standartų ir naujausių reglamentuojančiųjų aktų, be kita ko, dėl privalomo išsamaus patikrinimo, taip pat laikytųsi verslo ir žmogaus teisių srityje prisiimtų tarptautinių įsipareigojimų;

- e) didinti socialinį ir aplinkos tvarumą, įtraukumą, įmonių socialinę atsakomybę ir stiprinti atsakingą verslą, taip pat laikytis žmogaus teisių standartų ir principų ir juos propaguoti visose vertės grandinės grandyse, remti bendros vertės komponento įdiegimą ir sąžiningas prekybos sąlygas;
- f) didinti viešųjų išlaidų aktualumą, veiksmingumą ir tvarumą, be kita ko, skatinant tvarius viešuosius pirkimus, ir skatinti strategiškiau panaudoti viešuosius finansus, įskaitant dotacijų ir paskolų derinimo priemones, siekiant pritraukti papildomų viešųjų ir privačiųjų investicijų;
- g) didinti miestų kaip darnaus bei integracinio augimo ir inovacijų centrų potencialą;
- h) skatinti vidaus ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą, stiprinti kaimo ir miesto vietovių tarpusavio ryšius ir sudaryti sąlygas plėtoti tiek kūrybos pramonės sektorius, tiek tvaraus turizmo, kaip darnaus vystymosi svertą, sektorių;
- i) tobulinti ir įvairinti tvarias ir įtraukias žemės ūkio ir maisto vertės grandines, skatinti apsirūpinimo maistu saugumą ir ekonomikos įvairinimą, vertės kūrimą, regioninę integraciją, konkurencingumą ir sąžiningą prekybą, taip pat stiprinti tvarias, mažataršes ir klimato kaitai atsparias inovacijas;

- j) sutelkti dėmesį į ekologiniu požiūriu veiksmingą žemės ūkio veiklos, kuria užsiima smulkieji ūkininkai ir visų pirma moterys, intensyvinimą, teikiant paramą, skirtą veiksmingai ir tvariai nacionalinei politikai, strategijoms ir teisinėms sistemoms, taip pat teisingai ir tvariai prieigai prie išteklių, įskaitant žemę ir naudojimosi žeme teises, vandenį, kitas žemės ūkio gamybos priemones ir (mikro)kreditus, ir jų teisingam ir tvariam valdymui;
- k) remti aktyvesnę pilietinės visuomenės, be kita ko regionų lygmeniu, ir visų pirma ūkininkų organizacijų dalyvavimą rengiant politiką ir vykdant mokslinių tyrimų programas ir labiau juos įtraukti į vyriausybės programų įgyvendinimą ir vertinimą;
- l) remti ir skatinti tvarų žuvininkystės valdymą bei tvarią akvakultūrą;
- m) užtikrinti galimybę visiems naudotis įperkama, patikima ir tvaria energija, skatinti mažataršę, klimato kaitai atsparią, efektyviai išteklius naudojančią žiedinę ekonomiką laikantis Paryžiaus susitarimo ir Darbotvarkės iki 2030 m. tikslų;
- n) skatinti pažangų, tvarų, įtraukų ir saugų judumą, taip pat gerinti susisiekimą su Sąjunga;

- o) skatinti prieinamą, įperkamą, įtraukų, patikimą ir saugų skaitmeninį junglumą ir stiprinti skaitmeninę ekonomiką; skatinti skaitmeninį raštingumą ir gebėjimus; puoselėti skaitmeninį verslumą ir darbo vietų kūrimą; propaguoti skaitmeninių technologijų naudojimą kaip darnaus vystymosi stimulą; spręsti kibernetinio saugumo, duomenų apsaugos ir kitus su skaitmeninimu susijusius reglamentavimo klausimus;
- p) plėtoti ir stiprinti rinkas bei sektorius taip, kad būtų paskatintas įtraukus, tvarus ir klimato kaitai atsparus ekonomikos augimas ir sąžininga prekyba ir būtų sumažinta socioekonominė pažeidžiamų grupių marginalizacija;
- q) remti regioninės integracijos darbotvarę ir optimalią prekybos politiką, padedančią įtraukiam ir darniam vystymuisi, stiprinti šalių prekybos gebėjimus ir remti Sąjungos ir jos partnerių prekybos susitarimų, įskaitant holistinius ir asimetriškus susitarimus su besivystančiomis šalimis partnerėmis, konsolidavimą ir įgyvendinimą laikantis žmogaus teisių standartų; propaguoti ir stiprinti daugiašališkumą, tvarų ekonominį bendradarbiavimą, taip pat priemones, kuriomis siekiama propaguoti ir stiprinti Pasaulio prekybos organizacijos taisykles;
- r) skatinti bendradarbiavimą mokslo, technologijų, mokslinių tyrimų, skaitmeninimo, atvirųjų duomenų, didžiųjų duomenų, dirbtinio intelekto ir inovacijų srityse, įskaitant mokslo diplomatijos plėtojimą;

- s) propaguoti kultūrų dialogą ir visų formų kultūrų įvairovę, plėtoti vietos amatus, taip pat šiuolaikinį meną ir įvairią kultūros raišką, saugoti ir propaguoti kultūros paveldą, išnaudoti kūrybos sektorių potencialą siekiant tvaraus socialinio ir ekonominio vystymosi ir užtikrinti bei stiprinti čiabuvių tautų, kaip išdėstyta UNDRIP, ir vietos bendruomenių teises ir jų veiksmingą dalyvavimą ir įgalėjimą;
- t) skatinti moterų įgalėjimą, kad jos užimtų svarbesnį vaidmenį ekonomikos ir sprendimų priėmimo srityse, be kita ko, vietos lygmeniu;
- u) didinti galimybes visiems gauti deramą darbą sveikoje aplinkoje ir kurti įtraukesnes ir gerai veikiančias darbo rinkas ir užimtumo politiką, skirtą užtikrinti, kad visi, ypač moterys ir jaunimas, turėtų deramą darbą, būtų gerbiamos jų žmogaus teisės ir darbuotojų teisės, įskaitant pragyvenimą užtikrinantį darbo užmokestį;
- v) skatinti sąžiningas, tvarias, neiškreiptas, atžvalgas konfliktams ir nekorupcines galimybes vykdyti naudingųjų iškasenų gavybą, kartu gerbiant žmogaus teises; didinti skaidrumą, išsamių patikrinimų vykdymą ir investuotojų atsakomybę, kartu skatinant privačiojo sektoriaus atskaitomybę; taikyti priemones, padedančias įgyvendinti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/821¹.

---

¹ 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/821, kuriuo nustatomos alavo, tantalo, volframo, jų rūdų ir aukso iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų Sąjungos importuotojų prievolės dėl išsamaus tiekimo grandinės patikrinimo (OL L 130, 2017 5 19, p. 1).

TAIKA

6. Taika, stabilumas ir konfliktų prevencija:
- a) prisidėti prie taikos, konfliktų prevencijos, taigi ir prie stabilumo, didinant valstybių, visuomenių, subnacionalinio lygmens valdžios, bendruomenių ir asmenų atsparumą politiniam, ekonominiam, su aplinka, maistu susijusiam, demografiniam, saugumo ir visuomenės keliamam spaudimui ir sukrėtimams, be kita ko, kovojant su hibridinėmis grėsmėmis ir remiant atsparumo vertinimus, kuriais siekiama nustatyti visuomenių vidinius pajėgumus, kurie padeda joms išlaikyti tą spaudimą ir sukrėtimus, prie jų prisitaikyti ir greitai atsigauti; šalinti politinę ir ekonominę atskirtį ir kitas ilgalaikes struktūrines ir pirmines konfliktų, nesaugumo ir nestabilumo priežastis;
  - b) propaguoti smurto nenaudojimo kultūrą, be kita ko, remiant formalųjį švietimą, savaiminį mokymąsi ir neformalųjį švietimą taikos klausimais;
  - c) remti konfliktų prevenciją, ankstyvąjį perspėjimą ir taikos kūrimą per taikinamąjį tarpininkavimą ir dialogą, krizių valdymą, padėties stabilizavimą ir atstatymą po konflikto, be kita ko, užtikrinant didesnę moterų vaidmenį visais šiais etapais; skatinti, lengvinti ir stiprinti gebėjimus pasitikėjimo stiprinimo, taikinamojo tarpininkavimo, dialogo ir susitaikymo, gerų kaimynystės santykių srityse ir kitas priemones, padedančias išvengti konfliktų ir juos išspręsti, ypatingą dėmesį skiriant kylančiam įtampai tarp bendruomenių, taip pat visuomenių grupių susitaikymo priemonėms ir užsitęsusių konfliktų ir krizių sprendimui;

- d) remti ginkluotųjų konfliktų aukų reabilitaciją ir reintegraciją, remti buvusių kovotojų nusiginklavimą, demobilizaciją ir jų bei jų šeimų reintegraciją į visuomenę ir spręsti socialinių pasekmių, kylančių restruktūrizuojant ginkluotąsias pajėgas, klausimus, įskaitant moterų konkrečių poreikių klausimus;
- e) stiprinti moterų ir jaunimo sistemingą dalyvavimą, be kita ko, sprendimų priėmimo ir įgyvendinimo procesuose, taikos derybose, susitaikymo procesuose, konfliktų prevencijos ir taikos kūrimo veiksmuose ir gerinti jų įtrauktį, reikšmingą civilinį ir politinį dalyvavimą ir socialinį pripažinimą laikantis JT ST rezoliucijos 1325 (2000), ypač nestabiliose, konfliktinėse ir pokonfliktinėse situacijose ir šalyse, tokiu būdu taip pat siekiant spręsti jų patiriamą neproporcingo poveikio smurtinio konflikto atveju problemą ir geriau atsižvelgti į jų ypatingus poreikius konflikto metu;
- f) užkirsti kelią visų formų seksualiniam smurtui ir smurtui dėl lyties, be kita ko, seksualinio smurto kaip karo ginklo naudojimui;
- g) remti lyčiai ir konfliktams atžvalgas saugumo sektoriaus reformas, kuriomis užtikrinama pagarba Sąjungos pagrindinėms vertybėms ir gero valdymo principams, jų propagavimas ir įgyvendinimas ir kuriomis asmenims, pilietinei visuomenei ir valstybei palapsniui suteikiami veiksmingesni, demokratiškesni ir atskaitingesni saugumo srities pajėgumai ir priemonės, reikalingi darniam vystymuisi ir taikai;

- h) remti karinių subjektų pajėgumų stiprinimą remiant vystymąsi ir saugumą vystymosi labui, kaip numatyta 9 straipsnyje;
- i) remti regionines ir tarptautines nusiginklavimo iniciatyvas ir ginklų eksporto kontrolės režimus ir priemones;
- j) remti vietos, nacionalines, regionines ir tarptautines iniciatyvas, kuriomis prisidedama prie saugumo, stabilumo ir taikos, įskaitant nusiginklavimo iniciatyvas ir ginklų eksporto kontrolės režimus ir priemones, išminavimą ir kovos su minomis pastangas, taip pat susieti šias skirtingas iniciatyvas ir spręsti priešpėstinių minų, nesprogusių šaudmenų ar likusių nuo karo sprogmenų socioekonominio poveikio civiliams gyventojams, įskaitant moterų poreikius, klausimus;
- k) užkirsti kelią radikalėjimui, skatinančiam smurtinį ekstremizmą ir terorizmą, ir su juo kovoti, taip pat apsaugoti asmenis nuo tokių grėsmių, be kita ko vykdant pagal kontekstą pritaikytus, atžvalgius konfliktams ir lyčiai veiksnius;
- l) remti *ad hoc*, vietos, nacionalinius, regioninius ir tarptautinius baudžiamuosius tribunolus, tiesos ir susitaikymo komisijas ir mechanizmus;
- m) kovoti su visų formų smurtu, korupcija, organizuotu nusikalstamumu ir pinigų plovimu;

- n) skatinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą tvaraus, atžvalgaus konfliktams ir dalyvavimu grindžiamo bendrų gamtos išteklių valdymo srityje pagal tarptautinę ir Sąjungos teisę, taip pat gerbti ir propaguoti nukentėjusių asmenų ir grupių, įskaitant čiabuvių tautas, kaip išdėstyta UNDRIP, ir vietos bendruomenių žmogaus teises;
- o) bendradarbiauti su trečiosiomis valstybėmis dėl taikaus branduolinės energijos naudojimo sveikatos, žemės ūkio ir maisto saugos srityse, užtikrinant visapusišką aukščiausių tarptautinių standartų laikymąsi; taip pat remti socialinius veiksmus, kuriais šalinamos gyventojų patirtos bet kokios radiologinės avarijos šalyse pasekmės ir siekiama gerinti jų gyvenimo sąlygas; propaguoti žinių valdymą, mokymą ir švietimą branduolinės energetikos srityse. Kai taikytina, ši veikla turi derėti su veikla pagal Europos tarptautinio bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje priemonę;
- p) didinti jūrų saugumą ir saugą, kad vandenynai būtų saugūs, apsaugoti, svarūs ir tvariai valdomi;
- q) remti gebėjimų stiprinimą kibernetinio saugumo, atsparių skaitmeninių tinklų, duomenų apsaugos ir privatumo srityse, laikantis žmogaus teisių standartų ir principų.

PARTNERYSTĖ

7. Partnerystė:

- a) siekiant prisidėti prie kuo didesnio vystomojo bendradarbiavimo veiksmingumo visais aspektais užtikrinimo – didinti šalių politinę atsakomybę, partnerystę ir konstruktyvų dialogą, be kita ko, su pilietine visuomene (ypatingą dėmesį skiriant konkreitiems mažiausiai išsivysčiusių šalių ir dėl konfliktų ir nestabilumo kenčiančių šalių iššūkiams ir vidutines pajamas gaunančių šalių ir labiau pažengusių besivystančių šalių konkreitiems pereinamojo laikotarpio iššūkiams), įgyvendinti teisėmis grindžiamą požiūrį į vystomąjį bendradarbiavimą, apimančį visas žmogaus teises, ir užtikrinti, kad nė vienas nebūtų paliktas nuošalyje;
- b) stiprinti Sąjungos ir trečiųjų valstybių bei regioninių ir tarptautinių organizacijų dialogą politikos, ekonomikos, socialinių, aplinkos ir kultūros klausimų srityje ir remti dvišalių ir tarptautinių įsipareigojimų įgyvendinimą;
- c) skatinti didesnę visų subjektų įtraukumą ir bendradarbiavimą įgyvendinant vystomąjį bendradarbiavimą ir išorės veiksmų politiką, siekiant dalytis įgyta patirtimi, maksimaliai didinti pajėgumus, pridėtinę vertę, kompetenciją ir patirtį, taip sustiprinant bendrus tikslus, vertes ir interesus ir siekį glaudžiau dirbti drauge;

- d) skatinti gerus kaimyninius santykius, regioninę integraciją, geresnį sąsajumą, bendradarbiavimą ir įtraukų bei konstruktyvų dialogą, įskaitant, be kita ko, tvirtesnį regioninį bendradarbiavimą ES strategijos dėl glaudesnių Europos ir Azijos sąsajų, ES Vidurinės Azijos strategijos, Afrikos ir ES partnerystės, bendradarbiavimo Juodosios jūros regione, bendradarbiavimo Arkties klausimais ir Šiaurės dimensijos politikos kontekste;
- e) remti ir plėtoti šalių partnerių ir regionų partnerių bendradarbiavimą su kaimyniniais Sąjungos atokiausiais regionais ir užjūrio šalimis bei teritorijomis;
- f) remti pilietinės visuomenės organizacijų ir fondų veiklai palankią aplinką, stiprinti prasmingą, nuolatinį ir struktūruotą jų dalyvavimą vidaus ir tarptautinėje politikoje ir stiprinti jų gebėjimus atlikti savo kaip nepriklausomų vystymosi ir valdymo srities veikėjų užduotis; taip pat stiprinti įvairių suinteresuotųjų subjektų dalyvavimu grindžiamus požiūrius ir naujus partnerystės ryšių palaikymo su pilietinės visuomenės veikėjais, įskaitant moterų teisių organizacijas, būdus; remti demokratiją ir plėsti pilietinę erdvę; skatinti su Sąjunga palaikyti esminiais klausimais vykdomą ir struktūrinį dialogą ir veiksmingai naudoti ir įgyvendinti Sąjungos konkrečioms šalims skirtas bendradarbiavimo su pilietine visuomene veiksmų gaires;

- g) bendradarbiauti su vietos valdžios institucijomis ir remti jų kaip politikos formuotojų ir sprendimų priėmėjų vaidmenį skatinant vietos vystymąsi, įskaitant verslo aplinką, ir geresnį valdymą, taip pat remti jų vaidmenį kaip vystymosi ir valdymo srities veikėjų; skatinti palankią reguliavimo ir institucinę sistemą, kuri leistų vietos valdžios institucijoms vykdyti savo įgaliojimus, stiprinant jų prasmingą, nuolatinį ir struktūruotą dalyvavimą vidaus ir tarptautinėje politikoje; ir stiprinti įvairių suinteresuotųjų subjektų dalyvavimu grindžiamus ir daugiapakopio valdymo požiūrius ir naujus partnerystės su vietos valdžios institucijomis būdus;
- h) veiksmingiau bendradarbiauti su trečiųjų valstybių gyventojais, įskaitant žmogaus teisių gynėjus, be kita ko, visiškai išnaudojant ekonominės, kultūrinės ir viešosios diplomatijos galimybes;
- i) įtraukti pramonines šalis ir labiau pažengusias besivystančias šalis į Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimą, visuotinių viešųjų gėrybių klausimų sprendimą ir susijusių iššūkių įveikimą, be kita ko, Pietų šalių savitarpio ir trišalio bendradarbiavimo srityse;
- j) skatinti regioninę integraciją ir bendradarbiavimą, daugiausia dėmesio skiriant rezultatams, teikiant paramą regioninei integracijai ir dialogui;
- k) kurti partnerystes su privačiuoju sektoriumi siekiant kurti darbo vietas ir gerinti pragyvenimo šaltinius šalyse partnerėse.

III PRIEDAS

TEMINIŲ PROGRAMŲ INTERVENCINIŲ PRIEMONIŲ SRITYS

1. ŽMOGAUS TEISĖMS IR DEMOKRATIJAI SKIRTŲ INTERVENCINIŲ PRIEMONIŲ SRITYS

Sąjunga padeda propaguoti pagrindines demokratijos vertybes, teisinę valstybę, žmogaus teisių visuotinumą, nedalomumą ir tarpusavio priklausomybę, pagarbą žmogaus orumui, nediskriminavimo, lygybės bei solidarumo principus ir skatinti JT Chartijos ir tarptautinės žmogaus teisių teisės principų laikymąsi, daugiausia šiose srityse:

1. Visų asmenų žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių užtikrinimas, padedant kurti visuomenes, kurioms būdingas dalyvavimas, tolerancija, nediskriminavimas, žmogaus orumas, lygybė, socialinis teisingumas, tarptautinis teisingumas ir atskaitomybė. Tai apima dvi pagrindines ašis:
  - a) stebėti, propaguoti ir stiprinti pagarbą visoms žmogaus teisėms: pilietinėms ir politinėms, taip pat ekonominėms, socialinėms ir kultūrinėms teisėms, ir jų laikymąsi.

Tai, be kita ko, apima veiksmus, kuriais siekiama: panaikinti mirties bausmę, propaguoti kovą su priverstiniu dingimu, užkirsti kelią kankinimui, netinkamam elgesiui ir kitokiam žiauriam, nežmoniškam ir žeminančiam elgesiui ar baudimui ir panaikinti tokį elgesį, skatinti saviraiškos, susirinkimų ir asociacijų laisvę ir minties, sąžinės, religijos ar tikėjimo laisvę; skatinti ir apsaugoti lyčių lygybę ir moterų bei mergaičių įgalėjimą visose gyvenimo srityse, įskaitant švietimą, sveikatą ir tas sritis bei teises, kurios yra nurodytos 8 straipsnio 4 dalyje, profesinio ir asmeninio gyvenimo suderinimą, politinių sprendimų priėmimą, ir remti priemones, skirtas panaikinti visų formų smurtą prieš moteris ir mergaites; propaguoti ir apsaugoti vaiko, moterų, jaunimo, LGBTI asmenų teises, įskaitant priemones, kuriomis siekiama dekriminalizuoti homoseksualumą, tautinėms arba etninėms, religinėms ir kalbinėms mažumoms priklausančių asmenų, čiabuvių tautų, kaip nustatyta UNDRIP, ir neįgaliųjų teises, taip pat kovoti su rasizmu, ksenofobija ir diskriminacija bet kokių pagrindu. Teikiant Sąjungos paramą, atsižvelgiant į apibrėžtą aprėptį, visų pirma sprendžiami opiausi atsižvelgiant į aplinkybes žmogaus teisių klausimai, reaguojama į mažėjančią erdvę pilietinei visuomenei, kuri propaguoja ir saugo žmogaus teises, taip pat sprendžiami kiti nauji atsirandantys ir sudėtingi iššūkiai;

- b) užtikrinti žmogaus teisių gynėjų visame pasaulyje apsaugą ir įgalėjimą, visų pirma šalyse, kuriose yra ypač akivaizdi ir sisteminė nepagarba žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, be kita ko, kai nustatytos ribojamosios priemonės jų veiksmams apriboti, o jų veiksmai yra ypač svarbūs siekiant sustiprinti institucinę ir teisinę žmogaus teisių sistemą. Žmogaus teisių gynėjams ir pilietinei visuomenei, visų pirma vietos žmogaus teisių gynėjams ir pilietinei visuomenei, teikiama skubi, vidutinės trukmės ir ilgalaikė parama, taip pat suteikiamos tvarios priemonės, be kita ko, taikant specialų žmogaus teisių gynėjų apsaugai skirtą mechanizmą, kad jie galėtų nekliudomi vykdyti savo darbą.

2. Demokratijos plėtojimas, rėmimas, tvirtinimas ir apsauga, dėmesio skyrimas visiems demokratinio valdymo aspektams, įskaitant demokratinio pliuralizmo, atstovavimo, ir atskaitomybės stiprinimą, demokratijos visais lygiais stiprinimą, piliečių ir pilietinės visuomenės dalyvavimo stiprinimą, patikimų, įtraukių ir skaidrių rinkimų procesų rėmimą, taip pat piliečių gebėjimo vykdyti demokratinį ir rinkimų sistemų stebėseną rėmimą talkinant šalies piliečių rinkimų stebėjimo organizacijoms ir jų regioniniams tinklams. Demokratija stiprinama priemonėmis, užtikrinančiomis pagrindinių demokratinų sistemų ramsčių, demokratinų normų ir principų laikymąsi, laisvą, nepriklausomą ir pliuralistinę žiniasklaidą tiek internete, tiek ne internete, interneto laisvę, kovą su cenzūra, atskaitingas ir įtraukias institucijas, įskaitant parlamentus ir politines partijas, taip pat kovą su korupcija. Sąjungos teikiama parama remiami pilietinės visuomenės veiksmi stiprinant teisinę valstybę, skatinant teisminių ir teisėkūros institucijų nepriklausomumą, remiant ir įvertinant teises ir institucines reformas ir jų įgyvendinimą, vykdant demokratinų ir rinkimų sistemų stebėseną ir skatinant visiems užtikrinti teisę už prieinamą mokestį kreiptis į teismą, be kita ko, naudotis efektyviais ir prieinamais skundų teikimo ir teisių gynimo mechanizmais nacionaliniu ir vietos lygmeniu.

Bendros paramos demokratiniam procesams kontekste svarbus vaidmuo tenka rinkimų stebėjimui. Šiame kontekste ES rinkimų stebėjimo misijos ir tolesni veiksmi pagal ES rinkimų stebėjimo misijų rekomendacijas ir toliau užima svarbią vietą programoje.

1 ir 2 sričių intervencinėmis priemonėmis prisidedama stiprinant bendradarbiavimą ir partnerystę su pilietine visuomene dirbant žmogaus teisių ir demokratijos klausimais, be kita ko, kebliose situacijose, ir skatinat naują regioninę ir tarpregioninę sinergiją, šiuo tikslu dalijantis žiniomis, be kita ko, geriausios praktikos pavyzdžiais, ir kuriant tinklus vietos pilietinės visuomenės viduje ir tarp pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų žmogaus teisių įstaigų ir mechanizmų, siekiant sustiprinti jų gebėjimus, įskaitant jų atsparumą, ir parengti įtikinamą naratyvą žmogaus teisių ir demokratijos klausimu, kuris turėtų didinamąjį efektą.

3. Veiksmingo daugiašališkumo ir strateginės partnerystės skatinimas, prisidėjimas prie tarptautinių, regioninių ir nacionalinių priemonių ir mechanizmų pajėgumų propaguojant ir saugant žmogaus teises, demokratiją ir teisinę valstybę, stiprinimo. Stiprinamos strateginės partnerystės, ypatingą dėmesį skiriant Vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biurui, Tarptautiniam baudžiamajam teismui ir kitiems atitinkamiems tarptautiniams, regioniniams ir nacionaliniams žmogaus teisių mechanizmams. Be to, pagal programą skatinamas švietimas ir moksliniai tyrimai žmogaus teisių ir demokratijos srityse, be kita ko, pasitelkiant Pasaulinį žmogaus teisių tinklą.

2. PILIETINĖS VISUOMENĖS ORGANIZACIJOMS SKIRTŲ INTERVENCINIŲ PRIEMONIŲ SRITYS

1. Įtrauki, dalyvaujamoji, įgalėjusi ir nepriklausoma pilietinė visuomenė ir demokratinė erdvė šalyse partnerėse:
  - a) kurti piliečių dalyvavimui ir pilietinės visuomenės veiksmams palankią ir prieinamą aplinką, be kita ko, per fondus, remiant aktyvų pilietinės visuomenės dalyvavimą politikos dialoguose ir sutvirtinant dialogo platformas, skirtas nevalstybiniam subjektams;
  - b) remti ir stiprinti pilietinės visuomenės organizacijų ir fondų kaip savarankiškų vystymosi ir gero valdymo srities veikėjų pajėgumus;
  - c) stiprinti pilietinės visuomenės organizacijų gebėjimus, kad jos galėtų remti pažeidžiamas ir marginalizuotas grupes, teikiant pagrindines socialines paslaugas, pavyzdžiui, sveikatos, įskaitant mitybą, švietimo, socialinės apsaugos paslaugas ir užtikrinant galimybę gauti saugaus geriamojo vandens ir patenkinti sanitarijos bei higienos poreikius;
  - d) remti ir įgalinti moterų organizacijas ir kitas atitinkamas organizacijas, dirbančias lyčių lygybės klausimais, taip pat moterų žmogaus teisių gynėjus, kad jie turėtų galimybę dirbti ir būti apsaugoti nuo grėsmių ir smurto;

- e) stiprinti pilietinės visuomenės tinklą, platformų ir aljansų šalyse partnerėse pajėgumus;
  - f) sudaryti sąlygas pilietinei visuomenei atlikti savo darbą, be kita ko, užtikrinant pilietinės visuomenės organizacijų gebėjimų stiprinimą, koordinavimą ir institucinį stiprinimą, atsižvelgiant į tai, kad svarbu užtikrinti jų veiksmams palankią erdvę, ir į galimybių gauti finansavimą svarbą, be kita ko, bendradarbiauti pačiose organizacijose ir tarp įvairių rūšių suinteresuotųjų subjektų; skatinti pilietinės visuomenės organizacijų ir vyriausybės dialogą viešosios politikos klausimu.
2. Įtraukus ir atviras dialogas su pilietinės visuomenės subjektais ir tarp jų:
- a) skatinti įtraukius daugelio suinteresuotųjų subjektų dialogo forumus, be kita ko, piliečių, pilietinės visuomenės, vietos valdžios institucijų, valstybių narių, šalių partnerių, privačiojo sektoriaus ir kitų pagrindinių vystymosi srities suinteresuotųjų šalių tarpusavio ryšius ir veiksmų koordinavimą;
  - b) sudaryti sąlygas bendradarbiavimui ir keitimuisi žiniomis ir patirtimi tarp pilietinės visuomenės veikėjų šalies ir tarptautiniu lygiu ir su jais;
  - c) skatinti pilietinės visuomenės organizacijų bendradarbiavimą ir partnerystes su tarptautinėms tarpvyriausybiniomis organizacijomis, įskaitant gebėjimų stiprinimą, kuriuo būtų siekiama skatinti įgyvendinti tarptautines ir regionines priemones, be kita ko, žmogaus teisių, teisingumo, teisinės valstybės ir demokratijos srityse, ir stebėti, kaip tokios priemonės įgyvendinamos;

- d) užtikrinti, kad su Sąjunga būtų nuolat palaikomas struktūrinis dialogas esminiais klausimais ir partnerystės.
3. Europos piliečių informuotumas, supratimas ir žinios apie vystymosi klausimus ir dalyvavimas šioje srityje:
- a) įgalinti žmones būti aktyvesniais vystymosi klausimais ir siekiant DVT, be kita ko, ugdant visuomenės sąmoningumą, skatinant formalųjį švietimą, savaiminį mokymąsi ir neformalųjį švietimą vystymosi srityje, ypač tarp jaunimo, ir skatinant atitinkamų subjektų tarpusavio dalijimąsi žiniomis, daugiausia dėmesio skiriant Sąjungos valstybėms narėms, šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms;
  - b) Sąjungoje, šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse telkti visuomenės palaikymą šalių partnerių darnaus ir įtraukaus vystymosi strategijoms, įskaitant skurdo mažinimą.

3. TAIKAI, STABILUMUI IR KONFLIKTŲ PREVENCIJAI SKIRTŲ INTERVENCINIŲ PRIEMONIŲ SRITYS

1. Parama konfliktų prevencijai, taikos kūrimo ir pasirengimo krizėms veiksmams

Sąjunga teikia techninę pagalbą ir finansinę paramą, apimančią paramą konfliktams atžvalgioms priemonėms, kuriomis siekiama kurti ir stiprinti partnerių gebėjimus analizuoti riziką, užkirsti kelią konfliktams, kurti taiką ir tenkinti prieš krizę ir po jos atsirandančius poreikius, glaudžiai bendradarbiaujant su JT ir kitomis tarptautinėmis, regioninėmis ir subregioninėmis organizacijomis, valstybiniais, pilietinės visuomenės ir vietos valdžios institucijų subjektais, kiek tai susiję su jų pastangomis daugiausia toliau išvardytose srityse, įskaitant ypatingą dėmesį lyčių lygybei, užtikrinant veiksmingą moterų ir jaunimo dalyvavimą ir įgalėjimą:

- a) ankstyvasis perspėjimas ir konfliktams atžvalgi rizikos analizė formuojant ir įgyvendinant politiką;
- b) pagalba ir gebėjimų stiprinimas pasitikėjimo didinimo, tarpininkavimo, dialogo ir sutaikinimo priemonių srityse, be kita ko, bendruomenės lygiu, ypatingą dėmesį skiriant įtampos tarp bendruomenių užuomazgoms, visų pirma siekiant užkirsti kelią genocidui ir nusikaltimams žmoniškumui;
- c) konfliktų prevencija;

- d) dalyvavimo ir dislokavimo civilinėse stabilizavimo, taikos palaikymo ir taikos kūrimo misijose pajėgumų stiprinimas;
- e) geresnių sąlygų atsigauti po konflikto arba po nelaimės, atsižvelgiant į politinę ir saugumo padėtį, sudarymas;
- f) stabilizacijos, asmenų saugos ir žmogiškojo saugumo atkūrimo priemonių rėmimas, įskaitant kovą su minomis, išminavimą ir pereinamojo laikotarpio teisingumą, laikantis atitinkamų daugiašalių susitarimų;
- g) parama taikos kūrimo ir valstybės kūrimo veiksams, apimant, kai tikslinga, pilietinės visuomenės organizacijas, valstybes ir tarptautines organizacijas, taip pat valstybės ir visuomenės santykių stiprinimas;
- h) prisidėjimas prie įvairių lygmenų struktūrinių dialogų taikos kūrimo klausimais tarp pilietinės visuomenės ir šalių partnerių, taip pat su Sąjunga tolesnio plėtojimo;
- i) reagavimas į krizes ir pasirengimas joms;

- j) gamtos išteklių naudojimo konfliktams finansuoti pažabojimas ir suinteresuotųjų subjektų rėmimas, kad jie laikytųsi tokių iniciatyvų kaip Kimberley proceso sertifikavimo schema, įskaitant tokius teisės aktus kaip Reglamentą (ES) 2017/821, reikalavimų, visų pirma susijusių su gamtos išteklių gavybos ir prekybos jais veiksmingos vidaus kontrolės įgyvendinimu;
- k) karinių subjektų pajėgumų stiprinimas remiant vystymąsi ir saugumą vystymosi labui, vadovaujantis 9 straipsniu;
- l) parama veiksams, kuriais skatinama lyčių lygybė ir moterų įgalėjimas, visų pirma įgyvendinant JT ST rezoliucijas 1325 (2000) ir 2250 (2015), taip pat moterų ir jaunimo dalyvavimas ir atstovavimas jiems oficialiuose ir neformaliuose taikos procesuose;
- m) smurto nenaudojimo kultūros propagavimas, be kita ko, remiant formalųjį švietimą, savaiminį mokymąsi ir neformalųjį švietimą taikos klausimais;
- n) parama veiksams, kuriais stiprinamas valstybių, visuomenių, bendruomenių ir asmenų atsparumas, įskaitant atsparumo vertinimus siekiant nustatyti visuomenių endogeninius pajėgumus, kad jos galėtų išlaikyti sunkumus ir sukretimus, prie jų prisitaikyti ir greitai atsigauti;

- o) parama tarptautiniams baudžiamiesiems teismams ir *ad hoc* nacionaliniams teismams, tiesos ir susitaikymo komisijoms, pereinamojo laikotarpio teisingumui ir kitiems skundų dėl žmogaus teisių pažeidimų teisinio sprendimo bei reikalavimo pripažinti nuosavybės teises ir jų teisinio nagrinėjimo mechanizmams;
  - p) parama priemonėms, kuriomis kovojama su neteisėtu šaunamųjų, šaulių ir lengvųjų ginklų naudojimu ir galimybe jų gauti;
  - q) patirties perdavimo, keitimosi informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, rizikos arba pavojaus vertinimo, mokslinių tyrimų ir analizės, ankstyvojo perspėjimo sistemų, mokymo ir paslaugų teikimo rėmimas.
2. Parama, skirta pasaulinėms ir tarpregioninėms grėsmėms ir kylančioms grėsmėms šalinti

Sąjunga teikia techninę pagalbą ir finansinę paramą, remdama partnerių pastangas ir Sąjungos veiksmus, kuriais šalinamos pasaulinės ir tarpregioninės grėsmės bei kylančios daugiausia šiose srityse:

- a) grėsmės viešajai tvarkai, asmenų saugumui ir saugai, įskaitant terorizmą, radikalizaciją, vedančią į smurtinį ekstremizmą, organizuotą nusikalstamumą, kibernetinius nusikaltimus, hibridines grėsmes, neteisėtą gabenimą per sieną, prekybą ir tranzitą; ypač stiprinami teisėsaugos ir teisminių bei civilinės valdžios institucijų, dalyvaujančių kovoje su terorizmu, organizuotu nusikalstamumu, įskaitant kibernetinius nusikaltimus, gebėjimai.

- b) grėsmės viešosioms erdvėms, ypatingos svarbos infrastruktūros objektams, įskaitant tarptautinį transportą, be kita ko, keleivinį ir krovinį transportą, su energetika susijusioms operacijoms bei energijos tiekimui, kibernetiniam saugumui;
- c) grėsmės visuomenės sveikatai, įskaitant netikėtas epidemijas, kurios gali turėti tarptautinį poveikį;
- d) grėsmės aplinkos stabilumui, grėsmės jūrų saugumui, grėsmės, kylančios dėl klimato kaitos poveikio ir galinčios daryti destabilizuojantį poveikį taikai ir saugumui;
- e) tyčinių, atsitiktinių arba gamtinių pavojų, susijusių su cheminėmis, biologinėmis, radiologinėmis ir branduolinėmis medžiagomis ar agentais, taip pat rizikos, susijusios su įrenginiais arba objektais ar likusių nuo karo arba konfliktų sprogmenimis, mažinimas, visų pirma šiose srityse:
  - i) civilinių mokslinių tyrimų veiklos kaip alternatyvos su gynyba susijusiems moksliniams tyrimams rėmimas ir skatinimas;
  - ii) civilinių įrenginių, kuriuose laikomos jautrios cheminės, biologinės, radiologinės ir branduolinės medžiagos ar agentai arba su jais dirbama pagal civilinių mokslinių tyrimų programas, saugumo praktikų stiprinimas;

- iii) parama, atsižvelgiant į Sąjungos bendradarbiavimo politiką ir jos tikslus, civilinės infrastruktūros kūrimui ir atitinkamiems civiliniams tyrimams, būtiniems siekiant išmontuoti, išvalyti ar pertvarkyti su ginklais susijusius įrenginius ir objektus, kai paskelbiama, kad jie nebėra gynybos programos dalis;
- iv) kompetentingų civilinės valdžios institucijų, dalyvaujančių plėtojant veiksmingą neteisėtos prekybos cheminėmis, biologinėmis, radiologinėmis ir branduolinėmis medžiagomis arba agentais (be kita ko, jų gamybos ar siuntimo į taikinį įrangą) kontrolę ir užtikrinant jos vykdymą, gebėjimų stiprinimas;
- v) teisinės sistemos ir institucinių gebėjimų siekiant sukurti veiksmingą eksporto kontrolę (visų pirma dvejopo naudojimo prekių), įskaitant regioninio bendradarbiavimo priemones, ir užtikrinti jos vykdymą, plėtojimas, susijęs su Sutarties dėl prekybos ginklais nuostatų įgyvendinimu ir skatinimu jos laikytis;
- vi) veiksmingo civilinio pasirengimo nelaimėms, avarijų likvidavimo planavimo bei reagavimo ir sutvarkymo priemonių įgyvendinimo gebėjimų plėtojimas.

Kai taikytina, ši veikla turi derėti su veikla pagal Europos tarptautinio bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje priemone;

- f) karinių subjektų pajėgumų stiprinimas remiant vystymąsi ir saugumą vystymosi labui, vadovaujantis 9 straipsniu.

Pirmenybė teikiama tarpregioniniam bendradarbiavimui dalyvaujant dviem ar daugiau trečiųjų valstybių, kurios pademonstravo aiškia politinę valią reaguoti į pirmiau nurodytas grėsmes.

Priemonėmis ypač daug dėmesio skiriama geram valdymui ir jos turi atitikti tarptautinę teisę. Kovoiant su terorizmu gali būti bendradarbiaujama ir su atskiromis šalimis, regionais ar tarptautinėmis, regioninėmis ir subregioninėmis organizacijomis.

Teikiant paramą kovoje su terorizmu dalyvaujančioms valdžios institucijoms pirmenybė teikiama paramos priemonėms, susijusioms su kovą su terorizmu reglamentuojančių įstatymų rengimu ir tobulinimu, finansų, muitų ir imigracijos teisės įgyvendinimu ir taikymu, teisėsaugos procedūrų plėtojimu derinant su aukščiausiais tarptautiniais standartais ir laikantis tarptautinės teisės, demokratinės kontrolės ir institucinės priežiūros mechanizmų stiprinimu ir smurtinio radikalizmo prevencija.

Teikiant paramą, susijusią su narkotikų problema, deramas dėmesys skiriamas tarptautiniam bendradarbiavimui, kuriuo siekiama skatinti naudotis geriausia praktika, susijusia su narkotikų paklausos, gamybos ir žalos mažinimu;

4. PASAULINIAMS IŠŠŪKIAMS SKIRTŲ INTERVENCINIŲ PRIEMONIŲ SRITYS

A. ŽMONĖS

1. Sveikata:

- a) siekiant užtikrinti vienodas, prieinamas, įtraukias ir visuotines galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, įskaitant nurodytąsias 8 straipsnio 4 dalyje, nustatyti svarbiausius veiksmingos ir visapusiškos sveikatos sistemos elementus, skirtus, be kita ko, užkrečiamosioms ligoms, kurių atveju veikti geriausia pasauliniu lygmeniu;
- b) skatinti, teikti ir plėsti esmines paslaugas ir psichologinės paramos paslaugas smurto aukoms, ypač moterims ir vaikams išžaginimo aukoms;
- c) stiprinti pasaulines iniciatyvas, kurios yra svarbūs visiems prieinamos sveikatos priežiūros veiksniai, užimant pirmaujančias pozicijas sveikatos aspektus integruojant į visų sričių politiką ir užtikrinant nenutrūkstamą priežiūrą (įskaitant sveikatingumo skatinimą) pradedant prevencija ir baigiant priežiūra po gydymo;

- d) spręsti pasaulinius sveikatos saugumo ir atsparumo antimikrobinėms medžiagoms uždavinius vykdant su užkrečiamosiomis ligomis susijusius mokslinius tyrimus, be kita ko, tiriant su skurdu susijusias bei apleistą ligas ir ligas, kurių galima išvengti skiepijant, ir jų kontrolę, kovoti su padirbtais vaistais, turimas žinias pritaikyti kuriant saugius, prieinamus ir įperkamus produktus (įskaitant generinius vaistus) ir diagnostikos priemones bei susijusias sveikatos technologijas, taip pat politikos priemones, kuriais būtų sprendžiama kintančios ligų naštos problema (neužkrečiamosios ligos, visų formų mitybos nepakankamumas ir aplinkos rizikos veiksniai), ir formuoti pasaulines rinkas, kad būtų didinamos galimybės naudotis įperkamomis svarbiausiomis sveikatos priežiūros prekėmis ir sveikatos paslaugomis, įskaitant nurodytąsias 8 straipsnio 4 dalyje;
- e) remti pasaulines saugių, veiksmingų ir įperkamų vakcinų kūrimo iniciatyvas.

2. Švietimas:

- a) skatinti, kad būtų pasiekti tarptautiniu mastu sutarti tikslai švietimo srityje, imantis bendrų visuotinių pastangų, siekiant prieinamo, įtraukaus ir vienodomis sąlygomis teikiamo kokybiško švietimo ir mokymo, be kita ko, mokytojų rengimo, visais lygmenimis ir visoms amžiaus grupėms, taip pat nepaprastosios padėties ar krizės atveju, ir ypatingą prioritetą skirti nemokamo švietimo sistemų stiprinimui;

- b) stiprinti žinias, įgūdžius ir vertybes, pasitelkiant partnerystes ir kuriant aljansus, įskaitant paramą švietimo srities duomenų ir analizės, mokslinių tyrimų ir inovacijų, keitimosi žiniomis ir švietimo tinklų srityje, siekiant aktyvaus pilietiškumo ir našių, išsilavinusių, demokratinių, įtraukių ir atsparių visuomenių;
  - c) remti pasaulinius veiksmus, kuriais mažinama visų formų diskriminacija ir nelygybė, pvz., atotrūkia tarp mergaičių / moterų ir berniukų / vyrų ir tarp skirtingų visuomenės grupių, kad visi turėtų lygias galimybes dalyvauti ekonominiame, politiniame, socialiniame ir kultūriniame gyvenime;
  - d) remti įtraukų ir kokybišką švietimą esant nestabiliai aplinkai;
  - e) remti veiksmus ir skatinti bendradarbiavimą sporto srityje, siekiant prisidėti prie moterų ir jaunimo, asmenų ir bendruomenių įgalėjimo.
3. Lyčių lygybė ir moterų bei mergaičių įgalėjimas:
- a) įsipareigoti propaguoti lyčių lygybę ir mergaičių ir moterų įgalėjimą visose srityse, įskaitant paramą siekiant sukurti labiau įgalinančią ekonominę, politinę ir socialinę aplinką mergaičių ir moterų teisėms užtikrinti, kuri sudarytų sąlygas joms visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime, turėti lygias galimybes atlikti vadovaujamąjį vaidmenį socialiniame, ekonominiame, politiniame ir civiliniame gyvenime ir būti viena iš vystymosi varomųjų jėgų;

- b) vadovauti pasaulinėms pastangoms, partnerystėms ir aljansams moterų ir mergaičių teisių srityje ir juos remti, kaip išdėstyta JT konvencijoje dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims ir jos fakultatyviniame protokole, siekiant panaikinti moterų ir mergaičių visų formų diskriminaciją, įskaitant moterų atskirtį įvairiose privačiojo ir viešojo gyvenimo srityse, pavyzdžiui, darbo rinkoje ir siekiant galimybių naudotis socialinėmis ir sveikatos paslaugomis;
- c) vadovauti pasaulinėms pastangoms, partnerystėms ir aljansams moterų teisių srityje ir tokias pastangas remti, siekiant panaikinti visų formų smurtą prieš moteris ir mergaites, moteris ir mergaites žalojančią praktiką, įskaitant fizinį, psichologinį, seksualinį smurtą ir smurtą dėl lyties, moters lyties organų žalojimą, taip pat priverstines, ankstyvas ir vaikų santuokas ir ekonominį, politinį ir kitų rūšių smurtą bei diskriminaciją, be kita ko, krizės atveju, taip pat moterų atskirtį įvairiose privačiojo ir viešojo gyvenimo srityse;
- d) šalinti pagrindines lyčių nelygybės priežastis ir taip remti konfliktų prevenciją ir taikos kūrimą; propaguoti moterų įgalėjimą, įskaitant jų vaidmens vystymosi srityje ir taikos kūrime stiprinimą;
- e) skatinti visų moterų ir mergaičių teisių, įskaitant nurodytąsias 8 straipsnio 4 dalyje, apsaugą ir užtikrinimą;

- f) skatinti moterų ir mergaičių teisių, įskaitant ekonomines, politines, darbuotojų ir socialines teises bei 8 straipsnio 4 dalyje nurodytąsias teises, apsaugą ir užtikrinimą.

4. Vaikai ir jaunimas:

- a) skatinti visų vaikų ir jaunimo, įskaitant labiausiai marginalizuotus vaikus ir jaunuolius, galimybes naudotis visomis socialinėmis ir sveikatos paslaugomis, daug dėmesio skiriant sveikatai, mitybai, švietimui, socialinei apsaugai ir ankstyvajam vaikų ugdymui, be kita ko, per jaunimui skirtas ir pritaikytas paslaugas;
- b) skatinti naujas iniciatyvas, kad trečiosiose valstybėse būtų kuriamos tvirtesnės vaikų apsaugos sistemos, kuriomis užtikrinama, kad vaikai pradėtų gyvenimą geriausiomis sąlygomis, būtų apsaugoti nuo smurto, prievartos ir nepriežiūros visose srityse, be kita ko, skatinant perėjimą nuo institucinės prie bendruomeninės vaikų globos;
- c) skatinti vaikų ir jaunuolių įgalėjimą sudarant jiems sąlygas aktyviai ir reikšmingai dalyvauti su jais susijusiuose reikaluose, ypač politiniame gyvenime ir taikos procesuose bei tarpininkavimo veikloje, remiant jaunimo organizacijų tarpkultūrinio dialogo iniciatyvas ir užkertant kelią marginalizacijai ir atskirčiai;

- d) intensyvinti paramą jaunimui remiant jų pastangas įgyti atitinkamus įgūdžius ir gauti deramą ir kokybišką darbą, pasitelkiant švietimą, profesinį ir techninį mokymą, taip pat skaitmenines technologijas;
  - e) skatinti jaunimo įgalėjimą ir atsakingą pilietiškumą, sudarant jaunimui sąlygas aktyviai ir reikšmingai dalyvauti politiniame gyvenime ir taikos procese bei tarpininkavimo veikloje, remiant jaunimo organizacijų tarpkultūrinio dialogo iniciatyvas ir užkertant kelią marginalizacijai ir atskirčiai;
  - f) sukurti palankią aplinką, kuri sudarytų naujas ir inovacines galimybes jaunimo pilietiniam aktyvumui, jaunimo verslumui ir jaunimo užimtumui.
5. Migracija, priverstinis persikėlimas ir judumas:
- a) užtikrinti tolesnę Sąjungos lyderystę nustatant pasaulinę darbotvarkę dėl migracijos ir priverstinio persikėlimo valdymo visais aspektais, visų pirma siekiant sudaryti palankesnes sąlygas tvarkingai, saugiai, teisėtai ir atsakingai migracijai, laikantis žmogaus teisių ir tarptautinės pabėgėlių teisės bei tarptautinės humanitarinės teisės;
  - b) vadovauti pasauliniams ir tarpregioniniams dialogams politikos klausimais ir juos remti, be kita ko, dėl migracijos tarp Pietų šalių ir keitimosi patirtimi bei bendradarbiavimo migracijos ir priverstinio persikėlimo srityse;

- c) remti tarptautinių ir Sąjungos įsipareigojimų migracijos ir priverstinio persikėlimo srityse įgyvendinimą, be kita ko, JT lygmeniu;
- d) gerinti pasaulinę įrodymų bazę, be kita ko, dėl migracijos ir vystymosi sąsajos, ir inicijuoti bandomojo pobūdžio veiksmus, kuriais būtų siekiama plėtoti novatoriškus veiklos metodus migracijos ir priverstinio persikėlimo srityse;
- e) stiprinti strategines partnerystes su atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis siekiant remti tarptautinį bendradarbiavimą ir migracijos valdymą pagal tarptautinę žmogaus teisių teisę ir tarptautinę pabėgėlių teisę.

Bendradarbiavimas šioje srityje bus valdomas derinant su atitinkamais Sąjungos reglamentavimo taisyklėmis migracijos srityje, visapusiškai laikantis politikos suderinamumo vystymosi labui principo.

- 6. Deramas darbas, socialinė apsauga, kova su nelygybe ir įtrauktis:
  - a) nustatyti pasaulinę darbotvarkę ir remti iniciatyvas, kuriomis vadovaujantis Europos vertybėmis siekiama integruoti tvirtą lygybės ir socialinio teisingumo ramstį;

- b) prisidėti prie visuotinės darbotvarkės dėl deramo darbo visiems sveikoje aplinkoje, remiantis pagrindiniais TDO darbo standartais, be kita ko, socialinio dialogo, pragyvenimą užtikrinančio darbo užmokesčio ir kovos su vaikų darbu srityje, dėl įmonių socialinės atsakomybės, visų pirma užtikrinant, kad pasaulinės vertės grandinės būtų tvarios ir atsakingos, ir didinti žinias apie veiksmingas lyčių klausimu konstruktyvias užimtumo politikos priemones, kuriomis atsižvelgiama į darbo rinkos poreikius ir skatinama socioekonominė įtrauktis, įskaitant profesinį rengimą bei mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą;
- c) remti pasaulines iniciatyvas dėl verslo ir žmogaus teisių, įskaitant įmonių atsakomybę už teisių pažeidimus ir galimybes naudotis teisių gynimo priemonėmis;
- d) remti pasaulines iniciatyvas dėl visuotinės socialinės apsaugos, kurios atitiktų veiksmingumo, tvarumo ir lygybės principus, įskaitant paramą kovai su nelygybe, siekiant sustiprinti lyčių lygybę ir socialinę sanglaudą, visų pirma kuriant ir stiprinant tvarias socialinės apsaugos sistemas, socialinio draudimo sistemas;
- e) tęsti pasaulinius mokslinius tyrimus ir plėtrą diegiant socialines naujoves, kuriomis skatinama socialinė įtrauktis ir atsižvelgiama į pažeidžiamiausių visuomenės grupių teises ir tenkinami specifiniai jų poreikiai;
- f) skatinti ir remti pastangas socialinį, politinį ir ekonominį gyvenimą padaryti įtraukesnį ir šalinti socioekonominius konflikto veiksnius.

7. Kultūra:

- a) skatinti su kultūrų įvairove, tarpkultūriniu ir religijų dialogu susijusias iniciatyvas, kuriomis puoselėjami taikūs bendruomenių tarpusavio ryšiai;
- b) remti kultūrą kaip darnaus socialinio ir ekonominio vystymosi variklį ir stiprinti bendradarbiavimą kultūros paveldo srityje ir tokio paveldo išsaugojimą;
- c) plėtoti vietos amatus, siekiant išsaugoti vietos kultūros paveldą ir skatinti darnų vystymąsi;
- d) stiprinti bendradarbiavimą kultūros paveldo apsaugos, išsaugojimo ir gausinimo srityje, be kita ko, ypač pažeidžiamo kultūros paveldo, visų pirma mažumų ir izoliuotų bendruomenių ir čiabuvių tautų, kaip išdėstyta UNDRIP, kultūros paveldo išsaugojimo srityje;
- e) remti susitarimus dėl kultūros vertybių grąžinimo į jų kilmės šalis;
- f) remti kultūrinį bendradarbiavimą, be kita ko, vykdant mainus, partnerystes ir kitas iniciatyvas, taip pat remti autorių, menininkų ir kultūros bei kūrybos veiklos vykdytojų profesinio meistriškumo pripažinimą;
- g) remti sporto organizacijų bendradarbiavimą ir partnerystes.

B. PLANETA

1. Sveikos aplinkos užtikrinimas ir kova su klimato kaita:

- a) stiprinti pasaulinį valdymą klimato ir aplinkos srityje, Paryžiaus susitarimo, JT biologinės įvairovės konvencijos, JT bendrosios klimato kaitos konvencijos ir JT konvencijos dėl kovos su dykumėjimu ir kitų daugiašalių aplinkos susitarimų įgyvendinimą;
- b) prisidėti skleidžiant Sąjungos aplinkos ir kovos su klimato kaita politiką už ES ribų;
- c) aplinkos, ekosistemų ir biologinės įvairovės išsaugojimo, klimato kaitos, nelaimių rizikos mažinimo ir pasirengimo joms tikslus įtraukti į politikos priemones, planus ir investicijas, be kita ko, gilinant žinias ir informaciją;

- d) įgyvendinti tarptautines ir Sąjungos iniciatyvas, kuriomis skatinamas prisitaikymas prie klimato kaitos ir jos švelninimas, klimato kaitai atsparus mažataršis vystymasis, be kita ko, vykdant NĮV ir ilgalaikes strategijas, kuriomis remiamas mažataršis ir klimato kaitai atsparus vystymasis, propaguoti nelaimių rizikos mažinimą, spręsti aplinkos būklės blogėjimo uždavinius ir sustabdyti biologinės įvairovės nykimą, skatinti sausumos ir jūrų ekosistemų ir atsinaujinančių gamtos išteklių, įskaitant žemės, vandens išteklius, vandenynus, žuvininkystės ir miškų išteklius, išsaugojimą, tausų naudojimą ir valdymą, skatinti miškų įveisimą ir natūralaus miško apsaugą, spręsti miškų kirtimo, dykumėjimo, dirvožemio blogėjimo, neteisėtos medienos ruošos, neteisėtos prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais ir taršos, įskaitant jūrą teršiančias šiukšles, problemas ir užtikrinti sveiką aplinką, spręsti klimato kaitos ir aplinkos uždavinius, be kita ko, persikėlimą dėl gaivalinių nelaimių, skatinti veiksmingą išteklių naudojimą, tvarų vartojimą ir gamybą, integruotą vandens išteklių valdymą ir tvarų cheminių medžiagų ir atliekų tvarkymą ir remti perėjimą prie mažataršės, klimato kaitai atsparios žaliosios ir žiedinės ekonomikos, taip pat skatinti įmonių atsakomybę ir atsakingą verslą;
- e) skatinti ekologiškai tvarią žemės ūkio praktiką, įskaitant agroekologiją, kad būtų apsaugotos ekosistemos ir biologinė įvairovė ir padidintas aplinkos bei socialinis atsparumas klimato kaitai, ypač daug dėmesio skiriant paramai smulkiesiems ūkininkams, darbuotojams ir amatininkams;

- f) įgyvendinti tarptautines ir Sąjungos iniciatyvas siekiant sustabdyti biologinės įvairovės nykimą, remti sausumos ir jūrų ekosistemų bei susijusios biologinės įvairovės išsaugojimą, tausų naudojimą ir valdymą;
- g) skatinti laipsniškai panaikinti aplinkai kenksmingas subsidijas iškastiniam kurui, skatinti energetikos įmones nustatyti mokesčius pagal sąnaudas, ir ieškoti ekonomiškai efektyvesnių ir klimatui palankesnių alternatyvų socialinės apsaugos srityje.

2. Tvarioji energetika:

- a) remti pasaulines pastangas, įsipareigojimus, partnerystės ryšius bei aljansus, įskaitant perėjimą prie tvariosios energetikos;
- b) skatinti šalių partnerių ir vietos bendruomenių energetinį saugumą, be kita ko, šaltinių ir maršrutų įvairinimą, kainų nepastovumo klausimų svarstymą, galimybes mažinti išmetamuosius teršalus, rinkų teikiamų galimybių didinimą ir energijos, visų pirma, elektros energijos, tarpusavio jungčių ir prekybos skatinimą;
- c) skatinti šalių partnerių vyriausybes rengti energetikos sektoriaus politiką ir rinkos reformas, siekiant sukurti aplinką, palankią integraciniam augimui ir investicijoms, kuriomis plečiamos galimybės visiems naudotis klimatui nekenkiančiomis, prieinamomis, šiuolaikiškomis, patikimomis ir tvariomis energetikos paslaugomis, prioritetą skiriant atsinaujinančiajai energijai ir energijos vartojimo efektyvumui;

- d) nagrinėti, nustatyti, integruoti pasauliniu mastu bei finansiškai remti tvarius verslo modelius, kuriems būdingas masto didinimo ir daugkartinio taikymo potencialas ir kurie, atliekant novatoriškus mokslinius tyrimus, teiktų novatoriškas bei skaitmenines technologijas, užtikrinančias didesnę vartojimo veiksmingumą, visų pirma kiek tai susiję su decentralizuotais sprendimais, kuriais sudaromos galimybės naudotis energija pasitelkiant atsinaujinančiųjų išteklių energiją, be kita ko, vietovėse, kur vietos rinkos pajėgumas yra ribotas.

C. GEROVĖ

1. Tvarus ir integracinis augimas, deramos darbo vietos ir privačiojo sektoriaus įtraukimas:
  - a) skatinti tvarias privačiąsias investicijas taikant novatoriškus finansavimo mechanizmus ir rizikos pasidalijimą;
  - b) gerinti verslo ir investicijų aplinką, kurti socialiniu ir ekologiniu požiūriu atsakingą vietos privatųjį sektorių, remti glaudesnę viešojo ir privačiojo sektorių dialogą ir stiprinti vietos MVĮ ir startuolių, taip pat kooperatyvų ir socialinių įstaigų gebėjimus, konkurencingumą ir atsparumą, taip pat jų integraciją į vietos, regiono ir pasaulinę ekonomiką;
  - c) remti finansinę įtrauktį skatinant MVĮ bei namų ūkių, ypač palankių sąlygų neturinčių ir pažeidžiamų grupių galimybes naudotis finansinėmis paslaugomis ir veiksmingą naudojimąsi šiomis paslaugomis, kaip antai mikrokreditų ir taupymo, mikrodraudimo ir mokėjimų pervedimo paslaugomis;

- d) remti Sąjungos prekybos politikos ir prekybos susitarimų įgyvendinimą, laikantis darnaus vystymosi principų; stiprinti šalių partnerių gebėjimus prekiauti, taip pat gerinti galimybes patekti į šalių partnerių rinkas ir plėsti sąžiningos prekybos, atsakingų ir atskaitingų investicijų bei verslo galimybes Sąjungos bendrovėms, kartu pašalinant kliūtis patekti į rinką ir kliūtis investicijoms, taip pat stengtis palengvinti prieigą prie klimatui palankių technologijų, kartu kuo labiau užtikrinant dalijimąsi pridėtine verte ir kruopštų tikrinimą, ar tiekimo grandinėse gerbiama žmogaus teisės, laikantis politikos suderinamumo vystymosi labui principo;
- e) skatinti taikyti veiksmingą politikos priemonių derinį, kuriuo remiamas ekonomikos įvairinimas, pridėtinė vertė, regioninė integracija ir tvari žaliaji bei mėlynoji ekonomika;
- f) didinti galimybes naudotis skaitmeninėmis technologijomis, be kita ko, didinant finansavimo galimybes ir finansinę įtrauktį bei e. prekybą;
- g) skatinti tvarų vartojimą bei gamybą, taip pat novatoriškas technologijas ir veiksmus, kuriais prisidedama prie mažataršės, efektyviai išteklius naudojančios ir žiedinės ekonomikos;

- h) stiprinti socialinį ir aplinkos tvarumą, įmonių socialinę atsakomybę ir skatinti atsakingą verslą visose vertės grandinės grandyse;
- i) kovoti su pinigų plovimu, korupcija, neteisėtais finansiniais srautais ir mokesčių slėpimu bei mokesčių vengimu; propaguoti progresinius mokesčius, kovos su korupcija priemones ir persikirstomųjų viešųjų išlaidų politiką;
- j) skatinti integracinį augimą, be kita ko, skatinant ir remiant moterų ir jaunimo dalyvavimą ir savo iniciatyva nustatant ir sprendžiant konkrečių grupių marginalizavimo problemą.

2. Apsirūpinimo maistu saugumas ir mitybos saugumas:

- a) remti tarptautines strategijas, organizacijas, mechanizmus ir veikėjus, plėtojančius su tvaraus apsirūpinimo maistu saugumo ir mitybos saugumu susijusius svarbiausius visuotinės politikos klausimus ir sistemas, ir jiems daryti poveikį, mažinti fragmentaciją pasaulinėje mitybos struktūroje ir didinti atskaitomybę už tarptautinius įsipareigojimus apsirūpinimo maistu saugumo, mitybos ir tvaraus žemės ūkio srityje;
- b) gerinti visuotines viešąsias gėrybes, siekiant panaikinti alkį ir mitybos nepakankamumą; užtikrinti teisingas maisto prieinamumo galimybes, be kita ko, padedant naikinti mitybos finansavimo deficitą, be kita ko, pasitelkiant tokias priemones kaip Visuotinis maisto krizių tinklas siekiant stiprinti gebėjimus deramai reaguoti kilus maisto ir mitybos krizėms;

- c) koordinuotai ir sparčiai gerinti tarpsektorinius veiksmus siekiant padidinti diversifikuotos vietos ir regioninės maisto gamybos pajėgumus, užtikrinti mitybos saugumą ir apsirūpinimo maistu saugumą, taip pat galimybę gauti geriamojo vandens ir padidinti pažeidžiamiausių asmenų, visų pirma užsitęsusių ar pasikartojančių krizių paveiktose valstybėse, atsparumą;
- d) dar kartą pasauliniu lygmeniu patvirtinti, kad tvariam žemės ūkiui, tamsiai žvejybai ir tvariai akvakultūrai, įskaitant smulkų žemės ūkį, gyvulininkystę ir ganyklinę gyvulininkystę, tenka pagrindinis vaidmuo užtikrinant didesnę apsirūpinimo maistu saugumą, naikinant skurdą, kuriant darbo vietas, užtikrinant teisingą ir tvarią prieigą prie išteklių, įskaitant žemę ir žemės naudojimo teises, vandenį, nepatentuotas sėklas ir kitas žemės ūkio gamybos priemones bei (mikro)kreditus ir jų valdymą, švelninant klimato kaitą ir prie jos prisitaikant, didinant atsparumą ir užtikrinant sveikas ekosistemas;
- e) remiantis tarptautiniais moksliniais tyrimais diegti inovacijas ir stiprinti pasaulines žinias ir ekspertines žinias, skatinti ir stiprinti vietas ir savarankiškas prisitaikymo strategijas, visų pirma susijusias su prisitaikymu prie klimato kaitos ir jos švelninimu, žemės ūkio biologine įvairove, pasaulinėmis ir įtraukiomis vertės grandinėmis, sąžininga prekyba, maisto sauga, atsakingomis investicijomis, žemės valdymu ir naudojimosi gamtos ištekliais teisėmis.

D. PARTNERYSTĖS

1. Stiprinti vietos valdžios institucijų kaip vystymosi srities veikėjų vaidmenį:
  - a) didinant Europos ir šalių partnerių vietos valdžios institucijų ir jų tinklų bei aljansų kaip vystymosi srities veikėjų ir partnerių formuojant politiką institucinius ir veiklos pajėgumus, siekiant prisidėti prie politikos ir susitarimų, kuriais daugiausia dėmesio skiriama vietos bendruomenių interesams, rengimo, įgyvendinimo ir stebėsenos; stiprinti jų vaidmenį didinant informuotumą apie decentralizacijos reformą, vietos ir miestų vystymąsi; užtikrinti nuolat palaikomą struktūrinį dialogą esminiais politikos klausimais vystymosi srityje ir propaguoti demokratinį valdymą, visų pirma taikant teritorinį požiūrį į vietos vystymąsi, įskaitant decentralizacijos procesus, dalyvavimą ir atskaitomybę;
  - b) aktyviau užtikrinant sąveiką su Europos piliečiais švietimo ir sąmoningumo ugdymo vystymosi klausimais srityje (įskaitant dalijimąsi žiniomis ir įsitraukimą į veiklą), visų pirma kiek tai yra susiję su DVT, be kita ko, Sąjungoje ir asocijuotuose teritorijose, taip pat šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse.

2. Skatinti įtraukias visuomenės ir daugiašales suinteresuotųjų subjektų iniciatyvas, gerą ekonomikos valdymą, be kita ko, sąžiningą ir įtraukų vidaus pajamų sutelkimą, ypač tarptautinio bendradarbiavimo mokesčių klausimais kontekste, įgyvendinant kovos su mokesčių vengimu ir mokesčių slėpimu priemones, skaidrų viešųjų finansų valdymą ir veiksmingas bei įtraukias viešąsias išlaidas, laikantis įsipareigojimų žmogaus teisių srityje ir gero valdymo principų.
3. Remti pažangos įgyvendinant partnerystės ir veiksmingumo principus vertinimą ir dokumentavimą.

IV PRIEDAS

GREITOJO REAGAVIMO VEIKSMAMS SKIRTŲ INTERVENCINIŲ PRIEMONIŲ SRITYS

1. Veiksmai, kuriais prisidedama prie taikos, stabilumo ir konfliktų prevencijos skubos, kylančių krizių, krizių ir pokriziniais atvejais, įskaitant susidarančius dėl migracijos srautų ir priverstinio persikėlimo.

4 straipsnio 4 dalies a punkte nurodytais greitojo reagavimo veiksmais siekiama užtikrinti efektyvų, veiksmingą, integruotą ir konfliktams atžvalgų Sąjungos atsaką toliau nurodytais išimtiniais ir nenumatytais atvejais:

- a) neatidėliotinos skubos situacija, krizė, pažeidžiamumo situacija, hibridinės grėsmės, kylanti nauja krizė ar gaivalinės nelaimės, kai tai svarbu stabilumo, taikos ir saugumo atžvilgiu;
- b) padėtis, kelianti grėsmę taikai, demokratijai, viešajai tvarkai, žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugai arba asmenų, ypač asmenų, kuriems kyla seksualinio smurto ir smurto dėl lyties pavojus, saugumui ir saugai esant nestabilumo situacijai;
- c) padėtis, kuri gresia peraugti į ginkluotą konfliktą arba itin destabilizuoti atitinkamą trečiąją valstybę arba valstybes.

Tie greitojo reagavimo veiksmai gali apimti:

- a) paramą, teikiant techninę pagalbą ir logistinę paramą, pastangoms, kurias deda tarptautinės, regioninės ir vietos organizacijos, valstybiniai ir pilietinės visuomenės subjektai skatinant pasitikėjimo stiprinimą, tarpininkavimą, dialogą ir susitaikymą, pereinamojo laikotarpio teisingumą, moterų ir jaunimo įgalėjimą, visų pirma atsižvelgiant į įtampą bendruomenėje ir užsitęsčius konfliktus;
- b) paramą JT ST rezoliucijų dėl moterų, jaunimo, taikos ir saugumo įgyvendinimui;
- c) paramą laikinųjų administracijų, kurioms suteikti įgaliojimai pagal tarptautinę teisę, sukūrimui ir veikimui;
- d) paramą demokratiškas, pliuralistiniams valstybiniams institucijoms kūrimui, įskaitant priemones, kuriomis didinamas moterų vaidmuo tokiose institucijose, veiksmingas saugumo sistemų civilinis administravimas ir civilinė priežiūra, taip pat priemones, kuriomis stiprinami teisėsaugos ir teisminių institucijų, dalyvaujančių kovoje su terorizmu, organizuotu nusikalstamumu ir visų formų neteisėta prekyba, gebėjimai;
- e) paramą tarptautiniams baudžiamiesiems teismams ir *ad hoc* nacionaliniams teismams, tiesos ir susitaikymo komisijoms, pereinamojo laikotarpio teisingumui ir kitiems skundų dėl žmogaus teisių pažeidimų teisinio sprendimo bei reikalavimo pripažinti nuosavybės teises ir jų teisinio nagrinėjimo mechanizmams;

- f) paramą stiprinant valstybės pajėgumą, kad susidūrus su dideliu spaudimu būtų galima greitai kurti, palaikyti ar atkurti jos pagrindines funkcijas ir užtikrinti pagrindinę socialinę ir politinę sanglaudą;
- g) paramą priemonėms, kurios būtinos, kad būtų pradėta atkurti ir atstatyti pagrindinė infrastruktūra, būstai, viešieji pastatai ir ekonominis turtas, taip pat pagrindiniai gamybos pajėgumai, ir kitoms priemonėms, kad būtų vėl vykdoma ekonominė veikla, kuriamos darbo vietos ir sudarytos būtiniausios sąlygos, būtinos darniam socialiniam vystymuisi;
- h) paramą civilinėms priemonėms, susijusioms su buvusių kovotojų ir jų šeimų demobilizacija ir reintegracija į pilietinę visuomenę ir, kai tikslinga, jų repatriacija, taip pat priemonėms, skirtoms vaikų karių ir moterų kovotojų problemai spręsti;
- i) paramą priemonėms, skirtoms ginkluotųjų pajėgų restruktūrizavimo socialinėms pasekmėms švelninti;
- j) paramą priemonėms, kuriomis sprendžiami klausimai, susiję su socioekonominiu priešpėstinių minų, nesprogusių šaudmenų ar likusių nuo karo sprogmenų pasekmėmis civiliams gyventojams, atsižvelgiant į Sąjungos bendradarbiavimo politiką ir jos tikslus. Pagal Priemonę finansuojama veikla gali apimti, be kita ko, mokymą apie riziką, minų aptikimą ir pašalinimą bei su šiais aspektais susijusį atsargų sunaikinimą;

- k) paramą priemonėms, kuriomis kovojama su neteisėtu šaunamųjų, šaulių ir lengvųjų ginklų naudojimu ir galimybe jų gauti, atsižvelgiant į Sąjungos bendradarbiavimo politiką ir jos tikslus;
- l) paramą priemonėms, kuriomis užtikrinama, kad būtų tinkamai patenkinti konkretūs moterų ir vaikų poreikiai krizių ir konfliktų metu, be kita ko, užkertant kelią jiems kylančiam smurto dėl lyties pavojui;
- m) paramą ginkluotųjų konfliktų aukų reabilitacijai ir reintegracijai, įskaitant priemones, skirtas konkrečioms moterų ir vaikų poreikiams patenkinti;
- n) paramą priemonėms, kuriomis siekiama skatinti ir ginti pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, demokratijai ir teisinei valstybei, taip pat laikytis susijusių tarptautinių dokumentų;
- o) paramą socioekonominėms priemonėms, kuriomis skatinamos lygiateisės galimybės naudotis gamtos ištekliais bei jų skaidrus valdymas kilus krizei arba prasidedant krizei, įskaitant taikos kūrimą;
- p) paramą priemonėms, kuriomis sprendžiamos netikėto gyventojų judėjimo, susijusio su politine ir saugumo padėtimi, galimo poveikio problemos, įskaitant priemones, kuriomis siekiama patenkinti priimančiųjų bendruomenių poreikius;

- q) paramą priemonėms, kuriomis skatinamas pilietinės visuomenės vystymasis, organizuotumas ir dalyvavimas politiniame procese, įskaitant priemones moterų vaidmeniui tokiuose procesuose didinti ir priemones nepriklausomai, pliuralistinei ir profesionaliai žiniasklaidai skatinti;
- r) paramą priemonėms, kuriomis reaguojama į grėsmę stabilumui keliančias gaivalines arba žmogaus sukeltas nelaimes ir į su pandemijomis susijusias grėsmes visuomenės sveikatai, jei nebūtų teikiama Sąjungos humanitarinė ar civilinės saugos pagalba arba jei reikėtų ją papildyti;
- s) karinių subjektų pajėgumų stiprinimą remiant vystymąsi ir saugumą vystymosi labui, vadovaujantis 9 straipsniu.

2. Veiksmai, kuriais prisidedama prie atsparumo didinimo ir humanitarinės pagalbos, veiksmų vystymosi srityje ir, kai aktualu, taikos kūrimo susiejimo

4 straipsnio 4 dalies b punkte nurodytais greitojo reagavimo veiksmais siekiama veiksmingai stiprinti atsparumą ir padidinti humanitarinės pagalbos, vystymosi srities veiksmų ir, kai aktualu, taikos kūrimo veiklos, kurių nėra galimybės skubiai imtis pagal geografines ir temines programas, koordinavimą, nuoseklumą ir papildomumą.

Tais greitojo reagavimo veiksmais gali būti siekiama:

- a) didinti atsparumą, šalinti nestabilumo veiksnius ir nagrinėti potencialius konflikto veiksnius, teikiant paramą asmenims, bendruomenėms, institucijoms ir šalims, kad jie galėtų geriau pasirengti politiniam, ekonominiam ir visuomenės spaudimui ir sukrėtimams, gaivalinėms arba žmogaus sukeltoms nelaimėms, konfliktams, pandemijoms ir pasaulinėms grėsmėms, juos atremti, prie jų prisitaikyti ir greitai atsigauti, be kita ko, nustatant ir stiprinant jų turimus gebėjimus, stiprinant valstybės pajėgumus susidūrus su dideliu spaudimu greitai kurti, palaikyti ar atkurti savo pagrindines funkcijas ir užtikrinti pagrindinę socialinę ir politinę sanglaudą, taip pat remiant visuomenių, bendruomenių ir asmenų gebėjimus, susidūrus su dideliu spaudimu taikiai ir apdairiai traktuojant konfliktus suvaldyti galimybes ir riziką, taip pat kurti, išlaikyti ar atkurti pragyvenimo šaltinius ir socialines paslaugas, remiant atitinkamas tarptautines ir daugiašales iniciatyvas tais pačiais tikslais;
- b) švelninti trumpalaikį išorės sukrėtimų sukeltą neigiamą poveikį, dėl kurio atsiranda makroekonominis nestabilumas, ir siekti išsaugoti socioekonominės reformas bei prioritetingas viešąsias išlaidas, skirtas socioekonominiam vystymuisi ir skurdo mažinimui;

- c) atlikti trumpalaikius atkūrimo ir atstatymo darbus, kad nuo gaivalinių ar žmogaus sukeltų nelaimių, konfliktų ir pasaulinių grėsmių nukentėjusiems asmenims būtų užtikrinti minimalūs socioekonominiai standartai, ir kuo greičiau sudaryti sąlygas vėl imtis vystymosi veiksmų vadovaujantis atitinkamų šalių ir regionų bei nukentėjusių gyventojų nustatytais ilgalaikiais tikslais, be kita ko, tenkinant skubius ir būtiniausius poreikius, atsirandančius dėl asmenų perkėlimo po gaivalinių arba žmogaus sukeltų nelaimių, ir skubius bei būtiniausius juos priimančių bendruomenių poreikius;
- d) padėti regionui, valstybei, nacionaliniu ar vietos lygmeniu, arba atitinkamoms tarptautinėms arba pilietinės visuomenės organizacijoms diegti trumpalaikius nelaimių prevencijos ir pasirengimo joms, įskaitant nelaimių prognozių ir ankstyvojo perspėjimo, mechanizmus, kad būtų sušvelninti nelaimių padariniai;
- e) remti priemones, įgyvendinančias integruotus sprendimus, visų pirma gerinant humanitarinės pagalbos, vystymosi ir, kai aktualu, taikos kūrimo sričių subjektų veiklos koordinavimą ir atžvalgių konfliktams sprendimų taikymą.

3. Veiksmai, kuriais atsižvelgiama į Sąjungos užsienio politikos poreikius bei prioritetus

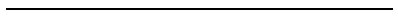
Greitojo reagavimo veiksmais, kuriais prisidedama įgyvendinant 4 straipsnio 4 dalies c punkte nurodytus tikslus, remiama Sąjungos užsienio politika sprendžiant politinius, ekonominius ir saugumo klausimus. Tais veiksmais Sąjungai suteikiama galimybė veikti esant skubiam ar svarbiam užsienio politikos interesui arba atsiradus galimybei pasiekti savo tikslų, kai būtina greitai reaguoti ir sudėtinga naudotis kitomis priemonėmis.

Tais greitojo reagavimo veiksmais gali būti siekiama:

- a) remti Sąjungos dvišales, regionines ir tarpregionines bendradarbiavimo strategijas, kuriomis skatinamas dialogas politikos klausimais ir rengiami kolektyviniai sprendimai ir atsakas į visuotinius susirūpinimą keliančius iššūkius, kaip antai migracija ir priverstinis persikėlimas, klimato kaita ir saugumo klausimai, įskaitant tarpininkavimą, taip pat išnaudojamos galimybės šiuo atžvilgiu;
- b) remti Sąjungos prekybos politiką ir derybas dėl prekybos susitarimų, šių sprendimų įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą; ir remti, kad būtų gerinamos Sąjungos bendrovių, visų pirma MVL, galimybės patekti į šalių partnerių rinkas ir plečiamos jų prekybos, investicijų bei verslo galimybės, kartu pašalinant kliūtis patekti į rinką ir kliūtis investicijoms ir apsaugant intelektinės nuosavybės teises, pasitelkiant ekonominės diplomatijos ryšius ir bendradarbiavimą verslo bei reguliavimo srityse, atlikus konkrečiai šalies partnerės situacijai pritaikytas adaptacijas, atsižvelgiant į politikos suderinamumo vystymosi labai principą, kaip išdėstyta SESV 208 ir 212 straipsniuose, ir į šio reglamento 3 straipsnio 1 dalyje nurodytus tarptautinius įsipareigojimus;

- c) prisidėti prie Sąjungos vidaus politikos tarptautinio aspekto įgyvendinimo, be kita ko, tokiose srityse kaip aplinka, klimato kaita, energetika, mokslas ir švietimas ir bendradarbiavimas vandenynų valdymo ir valdysenos srityje, taip pat remti konvergenciją reglamentavimo srityje;
- d) propaguoti visuotinį supratimą apie Sąjungą ir jos vaidmenį pasaulinėje arenoje ir didinti jos matomumą pasitelkiant tokias priemones kaip strateginė komunikacija, viešoji diplomatija, žmonių tarpusavio ryšiai, kultūrinė diplomatija, bendradarbiavimas švietimo ir akademiniais klausimais, taip pat komunikacinė veikla Sąjungos vertybėms ir interesams propaguoti.

Tie greitojo reagavimo veiksmai įgyvendina naujoviškas politikos priemones arba iniciatyvas, atitinkančias dabartinius arba kintančius trumpalaikius ar vidutinės trukmės poreikius, galimybes ir prioritetus, į kuriuos, be kita ko, bus galima atsižvelgti rengiant būsimus veiksmus pagal geografines arba temines programas. Tais veiksmais daugiausia dėmesio skiriama tam, kad būtų stiprinami Sąjungos santykiai ir dialogas, taip pat užmezgami partnerystės ryšiai ir kuriami aljansai su strategiškai svarbiausiomis šalimis, pirmiausia besiformuojančios rinkos ekonomikos šalimis ir vidutinės pajamas gaunančiomis šalimis, kurių vaidmuo pasaulinių reikalų, pasaulinio valdymo, užsienio politikos, tarptautinės ekonomikos srityse ir daugiašaliuose forumuose tampa vis svarbesnis.

V PRIEDAS

EDVF+ OPERACIJŲ, KURIOMS TAIKOMA IŠORĖS VEIKSMŲ GARANTIJA, PRIORITETINĖS SRITYS

EDVF+ operacijos, kurios laikomos atitinkančiomis reikalavimus paramai gauti pagal Išorės veiksmų garantiją, yra visų pirma orientuotos į šias prioritetines sritis:

- a) teikti finansavimą ir paramą privačiojo ir kooperatyvinio sektoriaus vystymuisi, kuris atitinka Finansinio reglamento 209 straipsnio 2 dalyje nustatytas sąlygas ir laikantis šio reglamento 31 straipsnio 2 dalyje nurodyto tikslo, ypatingą dėmesį skiriant vietos įmonėms ir MVĮ, deramų darbo vietų kūrimo remiantis pagrindiniais TDO darbo standartais propagavimui ir Europos bendrovių skatinimui prisidėti siekiant EDVF+ tikslo;
- b) šalinti kliūtis privačiosioms investicijoms teikiant finansines priemones, kurios gali būti išreikštos atitinkamos šalies partnerės vietos valiuta, įskaitant portfelio garantijas dėl pirmųjų nuostolių atlyginimo, privačiojo sektoriaus projektams teikiamas garantijas, pvz., paskolų garantijas MVĮ ir garantijas, susijusias su infrastruktūros projektų ir kito rizikos kapitalo specifine rizika;
- c) sukuriant sverto efektą pritraukti privačiojo sektoriaus finansavimą, ypatingą dėmesį skiriant MVĮ, tuo tikslu sprendžiant trukdžių ir kliūčių investicijoms problemą;

- d) stiprinti socioekonominius sektorius bei sritis ir susijusią viešąją ir privačiąją infrastruktūrą ir tvarias jungtis, be kita ko, tokius sektorius ir sritis kaip atsinaujinančioji ir tvarioji energija, vandentvarka ir atliekų tvarkymas, transportas, informacinės ir ryšių technologijos, taip pat aplinka, tausius gamtos išteklių naudojimas, tvarus žemės ūkis ir mėlynoji ekonomika, tvari miškotvarka ir kraštovaizdžio atkūrimas, socialinė infrastruktūra, sveikata ir žmogiškasis kapitalas, kad būtų gerinama socioekonominė aplinka;
- e) prisidėti prie veiksmų klimato kaitos srityje, aplinkos apsaugos ir valdymo;
- f) skatinant darnų vystymąsi prisidėti šalinant konkrečias socioekonominės pagrindines neteisėtos migracijos priežastis ir pagrindines priverstinio persikėlimo priežastis ir prisidėti prie tvarios sugrįžusių migrantų reintegracijos jų kilmės šalyse, taip pat didinti tranzito ir priimančiųjų bendruomenių atsparumą, skiriant deramą dėmesį teisinės valstybės, gero valdymo ir žmogaus teisių stiprinimui.

VI PRIEDAS

PAGRINDINIŲ VEIKLOS REZULTATŲ RODIKLIŲ SĄRAŠAS

Laikantis nuoseklumo su DVT, toliau pateiktas pagrindinių veiklos rezultatų rodiklių nebaigtinis sąrašas naudojamas siekiant padėti įvertinti, kaip Sąjunga prisideda prie konkrečių Priemonės tikslų įgyvendinimo:

- 1) Rezultatai užtikrinant teisinę valstybę šalyse, gaunančiose Sąjungos paramą.
- 2) Gyventojų, gyvenančių žemiau tarptautinės skurdo ribos, dalis pagal lytį, amžių, užimtumo statusą ir geografinę vietovę (miesto / kaimo).
- 3) Vaisingo amžiaus moterų, paauglių mergaičių ir vaikų iki 5 metų amžiaus, kuriems suteikta parama pagal Sąjungos remiamas mitybos programas, skaičius.
- 4) Smulkiųjų žemės savininkų, kurie pasinaudojo Sąjungos remiamomis intervencinėmis priemonėmis, kuriomis siekiama padidinti jų tvarią gamybą, patekimo į rinkas galimybes ir (arba) naudojimosi žeme saugumą, skaičius.
- 5) Vienų metų amžiaus vaikų, visiškai imunizuotų remiant Sąjungos lėšomis, skaičius.
- 6) Ugdymo programose dalyvaujančių mokinių skaičius: a) pradinio ugdymo, b) vidurinio ugdymo; ir asmenų, kurie pasinaudojo Sąjungos remiamomis institucinio profesinio mokymo arba profesinio mokymo darbo vietoje / įgūdžių ugdymo intervencinėmis priemonėmis, skaičius.
- 7) Su Sąjungos parama išvengtas išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis (tūkst. tonų CO₂ ekvivalentu).

- 8) Jūrų, sausumos ir gėlavandenių ekosistemų, apsaugotų ir (arba) tvariai valdomų remiant Sąjungos lėšomis, plotas.
- 9) Pritrauktos investicijos ir pasiektas dauginamasis poveikis.
- 10) Asmenų, kurie gauna tiesioginės naudos iš Sąjungos remiamų intervencinių priemonių, kuriomis konkrečiai siekiama remti civilinį taikos kūrimą pasibaigus konfliktui arba remti konfliktų prevenciją, skaičius.
- 11) Procesų, susijusių su šalių partnerių prekybos, investicijų ir verslo praktika, arba procesų, kuriais propaguojamas Sąjungos vidaus politikos išorės matmuo ar Sąjungos interesus, kuriems padarytas poveikis, skaičius.
- 12) Asmenų, kurie Sąjungos lėšomis parėmus turi prieigą prie pagerinto geriamojo vandens šaltinio ir (arba) sanitarijos priemonių, skaičius.
- 13) Migrantų, pabėgėlių ir šalies viduje perkeltų asmenų arba priimančiųjų bendruomenių asmenų, kurių apsauga ir pagalba kuriems užtikrinama remiant Sąjungos lėšomis, skaičius.
- 14) Šalių ir miestų, taikančių kovos su klimato kaita ir (arba) nelaimių rizikos mažinimo strategijas, kurios yra a) parengtos arba b) įgyvendinamos remiant Sąjungos lėšomis, skaičius.
- 15) MVI, taikančių Sąjungos lėšomis remiamą tvaraus vartojimo ir gamybos praktiką, skaičius.
- 16) Remiant Sąjungos lėšomis įrengti atsinaujinančiosios energijos gamybos pajėgumai (MW).

- 17) Sąjungos finansuojamo bendradarbiavimo, kuriuo skatinama lyčių lygybė ir moterų įgalėjimas, dalis.
- 18) Nuo žmogaus teisių pažeidimų nukentėjusių asmenų, kurie tiesiogiai naudojami Sąjungos finansuojama parama, skaičius.
- 19) Sąjungos finansuojamų iniciatyvų, kuriomis remiamas politinių, ekonominių bei socialinių reformų ir bendrų susitarimų įgyvendinimas šalyse partnerėse, skaičius.

Kai įmanoma, visi rodikliai apie asmenis suskirstomi pagal lytį, visų pirma siekiant stebėti pažangą lyčių lygybės srityje, ir suskirstomi pagal amžių.

Kai įmanoma, visi rodikliai suskirstomi pagal Priemonės geografines sritis.
